

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta
Ústav dějin křesťanského umění
Dějiny křesťanského umění

Jana Šubrtová

Antifonář sedlecký a česká malba 13. století

diplomová práce
(obrazová příloha)

Vedoucí práce: PhDr. Viktor Kubík, Ph.D.

2010/2011

OBSAH

I. Obrazová příloha.....	3
II. Seznam vyobrazení.....	187

I. Obrazová příloha

Senā Septorum ad Uigil:

445

Exultate. **ā** Clamauerunt iusti et dominus exaudiuit eos. **B**ndicā.
ā Constitues eos principes sup omnem terram memozes erunt nomins
 tui domine. **U**ruclaur. **ā** Princes populorum congregati sūt cuoy
 deo abraham. **U**ms gntz. **U** In omnem ter. ex. so. eorum. **R**
Cce ego oyrto uos sicut o ues in medio lu
 po rum di er dominus **C**store ergo pen
 dentes sicut serpentes & simplices si er
 co lumbe. **A**lle lura. **D**um lu cem habetis credite in lu cem ur
 filii lucis sitis di er do mi nus. **C**store. **M**ollite iugum meū
 su per uos di er domi nus et discite quia mitis sum et humi
 lis corde. **I**ugum enī meum sitaue est & omis me um le ue.

1. Antifonář sedlecký, p. 445, iniciála „E“ – CCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

In Natiuit. S: Joannis Bna ad Vesperas 273

hoc peccati. et uo v a e. Magna e gra. **Q**uod uesp sup ps. a. **Q**uod scs p lege. i. e.

Quia honore. iust gin. ad mag. **Q**uod ueniens in celum beatus stephanus

uidit glam dei et ait ecce uideo celos apertos et filium hominis stantem a

dextris dei. et uo v a e. In natal scs iohis euanglie ad uesp comm. an.

Quod iste est iohannes qui sup pect domini recubuit beatus apostolus cui

reuelata sunt secreta celestia. et uo v a e. **Q**uod ueniens regem + alleluia alleluia

apostolo rium qui privilegio amoris iohanne dilexit apostolu. **Q**uod uenire.

Quod in. i. e. an. **Q**uod in omnem terram. **Q**uod celi eu. i. e. **Q**uod in omne tram. **Q**uod

Qui uicerit faciam illum columnam in templo

meo dicit dominus et scribam super eum

nomen meum et nomen ciuitatis noue iheru

2. Antifonář sedlecký, p. 273, iniciála „Q“ – VI VICERIT, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

illuſi uiderunt me et mouerunt ca
pita ſua. **A**d iuuua me dñe dſ meus
ſaluum me fac ppter miã tuam.
Et ſciant quia manus tua hec et
tu dñe feciſti eam. **M**aledicent illi
et tu benedicet qui inſurgunt in
me confundant ſeruus autẽ tuus
letabitur. **I**nduant qui detrahunt
michi pudore et opiantur ſicut di
ploide confuſione ſua. **C**onfitebor
dño nimis in ore meo et in medio
multorũ laudabo eũ. **Q**ui aſtitit
ad dextris paupis ut ſaluã faceret
apſequentib;
anima meam.
IXIT.
dominus dño
meo. ſede ad dex
tris meis. **Do**

Ant
confitebor
domino nimis
in ore meo:

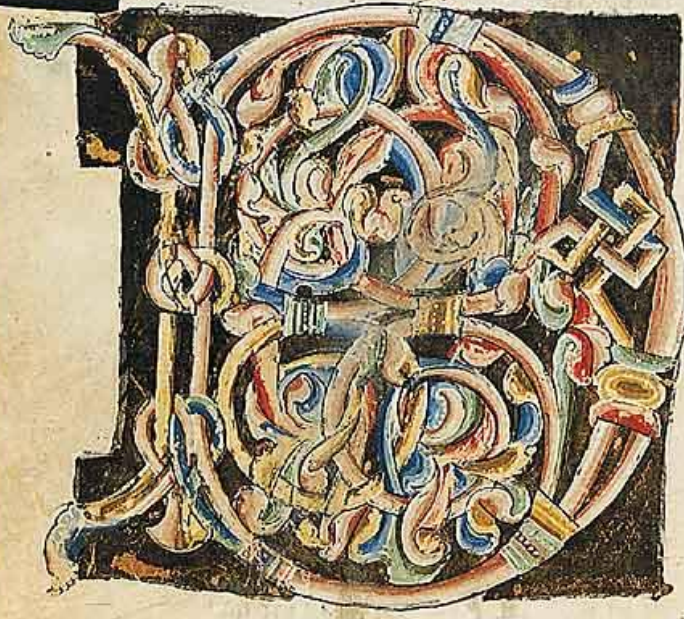
2a. Žaltář z Marienthalu, fol. 126v, iniciála „D“ – IXIT, druhá čtvrtina 13. století,
Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

2b. Wolfenbüttelese náčrtník, fol. 92r, Apoštol, kolem 1240, Wolfenbüttele, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°

tuū ⁊ creabuntur. ⁊ renouab. f. terre allā. **S**i diligis
 me mandata mea serua. alleluia alleluia alleluia. e. v. o. r. a. e. **S**icut
 alleluia alleluia alleluia alleluia alleluia alleluia. **S**icut
 alleluia alleluia. **D**ñe dñs nr. **C**onserua me. **C**eli enari.
Dñs regit. **A**fferre. **E**xultate. **S**p̄ dñi re. o. r. r. ⁊ hoc. q. d. o. s. h. n. allā.

VM COMPLETENT
 Si es pentecostis erant
 omnes pariter dicen tes
 allelu ia ⁊ su biro factus
 est somis de celo alleluia
 tamq̄ spiritus torrens reple

3. Antifonář sedlecký, p. 205, iniciála „D“ – VM COMPLETENT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

44

In Vigilia Natiuitatis Domini.

Orta est & iusticia de celo prosperit. evo vae. **Benedixit** **Tamq**
sponsus. **Dns** **pendens** **de thalamo suo.** **Responsum**

HODIE
NOBIS
CELORV
REXDE
VIRGINE
NASCI
DIGNA
GVSEST.

ur hominem perditum ad regna celestia reuoca ut gaudet exercit?

4. Antifonář sedlecký, p. 44, Panna Marie s Ježíškem, iniciála „H“ - ODIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

4a. Madona trůnu Šalamounova, 1260–1270, nástěnná malba, Gurk, Dóm, západní
empora

4b. Vazba Evangeliáře, Madona, 10. století, Lipsko, slonovina, Stadtbibliothek,
sign. Mscr. CXC

4c. Madona del bacchio, 13. století, Benátky, bazilika sv. Marka, jihozápadní
pilíř křížení

4d. Madona, 12. století, mozaika, Hosios Lukas u Delphi, hlavní apsida

4e. Madona, kolem roku 1190, mozaika, Torcello, apsida baziliky

4f. Ikona ze Zageri, Madona, kolem roku 1000, zlacené stříbro, Státní muzeum Tbilisi,
inv. č. L-19

4g. Madona, kolem roku 609, enkaustika, Řím, Pantheon

4h. Madona, vazba Lorschkého kodexu, kolem roku 810, slonovina,
Londýn, Victory and Albert Museum

4i. Madona, první polovina 11. století, slonovina,
Londýn, Victory and Albert Museum

4j. Madona s mariánským cyklem, počátek 12. století, vápenec, Berlín, křídlo diptychu

4k. Madona z Chilandari, kolem roku 1200, Athos

41. Madona, 70. léta 12. století, mozaika, Monreale,
apsida katedrály

4m. Rabuluv kodex, fol. 1v, Madona, 586, Florencie, Biblioteca Nazionale Laurenziana,
sign. Plut. I. 56,

4n. Madona, datovaná rozdílně do 7. nebo 9. či 10. století, mozaika, Kiti na Kypru

40. Madona, 10. století, slonovina, Berlín, Staatliche Museum Preußischer Kulturbesitz

4p. Madona, polovina 12. století, mozaika, Palermo, kaple Palatina, východní stěna
severní příčné lodi

tabbari uenit maria magdalene & altera maria uidere sepulchri alleuia. e v o a e.
Iuuir. **A**lle lina alle lina alle lina alle lina alle lina. f.
Ventre. **A**lle lina a e via alle lina a e via alle lina a e via
alle lina alle lina. e v o v a e. Beat' uir. Quare frem. Cu' inuocarem.
Que dñs. n. Conserua. Ds dñs nrs respice. Surrexit dñs de sepulchro.

NGELVS

domi in descen

dit de ce lo et

accedens reuol

uit la pi deo

et sup eū sedir

¶ Surrexit dñs de sepulchro. ¶ Surrexit dñs de sepulchro. ¶ Surrexit dñs de sepulchro.

5. Antifonář sedlecký, p. 173, Tři Marie u hrobu, iniciála „A“ - NGELVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

5a. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 93r, Anděl sedící na hrobě Krista, kolem 1240,
Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°

5b. Tři Marie u hrobu, 70. léta 12. století, mozaika, Monreale, apsida katedrály

5c. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 91r, Evangelisté, Pilát a ženská postava, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°

5d. Lektionář Iwiron 5, fol. 130v, Dvě Marie u hrobu, 11. století, Athos, klášter,
sign. cod. I

5e. Tři Marie u hrobu, 1235, nástěnná malba, klášter Mileševa

5f. Tři Marie u hrobu, pozdní 12. až první polovina 13. století, nástěnná malba,
katedrála Notre Dame du Puy, tribuna severní příčné lodi

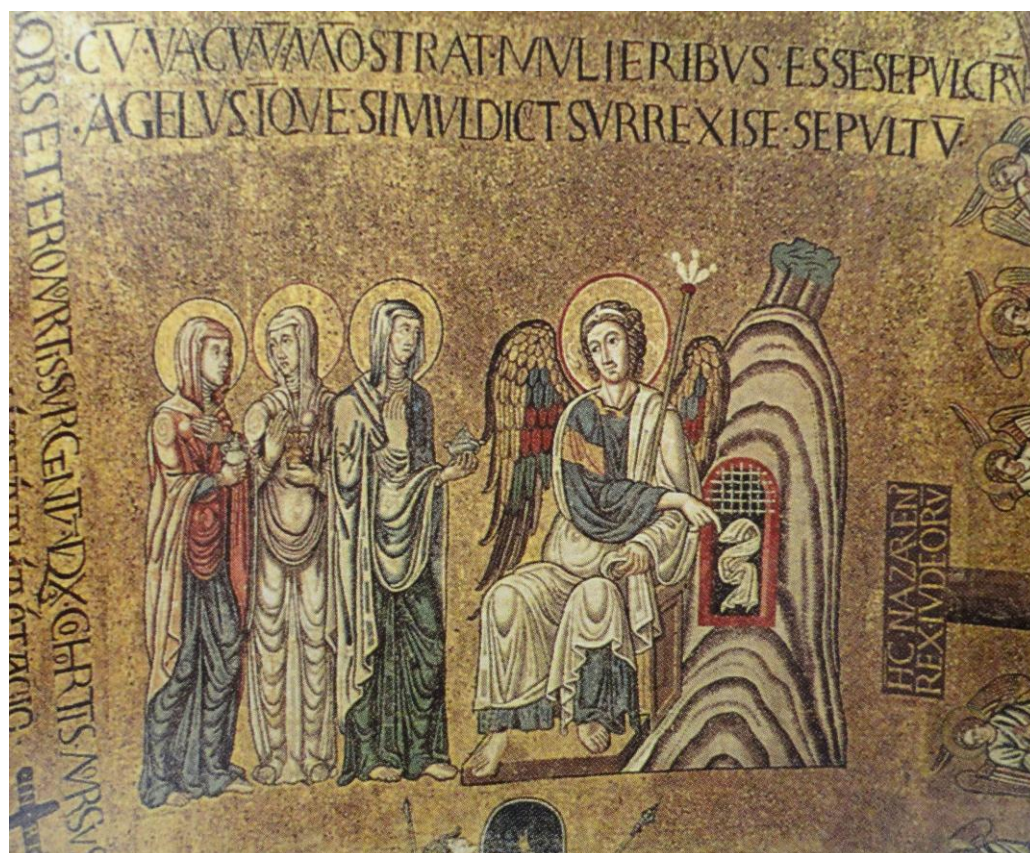

5g. Žaltář královny Melisendy, fol. 10r, Tři Marie u hrobu, 1131–1143, Londýn, British Museum, sign. Egerton 1139

5h. Misál od Božího Hrobu, fol. 121v, Dvě Marie u hrobu Kristova, 1140–1149, Paříž,
Bibliothèque Nationale, sign. Latin 12056

5i. Tři Marie u hrobu, kolem roku 1200, mozaika, Benátky, bazilika sv. Marka,
hlavní meziklenní oblouk,

5j. Vestfálská deska, Tři Marie u hrobu, kolem roku 1250, desková malba, Berlin, Staatliche Museum Preußischer Kulturbesitz, Gemäldegalerie, inv. č. 1216A

5k. Kolínský reliéf, Tři Marie u hrobu, druhá čtvrtina 12. století, Kolín, Schnütgen-Museum

51. Lekcionář z Trapezuntzu, fol. 15, Dvě Marie u hrobu, polovina 10. století,
Petrohrad, Veřejná knihovna, sign. Ms. 21

5m. Tetra-Evangelii, fol. 90v, Dvě Marie u hrobu, konec 11. století, Parma, Biblioteca Palatina, sign. Ms. Pal. 5

5n. Víko relikviáře, Dvě Marie u hrobu, konec 11. nebo počátek 12. století, zlacená stříbrná deska s tepaným reliéfem, Paříž, Louvre

50. Tři Marie u hrobu, druhá čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Braunschweig, Dóm, klenba křížení lodí

5p. Breviář kroměřížský, fol. 290v, Tři Marie u hrobu, první polovina 13. století, Olomouc, Státní archiv: kapitulní knihovna, sign. MS 258

In Epiphania Domini

64

Hymnus impetus lenficat a e v i a ciuitatem dei allevia. e v o a e.

Ds n'r ref. **an** psallite deo n'ro psallite psallite regi n'ro psallite sapient.

e v o v a e. **Om**s gentes. **an** Unius terra adoret te & psallat tibi psal

lum dicat nomini tuo domine. e v o v a e. **Sub**ilare do. **an** Reges thar

sis & insule muvera offerent regi d'no. e v o v a e. **D**s iudicium.

Unies gentes quascunq; fecisti uenient & adorabunt coram te domine.

e v o v a e. **I**nclina d'ne. **U**nies tra adoret te deus & psallat tibi. **Psal**

ODIE **an** dicat no. tuo.

Is torpore baptizato domino aper ti

sunt celi et sicut columba super e um spi

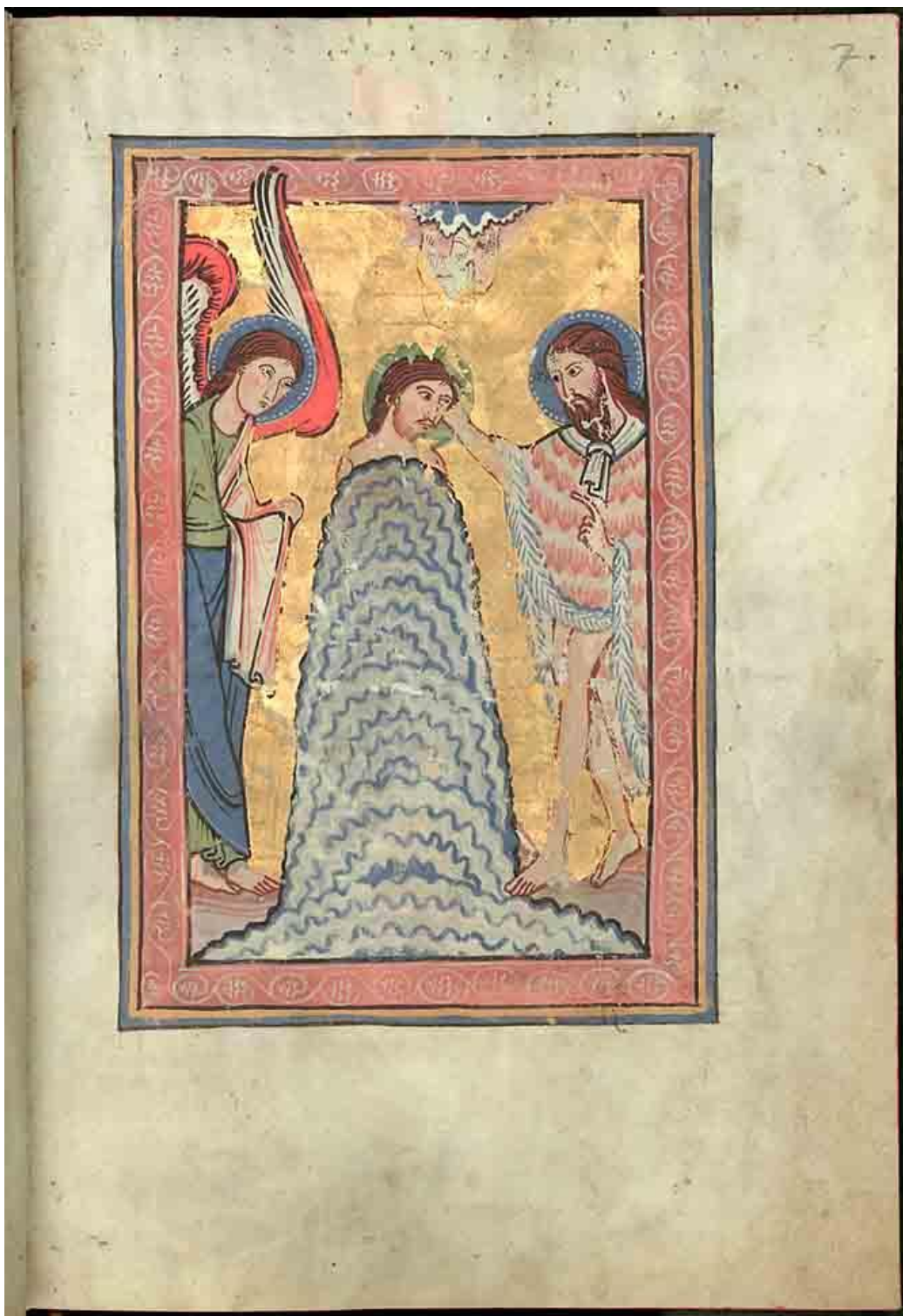
ritus man sit & uox patris in conu it hic

Quinto est: una uro be p' mace uanda.

6. Antifonář sedlecký, p. 62, iniciála „H“ - ODIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

6a. Svatojiřský žaltář, fol. 7r, Křest Krista, poslední čtvrtina 12. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII.E.14b.

Re. ma. hebdomada. 3. i. r. Quadragesima.

134

aquam quam ego do dicit dominus samaritane fiet in eo fons aque
 salientis in vitam eternam. *ev o v a e.* **A**qua quam ego dede
 ro qui biberit ex ea non sitiet ultra. *ev o v a e.* **S**atbo ad bā **S**uch
 naur se ihesus scribebat in terra si quis sine peccato est mittat in eam lapidem. *ev o v a e.* **S**cribit moyses. *ad vesp. y.* **N**emo te
 cōdemnavit mulier nemo domine nec ego te cōdemnabo iam amplius no
 li peccare. *ev o v a e.* **I**n vitat. **P**opulus domi in et oves pascue et us
 venite adore mus e um **V**enite. **I. G. a. D**ne in v. **D**ic dno s. m.
 o e v r v s est dominus ad moysen dicit descende
 in egyptum dic pharao in ut dimittat populum me
 um **I**nduratum est cor pharao nis non vult dimittere

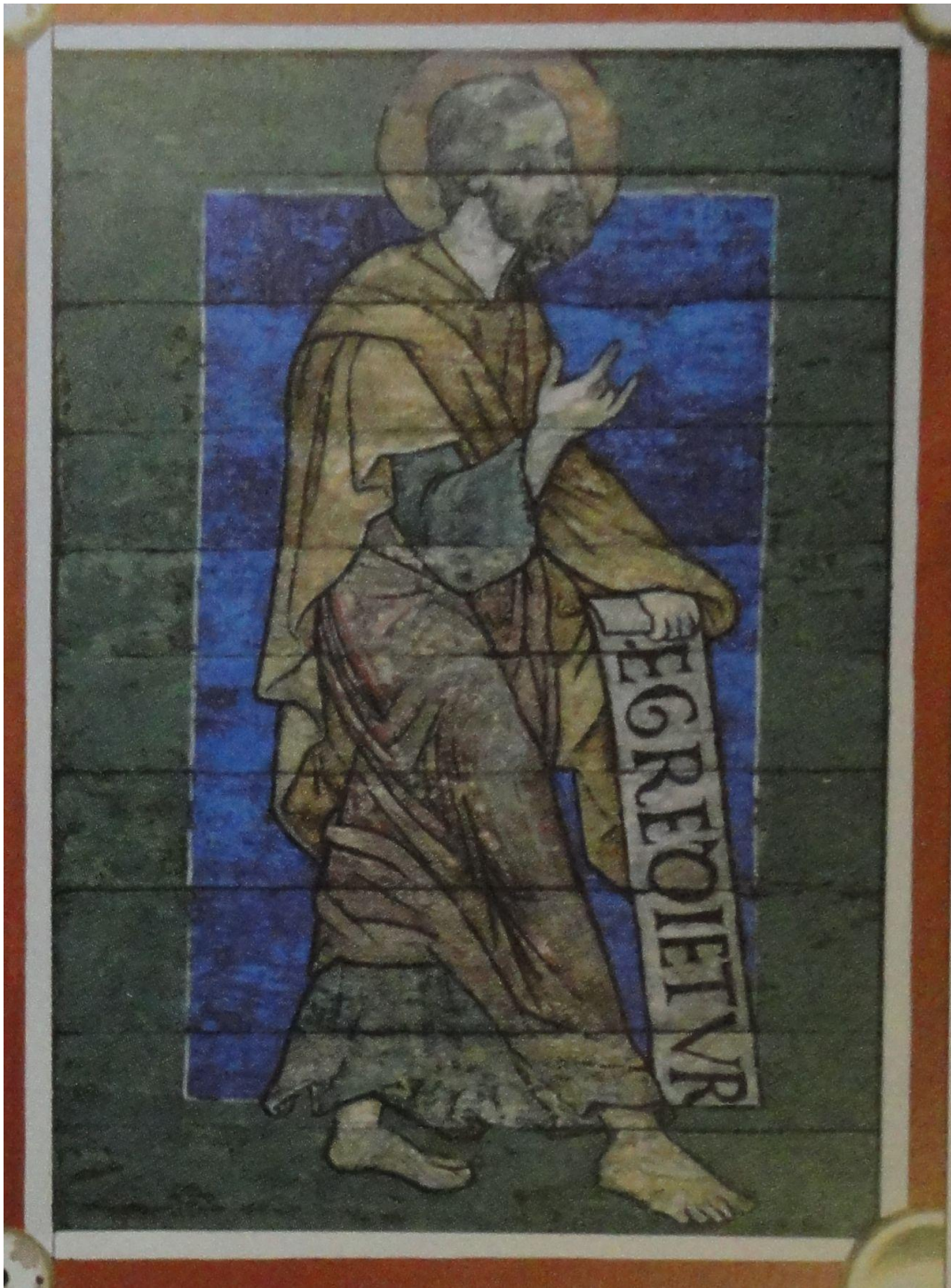
7. Antifonář sedlecký, p. 134, postava Mojžíše, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

7a. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 90r, pravá skupina výjevu Sestup Krista do předpeklí, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°.

7b. Prorok Izajáš, 1193 – počátek 13. století, desková malba, Hildesheim, kostel sv. Michaela, strop

150 R^{na} Dominica in Ramis Palmatum

quam habui prius quam mundus fieret: et uox eorum. Hymnorum.
 ipsi uero non cognouerunt uias meas quibus intravi in terra
 mea si introibunt in requiem meam. Nepositorum.
 Venite. Nepositorum.
 Et quia innocenti te domine dixisti uolui te mere iudicasti
 causam meam & liberasti me deus meus. Nepositorum.
 In die tribula
 tionis mee clamavi ad te quia exaudisti me. & liberasti. R.
Frateres mei se elongauerunt a me et uoxi me et quasi ali
 em recesserunt a me. Nepositorum.
 Amici mei et proximi mei. Nepositorum.
Audende domine ad me et audi uoces aduersario rum
 meo rum. Nepositorum.
 Huiusmodi redduntur pro bono malum quia foderunt fo
 ueam anime mee. Nepositorum.
 Homo pacis mee in quo sperabam

8. Antifonář sedlecký, p. 150, postava Šalamouna, iniciála „I“ – N DIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

8a. Postava mladého krále, před polovinou 13. století, Praha, Muzeum hlavního města Prahy, špaleta zbořeného románského domu čp. 102/I v Praze

uniare semen suū. e v o v a e. ad oīgñ. antiph. **I**hesus hec dicit clama
 bar qui habet aures audiendi audiat. e v o v a e. *Dom̄ in L. ad. v. R.*
Ponam arcū meū. *ad oīgñ. ā.* **U**obis datum est nosse mysterium
 regni dei ceteris autem in parabolis dixit ihesus discipulis suis. e v o v a e.
mutarū. **Q**uoniam deus in *in pmo. n. ā.* *Unē in uirtute. 7 ē.*
 v a p r a s u t a d i e s q̄ noctes aperti sunt
 ce li q̄ ex omni car ne habente spiritum in te
 ingressi sunt in ar cam q̄ clausit ostiis ostium
 dominus. *7* **J**oe nero q̄ filii eius uxor eius q̄ uxores filii orū
 eius. *Ingressi. R.* **E**dificavit noe altare do mi no offerens
 sup illud holocaustum oleratus est dominus odorem suauitatis et bene

9. Antifonář sedlecký, p. 105, iniciála „Q“ – VADRAGINTA, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

9a. Žaltář z Marienthalu, fol. 112r, iniciála „D“ – OMINE EXAVDI, druhá čtvrtina
13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

R^{ma} in Natah Unig Confessoris

471

Fevovae. **I**nvit. **R**egem confessorū domini venite
actore mus. **V.** Venite. **In. i. n. ant. fir. ps.** **B**eatus vir. **Cetas. R.**
in vni. m. **V.** Iustū deduxit dñs p vias rectas. **Conten. i. r. dei.**
Vg e Serue bone et fide lis quia sup pauca
fuisti fide lis supra multa te consti tuam
Intra in gaudium do mini tui. **V.** **D**ilecti in a. alle lu
fimne quinq; talenta tradidisti michi ecce alia quinq; super lucra alle tu ra.
fuis sim. **I**nt. **E**cce sacerdos magnus qui in diebus suis pla
cuit de o Ideo iure iuran do fecit illum dominus crescere in ple
fbem suam. **V.** Benedictionem omnium gentiū dedit illi et testam alle in ra.
fciū suū confirmavit super caput eius. **I**deo. **V.** iuravit dñs et non

10. Antifonář sedlecký, p. 471, iniciála „E“ – VGE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Omnia .i. in aduentu dñi.

C **C** **E** dñs dñs inforti
tudine ueniet et brachium
eius auabit. ecce merces eius
cū eo et opus illi coram eo. **Ps.**

R **E** ecce dies ueniant dicit

dñs et suscitabo dauid germen iustū et regnabit rex et
sapiens erit et faciet iudiciū et iusticiā in terra. hoc ē
nom qd uocabunt eū dñs iustus nŕ. **Ps.** Iudicib' illis sal
uabit iuda et isrl habitabit osident. hoc ē. **ymnus.**

Conductor alme. **Ps.** **H**orate celi. **A.** Ecce nom dñi uenit
de longinquo et claritas ei replet orbē terrarum. **Colla.**

Exalta dñe potentia tuā et ueni. ut ab ini
uentib' peccoz nŕmz piculis te mereamur
ptegente eripi te libante saluari. **L.** cū patre.

Ad v̄s̄c̄o Jazie **P**rophie p̄dixer̄t nati saluatore de uirgine ma
ria. **Ave maria.** **A.** Nullus ē gabriel angls animarū. uirgine de

Dñs qui de beate marie **Colla.** **S**ponsatā ioseph.
uirginis utero ubū tuū angelo annuntian
te carnem suscipe uoluisti. p̄ra supplicib' tuis.

XN
E. 15.

10a. Breviř, fol. 1r, iniciála „E“ – CCE, kolem poloviny 13. století, Praha,
Národní knihovna České republiky, sign. XIV E 15

10b. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 90v, levá skupina výjevu Sestup Krista do předpekli a Adam, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°

R^{ex}ia in Nat. Septor. Petri & Pauli.

345

cum illis ambulans & laudans dñm. **V**idit populus claudō
 ambulantem & laudantem deū & repleti sunt stupore & errati in eo quod
 contigerat illi. **O**m̄s genit̄s. **I**n omnem terrā exiit. s. eoznos. **R**
VEM DICVNT Homines et se
 filium hominis dixit ihesus discipulis
 in is respondens petrus dixit tu es xp̄c
 filius dei ui ui Et ego dico tibi quia tu
 es petrus et super hanc pe tram edificabo ecclesiam me a.
Beatus es symon bariona quia caro & sanguis nō reuelauit tibi sed
 pater meus qui est in ce lis. Et ego. **B**eatus es symon bariona
 quia caro & sanguis non reuelauit tibi sed pater meus qui ē in

11. Antifonář sedlecký, p. 345, iniciála „Q“ – VEM DICVNT, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

12. Antifonář kláštera františkánů v Zaře, fol. 151v, iniciála „P“ – ETO
DOMINE, 13. století, klášter v Zaře, sign. Cod. 2

D Incipiunt antiphie cum responsoriis de thobias. Dominica in medio Septembriſ.

mine delicta mea uel parentum meorum neq; uindictam sumas de peccatis
meis. & uoluae. **M**emor esto fili quoniam pauperem uitam gerimus
habebis multa bona si tingeris cin. & uoluae. **A**donay domine deus
magne & mirabilis qui dedisti salutem in manu femine exaudi preces seruorum
tuorum alleluia. & uoluae. **R** **S** in omni tempore. **V** Memor esto. **S**i
ETO DOMINE ut de uincto in propehbu
uis absoluas me aut certe desuper terram eripi
as me. **E**te remittas delicta mea uel parentum
meorum neq; uindictam sumas de peccatis meis qui a eruis susti
nentes te domine. **O**mnia iudicia tua iusta sunt & omnes

13. Antifonář sedlecký, p. 240, iniciála „P“ – ETO DOMINE, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

preparabat celos ad terram cum eo componens omnia. et vocat.

Dilectio illius. **V**espina oio.

In principio deus ante quam terram faceret prius quam abyssos con-

stiti eret prius quam pduceret fontes aquarum ante quam montes collo-

carentur ante omnes colles generavit me domiuis. **E**go in al-

tissimis habito et thronus meus in columpna nubis. **A**nte omnes.

Fictum sapientie timor domi in intellectu hominis omnibus facientibus

et in laudatio eius manet in seculum seculi. **D**ilectio illius custodia

legum est quia omnis sapientia timor domini. **I**ntell.

Emitte domine sapientiam de sede magnitudinis tue ut mecum sit et me cum

la bo rer ut sciam quid acceperim sit coram te omni tempore.

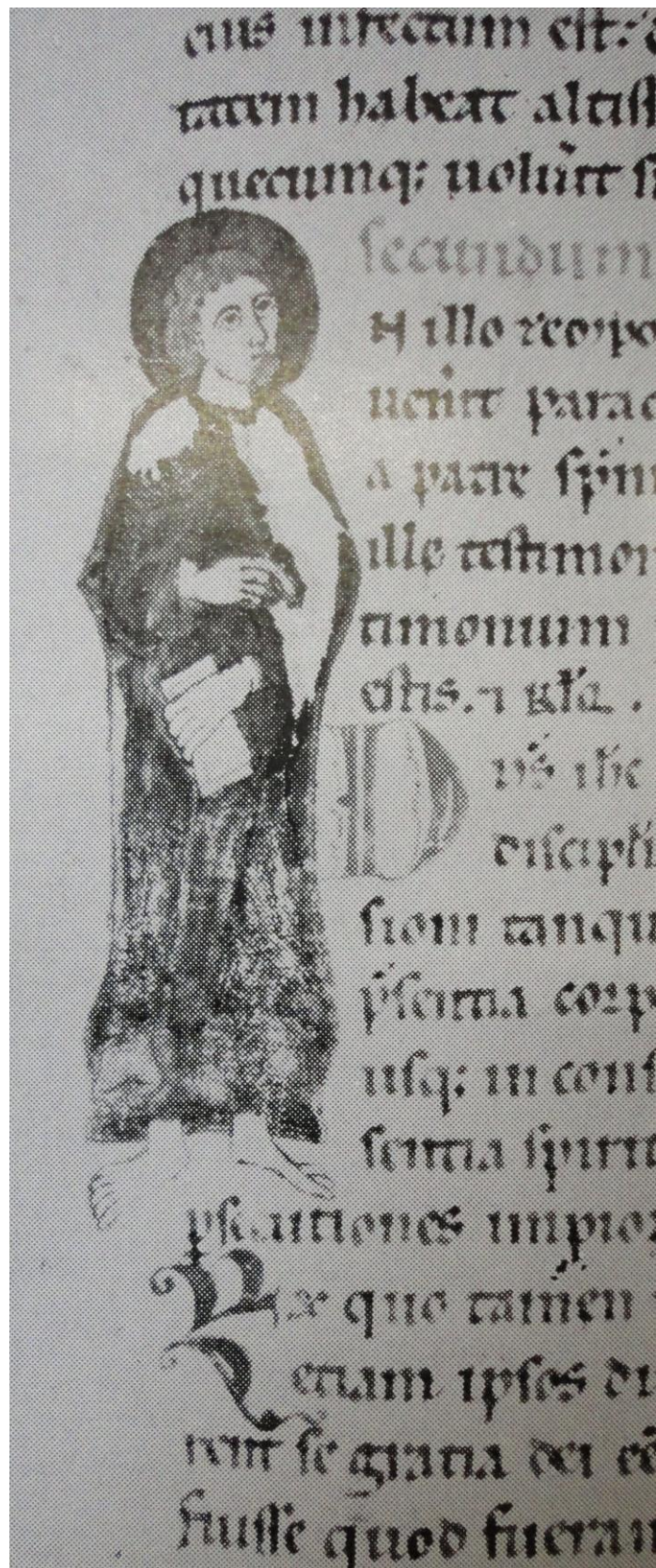
14. Antifonář sedlecký, p. 231, postava sv. Jana Evangelisty, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

14a. Žaltář Heřmana Durynského, fol. 2v, sv. Jan Evangelista, 1210–1217, Stuttgart, Würtembergische Landesbibliothek, sign. Ms. H B. II 24

14b. Misál, fol. 81r, iniciála „I“ – N ILLO, 12. století, Perugia,
Biblioteca Capitolare, sign. Ms. 4

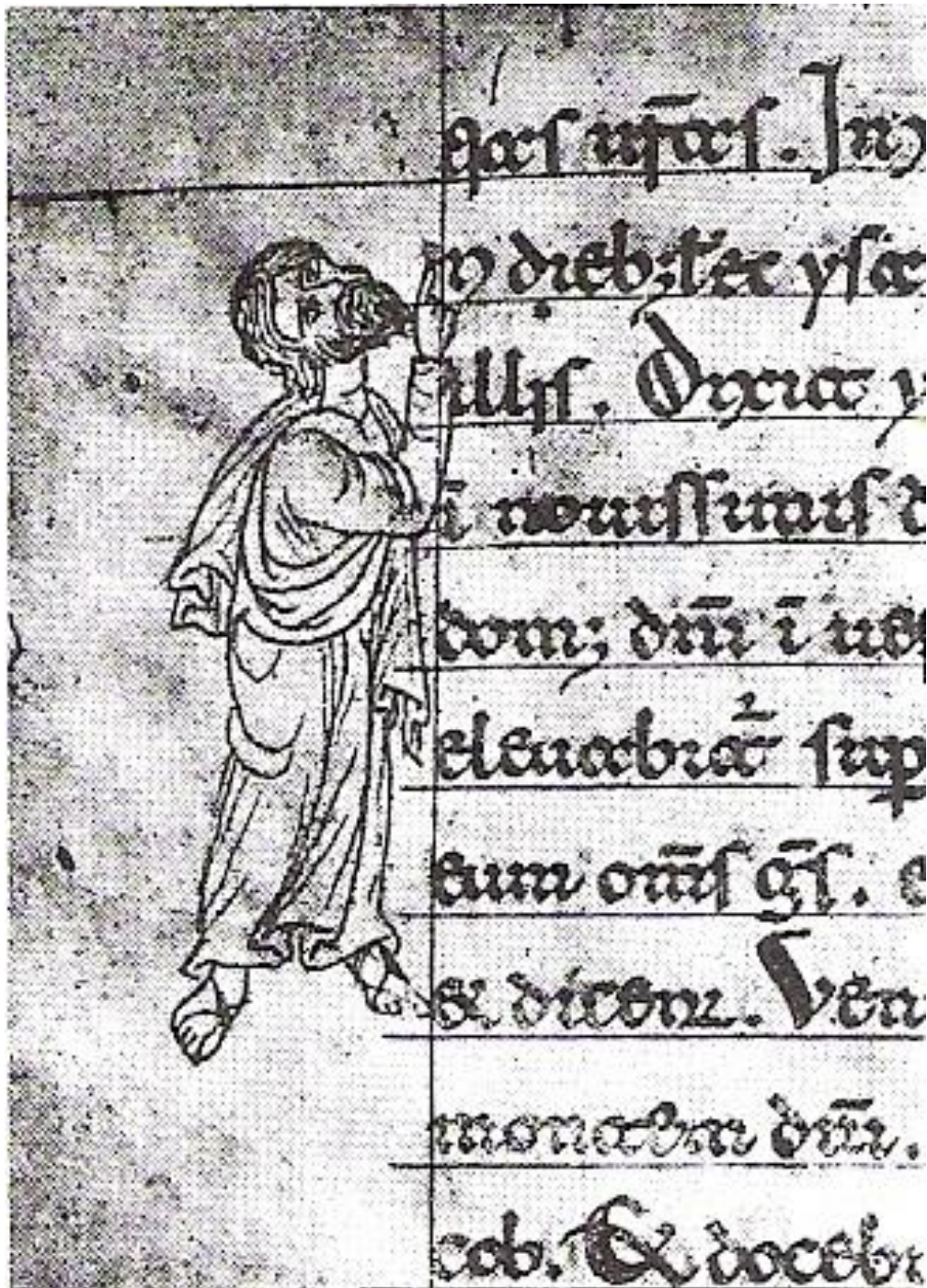

l

PLATE 53

14c. Žaltář královny Isabely, fol.39r, iniciála „I“ – N, kolem roku 1235,
Firence, Biblioteca Riccardiana, sign. 323

14d. Lekcionář, fol. 2v, iniciála „I⁶ N DIEBUS, čtvrtina 13. století, Trau, knihovna
Dómské kapituly, sign. Hs. 32

Antifona Maria Magdal. ad Vesperas.

360

Procedit: **S. Pauli ad Magdalen.** **I**n rege neratio ne cum sederit. Si tu us hominis in sede
 maiestatis sue sedebitis et uos iudicantes duodecim tribus israel
In eom. S. Pauli. Comu de s. p. r. C. uelpe. ad vesp. S. p. r. ap.

Per octa aploz omem in laudib. a Petri apostol.
 dicit dñs. e v o v a e. **Ad vesp. a. Gloriosi principe. In octauis. R. In**
 omne terra. **Vmn. Apostoloz passio. S. Hymis hon. ad of. Gloriosi pnci.**
Inuit. Gaudete. In primo. H. a. In omem ter. e. ad. c. H. u. t. u. r. Duode
em. R. Isti sunt due olyue. ad ben. Isti s. due olyue. ad. H. a. Gloriosi pnci.

Marie magdalene ad vesp. **R. O** vos transisset sabba tu. **R. Et uals.**
S. Diffusa est gra. ad oig. Maria stabat ad monumentu plozans
 uidit angelos in albis sedentes e. sudariu quod fuerat sup caput ihu
alleluia. e v o v a e. Inuit. Regem sempiternu uenite ado
 remus Qui beatam hodie coronauit mariam magdalena. **Venite.**
In. i. H. a. Ueni sponta. **R. N**igra su. **a. Lulē es. a. Specie. t. a. ad div**
S. vabit ea. a. Reuertere. S. Specie tua. R. p. m. u.
M A R I A magdalene et altera maria ibant

15. Antifonář sedlecký, p. 360, iniciála „M“ – ARIA MAGDALENE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñica Vā seducens desertis.

58

c n r s al . s r r r p . s p r . s r s r r p r
 f sceptrum de iuda & dux de femore eius donec ueniat qui mittet
 c p s r s r . s . r r s r p . . . r r . s .
 f dus est & ipse erit expectatio gentium. e u o v a e . n **L**eua iherusalem
 c p r s r . s r . . . r . . . r r r r l . p s r p . p r p .
 f oculos & uide potentiam regis ecce saluator uenit soluere te a uinculo.
 c r r . s .
 f e u o v a e . **S**piritus dicitur an nra em canede s bre aut ad o agnificat.

c p . s p . r . . . r . s r s r . r j . . . r .
 f sapientia que ex ore altissimi produisti attingens a fine
 c . . . r p . r r r r r r r r r r p s p . s .
 f usq; ad finem fortiter suauiter disponens q; omnia uem

c p . s p . s r s r r r . s .
 f ad docendum nos uiam prudentie. **S**adonay et dux domus
 c r . . . r j . . . r p . s . r . . . p . s . s . p r . r . p r p p
 f israhel qui moysi in igne flamme tibi apparuit et ei in syna legem de
 c p . s r . r p . s p s r . r p . s . r r . . . r
 f disti ueni ad redimendum nos in brachio extenso. e u o v a e . **O**
 c p p s r . r . . . r . s r s r . r j . . . r . p .
 f radix iesse qui stat in signum populorum super quem continebunt reges
 c s r s r . s r . . . r p s r . s r r p . s p s r . r p
 f os suum quem gentes deprecabuntur ueni ad liberandum nos iam noli

16. Antifonář sedlecký, p. 38, iniciála „O“ – SAPIENTIA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Xaudi de us deprecationem me am intende orati
 om me e a fimbis ter re ad te clama in do mi
 ne. **D**um anxiare tur cor meum in petra exaltasti me de dixisti
 me. a fimb. **D**e us in te spera in domine non confim dar
 in erer: nun In tua iusti cia libera me q̄ e ri p̄e me. **R**
Esto michi in deum p̄ectorem q̄ in locum munitionis ut saluum
 me faci as. In tua. **R**epleantur os meum laude ut ymnū
 dicam glorie tu e tota di e magnificentiam tu am uoli me
 p̄dicere in tempore senectu tis Dum defecerit uirtus mea deus ne
 de re linguas me. **V**auddebunt labia mea dum cantauero ti bi q̄
 anima mea quam rede misisti. **G**loria patri q̄ fili o q̄ spiritui

17. Antifonář sedlecký, p. 88, iniciála „E“ – X AUDI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Reia feria quinta in Epiph. Domini.

91

deus qui facis mirabilia. *ev o ve. P.* *Hoce mea. a.* Inclinare aurem tuam
in uerba oris mei. *ev o va e. P.* Adtendere. *a.* Propicius esto peccatis
meis domine. *ev o va e. P.* *De uenerit. v.* *De in teo uia tua. Qs ds magni*
sicut deus noster. **RESPONSORIUM**

GAVDEBVNT labia mea dum cantauero tibi
et anima mea a quam redemisti do
mine. *v.* Sed et lingua mea meditabitur iustitiam tuam tota die
laudem tuam. *Patina. v.* **Q**uoniam michi autem adherere deo bonum est
ponere in domino deo spem meam. *v.* Fiat cor meum immaculatum
ut non confundar. *Loie. v.* **Q**uia uastauit uineam tuam aper de
silua et singuli latris ferus depastus est eam in de domi ne et exera

18. Antifonář sedlecký, p. 91, iniciála „G“ – AVDEBVNT, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

evopae. **M**ISIT HERODES REX manus ac tenuit iohannem et
 unxit eum in carce rem quia meruebat e um
 propter herodi a dem quam tulerat fratri su o
 philipo ux o rem. **I** arguebar herodem iohannes ppter be rodia de
 Quā tul. **I**ustus germinab. **H**ic cognouit. **I**ohannes baptista
 arguebar hero dem propter hero dia dem quam tulerat fratri su o phi
 lippo ux o rem. **H**erodes enim tenuit & alligauit e um & posuit
 in car ce rem. **P**ropter. **D**omine iste scs. **H**ic est
 uir. **S**to la iocundua tis. **G**eatus uir q. **M**erue
 bat herodes iohannem sciens eum uirum iustum et sanctum & au

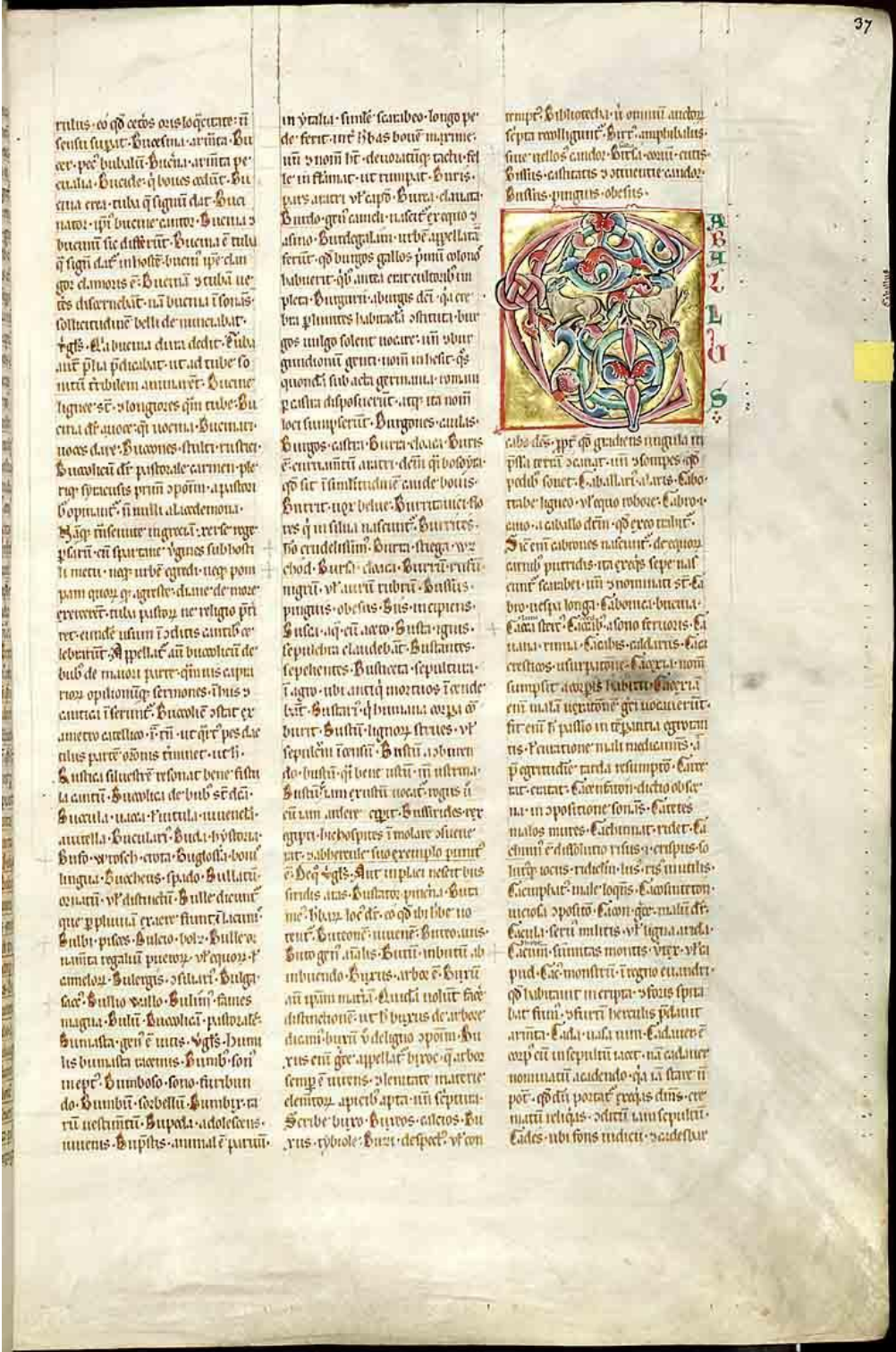
19. Antifonář sedlecký, p. 391, iniciála „M“ – ISIT HERODES REX, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

19a. Mater verborum, fol.1v, iníciała „A“ – BLASIRVM , kolem roku 1240,
Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

19b. Mater verborum, fol. 20r, iniciála „C“ – ABALLUS , kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

FACTVM est silentium in celo
 duos committeret bellum tra co cū my
 chaele archange lo & audita est vox mi
 tra mili um di centi um salus honor et
 uirtus Omnipoten ti de o. Milia
 miliuo) ministrabant e i & decies centena milia asistebant e i.
 Omnia. **R** **H** conspectu genu uoy nolite me tue re uos enoy
 in cordibus nestris acto ra te & time te do mi nū angelus
 e nim eius uobis cum est. **N**olite timere obprobria hominū
 & blasphemias eoruoy ne metua tis. Angel? **R** **H** conspectu
 angeloruoy pfallam ti bi & adora bo ad templū sanctuoy

20. Antifonář sedlecký, p. 405, iniciála „F“ - ACTVM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

482

Rexna Commune Virgi:

Magni dñs. & Spe tua & pul. tua Intende p̄. p. & regna.

DIFFUSA EST GRATA in labis tuis Sprere
 a benedixit te de us in e ternū. **D**ilexif
 ti iusticiam & odisti iniquitatem. Sprere.

Specie tua et pulchritudine tua Intende prospere p̄
 ecede et regna. **P**ropter ueritatē et mansuetudinem et iusti
 ci am. Intende. **P**ropter uerita tem et mansuetudi nem
 et iustici am Et deducet te mirabili ter dex tera tu a. **A**
 Audi filia et inde & inclina aurem tuam et obliuiscere populū tuū
 & domū patris tui i. & deducet te. **Q**uinq; Prudentes uirgi
 nes acceperunt oleum in uasis suis Cum lampa

21. Antifonář sedlecký, p. 482, iniciála „D“ – IFFVSA EST, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

22. Antifonář sedlecký, vazba, kolem roku 1671, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6

Dm̃ca seduentis ad desertijs

XII.

minimum saluatorem meum & prestolabor eum dum prope est alleluia. *ev o ae.*
fr. v. ad ob. **E**cce ueniet deus & homo de domo dauid sedere in throno
 alleluia. *ev o ae. ad og. u.* **E**x egypto uocauit filium meum ueniet ut
 saluet populum suum. *ev o ae. Saluo ad ob.* **V**eni domine uisitare nos in
 pace ut letemur coram te corde perfecto. *ev o ae. R. ad v. p. us.* **E**cce dñs.
ad og. **S**yon noli timere ecce deus tuus ueniet alleluia. *ev o ae.*
Rex noster adueniet christus quem iohannes predica uir agni
 esse uenturum. *venite. g. i. g. u.* **D**ñe in uirtute. *u. e. p.* **E**x syon species.
IERUSALEM cito ueni et salus tua a qua
 te merore consume ris nunquid consiliarius
 non est tibi quia inuouant te deo lor Saluabo

23. Antifonář sedlecký, p. 12, iniciála „H“ – IERUSALEM, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

tammi ecce dominus deus noster ueniet. e vo vae. *Tabo. a.* **E**na ad b

bit dominus signum in nationibus & congregabit dispersos israhel. e vo e.

Dom. iii. **Q**ui uenitrus est. *Deponet.* **R**orate celi. *ad og. a.*

Mire me non est formatus deus & post me non erit quia michi
 curuabitur omne genu & confitebitur omnis lingua. e vo vae. *Hy vii.*

Surgite uigile mus uenite adoremus Quia nescitis horam
 quando ueniet dominus. *Venire.* *Metropol. v. a. = 07*

C **C** **E** Apparebit domi nis super nu
 bem candi dam et cum eo sanctorum milia
 habens in uestimento & in femore suo scrip
 tum Rex regum & dominus domi nantium. **A**pparebit in fine

24. Antifonář sedlecký, p. 19, iniciála „E“ – CCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñica Illâ Seductis de serijs

ad. vi. a. **E**cce deus noster expectabimus eum & saluabit nos alleluia. e. v. o. e.

ad. ix. a. **E**gredietur dominus de loco sancto suo ueniet ut saluet popu-
lum suum. e. v. o. vae. **E**leuare eleuare confurge iherusa-
lem solue uincta colli tui captiua filia syon. e. v. o. vae. **R.** **V.**

Clausa in fortitudine qui annuntias pacem in iherusa-
lem hic ciuitatibus in de & habitantibus syon ecce deus
noster quem expectabamus ad ueniet. **S**uper montem excel-
sum ascende tu qui euangelizas syon exalta in fortitudine uocem tu-
am. **D**icet **R.** **E**rietur stella ex iacob et consurget homo de is-
rahel et confringet omnes duces alienigenarum et erit omnis ter-
ra possessio eius. **V.** **E**x iacob erit qui domnetur & perdat re-

25. Antifonář sedlecký, p. 26, iniciála „C“ – LAMA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñica illa seductus de serijs

29

RECVRSOR pro nobis ingreditur agnus si ne macu
 la secundum ordinem melchysedech Pontifex factus
 est in eter num & in seculum seculi. **I**psa est rex iustici e
 cuius generatio non habet finem. **P**ontifex **E**ngredietur
 domum eius et preliabitur contra gen tes & stabunt pedes eius
 supra montes olyuarum ad orientem. **E**t eleuabitur super
 omnes colles & fluent ad eum omnes gen tes. **E**t stabunt. **R**
Videbunt gentes uultum tuum & cuncti reges inclinant uisus
 & uocabitur tibi nomen no uum quod os domi ni nomi nauit. **E**t
 eris corona glorie in manu domini & dyadema regni in manu de
 i tui. **E**t uocabit. **Laud.** **C**onstantes estote in debitis auxilium do

26. Antifonář sedlecký, p. 29, iniciála „P“ – RECVRSOR, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6.

Dñica IIIa. Seductus de seris

mmi super uos. e v o v a e. **Ad bñs. a.** **E**x quo facta est uox salu
 tacionis tue in auribus meis exultant in gaudio infant in utero meo
 alleluia. e v o v a e. **Ad. i. a.** **P**onent domino gloriam et laudem eius
 in insulis nuntiabunt quia ecce ueniet & non tardabit. e v o a e. **Ad. iii. a.**
Ueni domine & noli tardare relaxa facinosa plebis tue israhel. e v o e.
Ad. vi. **D**eus a lybano ueniet & splendor eius sicut lumen erit. e v o v a e.
Ad. ix. a. **E**go autem ad dominum aspiciam & expectabo deum saluatorem
 meum. e v o v a e. **Ad. x. a.** **H**oc est testimonium quod phibuit io
 hannes qui post me uenit ante me factus est. e v o v a e.
Mitte agnum domine dominato rem terre De petra
 deser ti ad montem filie syon. **U**enite nobis

27. Antifonář sedlecký, p. 30, iniciála „E“ – MITTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñicā Illā Seduent; deserys.

37

Ad ymā. **C**onsurge consurge induere fortitudinem brachii dñi.
Evo vae. **D**. iii. **G**audete in domino semper iterum dico gaude
te dominus enim prope est nichil solliciti sitis. Evo vae. **A**. vii. **A**.
Expectetur sicut pluuia eloquium domini & descendat super nos si
cut ros deus noster. Evo vae. **D**. ix. **D**abit ei dominus sedem dauid
patris eius & regnabit in eternum. Evo vae. **D**. x. **N**on auferet
tur. **I**ulteriores st. **R**orate celi. **I**nnuatores **V**igila te am
mo **I**n proximo est dominus deus noster. **V**enite. **R**.
Anite tvba in syon uocate gentes annun
tiate populis & dicit ecce deus saluator
noster ad ueni et. **A**nnuntiate in fin

28. Antifonář sedlecký, p. 32, iniciála „C“ – ANITE TVBA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñica IVa. Seduentis deferys.

40

Sodie scietis quia uener dñs. Et mane uidebitis glām ei. **R**
Anctificamini hodi e. et estote parati quia die crasti
na uidebitis odietatem dei in uobis.
Hodie scietis quia uener dominus et mane uidebitis. **O**diētē
Constantes estote uidebitis auxilium domini super uos o
uida et iherusalem nolite tunc me re cras egrediemini et dominus
erit uobis cum. **V**os qui in puluere estis expergiscimini et lau
date ecce dominus uener cum salu te. **R** **S**anctificamini
filii israhel dicit dominus in die enim crasti na descendet do
minus et auferet a uobis omnem lau guorem. **V** **U**ida et
iherusalem nolite tunc me re cras egrediemini et dominus erit uobis cū.

29. Antifonář sedlecký, p. 40, iniciála „S“ – ANTIFICAMINI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Reria pro Dñicis Epiphania

tate inimitantur. ⁊ commemoratio ad. v. ⁊ ad. l. ac missa matutinal' fiat de scis. ⁊ itē cōmemoratio ad. v. illi' diei. Si autē festum alicui' sancti in quo cōmemoratio tantum fieri solet his diebus euenierit. aduersa cōmemoracione tēminet. ⁊ missa matutinalis de illis scis dicatur. excepto quod i die ascensionis missa de ascensione dicat. ⁊ dominica in palmis de dñica celebretur. Responso R I V O

DOMINE Hē in ira tua arguas me neq;
in furore tuo corripias me miserere michi
do mne quoniam infirmus sum.

Timor ⁊ tremor uenerunt super me ⁊ contexerunt me tenebre ⁊

duxerunt. **D**ixit. **D**eus qui se des super thronum ⁊ iudicas
e quietatem esto refu gium paupe rum in tri bulatio ne Quia tuiso

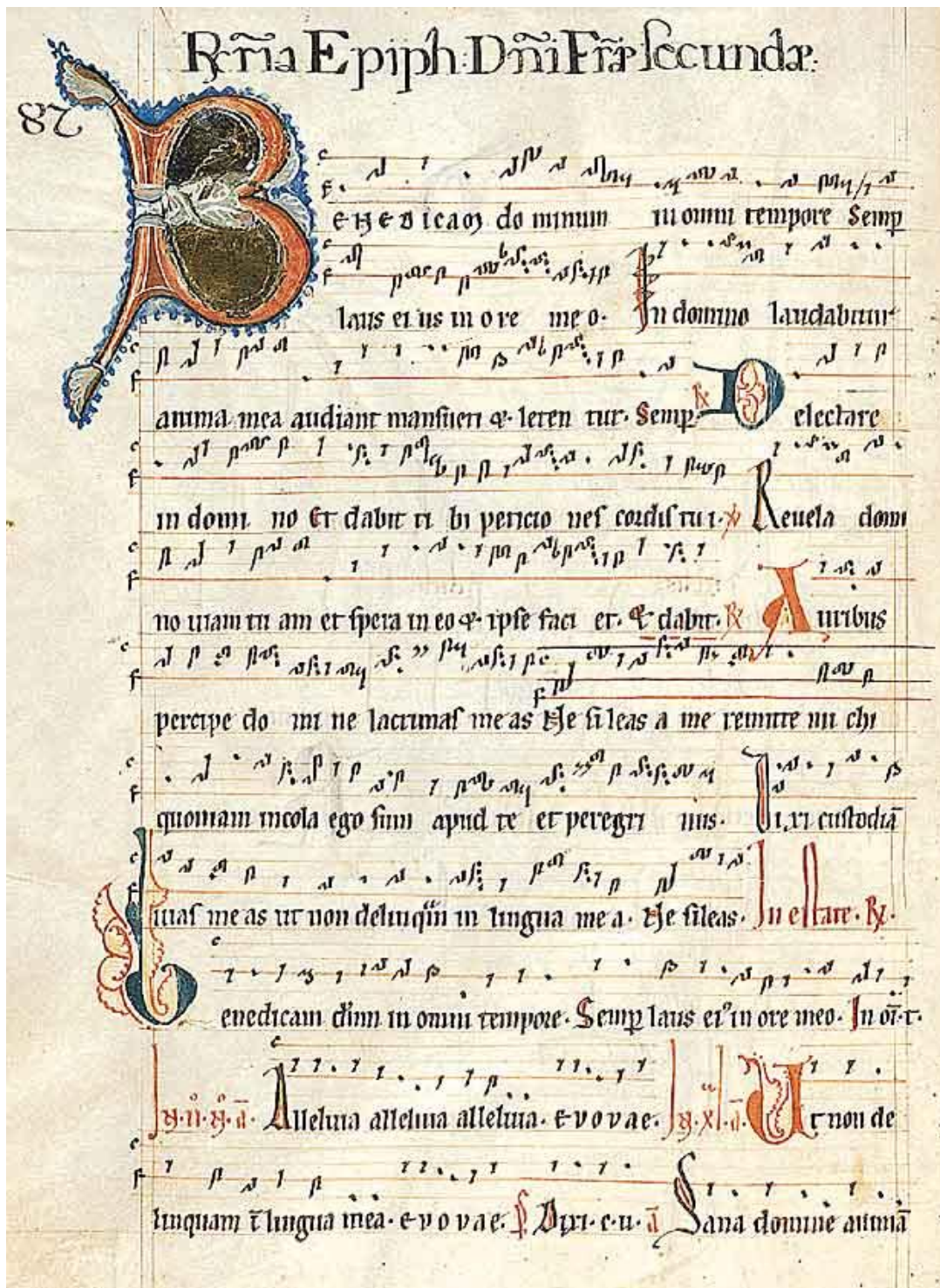
luis laborem ⁊ dolorem confide ras. **T**ibi enim derelictus est pau
per pupillo tu e ris ad iu tor. Quia. **A**d dextis est michi domi

nus ne com mone ar Propter hoc dilatatum est cor meum et exultant

in gua me a. **D**ominus pars hereditatis mee ⁊ calicis mei tu es

30. Antifonář sedlecký, p. 76, iniciála „D“ – OMINE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

31. Antifonář sedlecký, p. 82, iniciála „B“ – ENEDICAM, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Beñia feria sexta Epiph Domini

94

me. e. v. o. v. a. e. **I**pm. f. fundam. **B**enedictus dominus in eternuos.

Uscdias. d. **E**xaltare qui iudicas terram. e. v. o. v. a. e. **D**ñs regn.

Beatus ho que tu erudieris dne. et de lege tua docueris eum.

ONFITEBOR tibi domine deus in toto corde
meo & honorificabo nomen tuum in eter num **Q**uia
misericor dia tua domine magna est super me. **E**t eripuisti
animam meam ex inferno inferi o ri. **M**isericordia tua domine
magna est super me & liberaisti animam me am ex inferno
in fe ri o ri. **D**eus in qui surrexerunt in me & fortes quesierunt
animam me am. & libasti. **F**actus est michi do mi nus in refu gi
um & deus meus in auxi li um spei me e. **D**e us ultronu dñs

32. Antifonář sedlecký, p. 94, iniciála „C“ – ONFITEBOR, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Rēna Sābbo Epiph Domini.

97

MISERICORDIA et iudicium cantabo tibi domine psallam et intelligam. In uia in maculata quando uenies ad me. **V**erambulabam in innocencia cordis mei in medio domus meae. In uia Domine exaudi orationem meam et clamor meus ad te ueniat. Quia non spernis deus preces pauperum. **V**De profundis clamaui ad te domine domine exaudi uocem meam. **Q**uia non cetero exaudi me domine. Quia defecerunt sicut fumus dies mei. **V**ies mei sicut umbra declinauerunt et ego sicut fenestram arum. **Q**uia in esta. Domine exaudi orationem meam. **V** clamor meus ad te ueniat. orationem meam. **V**isita uos domine in salutari tuo.

33. Antifonář sedlecký, p. 97, iniciála „M“ – ISERICORDIAM, kolem roku 1240,

Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

fr. vi. **Q**ualos male perdet et vineam suam locabit alius agricolis qui reddat ei fructum temporibus suis. *e v o v a e.* **Q**uerentes eū tene re timuerunt turbas quia sicut prophetam eum habebant. *e v o v a e.*

Uadam ad parvem meū et dicam ei pater fac me sicut unum de mercennariis tuis. *e v o v a e.* **V**enire adoremus dominum deum nostrum qui se cum nos. **V**enire. *In i. y. a. Dñe i. i. rure. v. Dic. d.*

Identēs Ioseph alon ge loquebantur mutuo fratres dicens ecce somniator ue nire occidam?

35. Antifonář sedlecký, p. 126, iniciála „V“ – IDENTES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

meus preualui aduersus e um. Respice ad or̄g. an. **D**eperunt om̄s
 turbe descendentiū gaudentes laudare deum uoce magna sup̄ om̄
 ni bus quas uiderant uirtutibus dicentes benedict⁹ qui uenit rex
 in nomine domini pax in celo et gloria in excelsis. e u o r a e.
IXERVNT impi i apud se non **te x i a** *secunda. R̄.*
 recte cogitantes circumueniamus istum quoniam cōtra
 rius est operibus nostris punitur se scientiam dei habere filium dei
 se no minar et gloriatur patrem se habere deum uidea mis
 si sermones illi us ue ri sint et si est ue rus filius dei liberet illum de
 manibus nostris morte turpissima condēpnemus e um. **H**ui⁹ impi
 dixerunt opprimam⁹ uirum iustū iniuste & de spolis eius sorte mit

36. Antifonář sedlecký, p. 156, iniciála „D“ – IXERVNT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Beriā hebdomada post Ramos

Adhonā. an. **S**olentarem habeo ponendi animam meam et iterum su
 mendicam. **E**vo vae. **do oragn.** **A**nime impiorum fremebāt
 adversū me et gravatum est cor meū super eos. **E**vo vae. **ta quarta.**
Synagoge populorū circumdederunt me et non reddidi re
 tribuentibus michi in la consumetur domine nequicia
 peccatorum et di reges iustorum. **T**ū autem dñe susceptor meus es
 gloria me a et exaltans caput meum. **E**t diriges. **E**ram quasi
 agnus imo cens ductus sū ad immo lanchū et pefere
 bam consilium fecerunt inimici mei adversum me dicentes Venite
 mittamus lignū in pane eius et conteramus eum de terra
 in uentum. **A**udi in enim contumelias multorum et terrores

37. Antifonář sedlecký, p. 160, iniciála „S“ - YNAGOGE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Terria hebdomada post Ramos

inimici mei dicentes conteramus eum de terra iuventium. *Evovae.*
Nonnam. *a* ancilla dixit petro vere tu ex illis es nam et loquela tua
 manifestum te facit. *Evovae.* *ad g.* **C**ortiche apud vos era
 in templo docens & non me tenuistis & ecce flagellati ducitis ad cruci
 figendum. *Evovae.* *Terria quinta Resp. ponlosiv g.*
Seniores populi consilium fecerunt ut ihm
 dolo tenerent et occiderent eum cum gladis et fust
 ibus exierunt tamquam ad latro nem. **C**ollegerunt ergo ponti
 fices & pharisei concilium. *S*icut ihm. **I**n monte olyve ti ora
 vit ad patrem pater si fieri potest transeat a me calyx iste spiritus
 quidem pater est caro autem in firmata fiat voluntas tua.

38. Antifonář sedlecký, p. 162, iniciála „S“ – ENIORES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

mum bonum amplum domum in qua pender omnis ordo preceptorum
 per quam uetus atq; noua lex impletur per quam deus ac proximus di
 ligitur per quam celorum regnum adipiscitur. **¶** Ille namq; tener
 quod later & quod pater in diuinis sermonibus qui karitate seruat
 in moribus. **Per qm̄. ā.** Congregauit nos in unū xp̄i amor timeam⁹
 ⁊ amemus xp̄m dñm ubi caritas ⁊ amor ibi d̄s. **¶** Ecce qm̄ bonū ⁊ qm̄
 iocundū habitare fr̄s in unū. **Congg. ā.** Benedicat nos d̄s d̄s n̄r bene
 dicat nos d̄s. **¶** Et ueruant eū omēs fines terr̄. **Benedicat. ¶. vi. Ky.**
O m̄nes amici me ⁊ derelique r̄unt me et preua
 lue r̄unt infidantes michi tradidit me quem dili
 gebam ⁊ terribilibus oculis plaga crudeli percussus ace to

39. Antifonář sedlecký, p. 168, iniciála „O“ – MNES, kolem roku 1240, Praha,
 Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Posuerunt sup caput eius causam ipsius scripta ihesus nazarenus
 rex iudeor. *evovae.* **Ad. i. an.** Replevit et inebriavit me amaritu
 dine inimicus meus. *evovae.* **Ad. iii. an.** Sic latro ad latronem
 nos quidem digna factis recipim⁹ hic autē quid fecit memento mei dñe
 dñi veneris in regnū tuū. *evovae.* **Ad. v. an.** Quā turbata fuerit a
 nima mea dñe misericordie memor eris. *evovae.* **Ad. ix. an.** **S**ento
 mei dñe dñs dñm veneris in regnū tuū. *evovae.* **Ad. xij. an.** **C**vo
 accepisset acerū dñi cōsumatū est et inclinato capite tradidit
 spm. *evovae.* **Sabbato. v.** In pace in dñi spū dormiam et req̄scā.
 et p̄vlto domino signatū est monumen tū ioh̄n
 res lapidem ad ostium monumen et ponentes mi

40. Antifonář sedlecký, p. 170, iniciála „S“ – EPVLTO, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Ryňa: de Sabbato sancto.

Collocant me in obscuris sicut mortuos scilicet. **Q**uieres
 sedentes ad monumentuos lamentabantur fletus dñm. **Ad. i. d.**
 Plangent eum quasi unigenitū quia innocens dominus occisus est. **ev o a e.**
Ad. iii. d. Adtendere uniuersi populi & uidere dolorem meū. **ev o v a e.**
Ad. vi. d. In pace in idipm. **Ad. vi. d.** A porta inferi erue domine animam meam.
ev o v a e. **Ad. ix. ant.** **Q**uos om̄s qui transitis p̄ uia
 adtendere & uidere si est dolor sicut dolor n̄s. **ev o v a e.** **Ad. i. d.** Collocant me
 in obscuris. **ad. v. psalm.** **Ad. i. d.** **A**lleluia alleluia a e via alleluia
 alleluia a e via alleluia a e via alleluia a e via. **ev o v a e.** **Ad. i. d.** **C**onfirant̄
Angelus domini. **Ecce p̄ced.** **Ad. i. d.** **E**xurge gl̄a mā. **E**xurge dñi
 culo allā. **Ad. i. d.** **E**sperare autem sabbati que lucescit in prima

41. Antifonář sedlecký, p. 172, iniciála „V“ – ESPERE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

illis alleluia. e. v. o. v. a. e. **A**d vs. &.
Ego sicut uitis. **A**d vs. &.
Hec autē scripta sūt ut credatis quia ihc est xp̄c filius dei et ut cre
den res uitā habeatis in nomine ipsius alleluia. e. v. o. v. a. e. **Hyvitat.**

Alleluia alleluia alleluia. **Venite.** **A**lleluia. **P**

Dñe in mirre. **S**urrex̄ dñs de sepulchr̄o. **R**esponsorium.
Ite vs es domine accipere librum et
Aperire signa cula eius quoniam occisus es
Et redemisti nos de o in sanguine tuo alle
luia.
Fecisti enim nos deo nostro regnū et sacer dotes. **I**n sanguine.
Ego sicut uitis fructifica in suauitatem odoris alleluia
Transire ad me omnes qui concupiscitis me et a generationib⁹

42. Antifonář sedlecký, p. 185, iniciála „D“ – IGNSV, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

SI OBLITVS fuero tui alleluia obliuiscatur me dex-
tera mea Adhereat lingua mea faucibus meis si no-
memnero tui alleluia alleluia. **V** Super flumina babilonis illic
sedimus & fleuimus dñi recordaremur tui syon. Adhear. **R**
Viderunt te aque de us uiderunt te aque syon et riuus multitudo
sonitus aqua riuus uocem de derunt nubes alleluia alleluia alle-
luia. **V** Illuxerunt chorusationes tue orbi terre comota et cõtre-
muit terra. **M**ultitudo. **V** Arrabo nom tuu fratribus meis alleluia
In medio ecclesie laudabo te alleluia alleluia. **Q**ui timetis
dominu laudate e um uniuersu semen iacob magnifi care e uos. In med.
V In ecclesiis benedicite de o alleluia domi no De fontibus isra

43. Antifonář sedlecký, p. 191, iniciála „S“ – I OBLITVS, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Rena In festo Ascensionis Domini.

195

Alleluia alleluia. *Euouae* **O**mnis pulchritudo. *Ascendens dñs*

Pater manifestaui nomen tuū hominibus q̄s dedisti mihi nunc au-
tem pro eis rogo non pro mūdo quia ad te uado alleluia. *Euouae*

Exultate etc. Intra ad hor. ut in Pascha. **A**lleluia alleluia. *Ps. Dñe Dñs nr. Ps. Dñe in uirt. Ps. In Dño cōf. Ps. Dñi exultet. Ps. Celi enarr. Ps. Exaltabit. Exaltate Dñe. Cantabim.*

Est passionem suam per dies quadraginta apparēs ei et
loquēs de regno de i alle lu ia *Et uideri bus il-*
lus ele uatus est alle lu ia et mu bes suscepit e-
um ab oculis e o rum alle lu ia *Et conves-*
cens praecepit eis ab Ierosolimis ne discede rē sed expectare ei
promissi o nem Pa tris *Et cōvescens* **O**mnis pulchritudo
Domini exulta ta est su per si de ra species e

44. Antifonář sedlecký, p. 195, iniciála „P“ – OST, kolem roku 1240, Praha,
Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

et una unitas. evovae. **I**nvitatu Deum verum unū in trinitate
 trinita tem in unita te venire ad orem. **V**enire. **I**n. i. h. amp.
Adesto deus unus omnipotens pater et filius et spiritus sc̄s. e v o ae.
Dñe dñs n̄r. **A** Te unū in substantia trinitatem in personis confitem̄.
 evovae. **C**eli en̄. **A** Te semp̄ idem esse vivere et intelligere p̄fitem̄.
Dñe i v̄nre. **A** Te invocam̄ te adoram̄ te laudamus o beata trinitas.
 evovae. **A** Ex quo omnia per quē omnia in quo omnia ip̄si
 gloria in secula. evovae. **C**rucl. **A** Libera nos sal ua nos iustificā nos
 o beata tri nitas ev o ae. **D**s n̄r. **D**ñdēs dñs ds isrl. **A** fac mira. sol.
Benedicat nos de us deus noster benedicat nos de
 us et meruant e um omnes fines

45. Antifonář sedlecký, p. 216, iniciála „B“ – ENEDICAT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

EVS Omnium exauditor est ipse misit
 angelum suum et tulit me de omnibus
 patris mei et unxit me unctione
 misericordie sue. **D**ominus qui eripuit me de ore leonis et de
 manu bestie liberauit me. **I**psē misit. **D**ominus qui eripuit me
 de ore leonis et de manu bestie liberauit me. **I**psē me eri
 piet de manibus inimicorum meorum. **V**isit deus mi
 sericordiam suam et ueritatem suam animam meam eripuit de medio caru
 lorum leonum. **I**psē. **E**go te tui de domo patris tui dicit
 dominus et posuit te pacem te gregem populi mei et factum te cum
 in omnibus ubicumque ambulat huiusmodi regnum tuum in eternum.

46. Antifonář sedlecký, p. 224, iniciála „D“ – EVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Soy audisset iob minorum uerba sustinuit patienter et ait si bo
na suscepim⁹ de manu domini mala autem quare n̄ sustineam⁹ in omnib⁹
his n̄ peccauit iob labis suis neq; aliquid stultū contra deū locutus est.
Quare detaxistis sermonib⁹ ueritatis ad increpandum
uerba cōponitis q̄ subuertere nitimini a mecum uim ueritatem
que cogitastis explere. **Q**uantas habeo iniquitates et
peccata ostende michi cur faciem tuam abscondis et arbitraris me iuu
cum tuis. **R** **A**nte quam comedam. **V**tece. **R**
IBONA SUSCEPIVS DE MANU DOMINI IN MALA
AUTEM QUARE NON SUSTINEAM VNIUS DOMINUS DEDIT
DOMINUS ABSTULIT SICUT DOMINO PLACUIT ITA FACTUM

47. Antifonář sedlecký, p. 235, iniciála „S“ – I BONA, kolem roku 1240, Praha,
Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Vidi Dominus seden rem super solium excel
 sum et e leua tum et plena erat omnis terra maref
 tare e ius & e a que sub ipso e rant reple
 bant templum. Seraphin stabant sup illud ser ale um & ser a le al
 te ri & e a. **A**spice domine de sede sancta tu a et cogita de no
 bis iudana deus meus aurem tuam et au di Aperi oculos tuos et in
 de tribulatio nem nostram. Non enim in iustificatiomb' nris pster
 nunt preces aure faciem tuam sed in miseratiombus tuis mul tis. **Apt. R.**
Aspice do mi ne quia facta est desolata ciuitas plena di uici is se
 det in tristitia a domina gentium non est qui consoletur e am nisi tu
 de us. **V**lorans plorauit in nocte & lacryme eius in maxillis e ius.

48. Antifonář sedlecký, p. 253, iniciála „V“ – IDI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Ritua in die sancto Inno centium

279

VB Altare de i audiu uoces occiso rum di
cen ti um quare non defen dis sangunem nos
trum et accepe ritur diuinum respon sum

Ad huc sustinere modicum tem pus donec implea tur numerus fra trū
uet tro rum. Et da te sunt illis singule stole al be & dic tum est e

is. Ad huc. **S**triderunt sanguine sancto rum uelut a quam
in circuitu iherusalem & non e rit qui se pe luerit. V lo fuerunt mor

talia seruoꝝ tuoꝝ escas uolarilibus ce li carnes sanctoꝝ tuoꝝ bestis terre.

Quoniam non erant. **S**ed adorauerunt iuuen tem in secula seculo rum. **Q**ueren
tes coronas suas ante thronū domi ni de i sui. Et cecide runt in

conspetu throni in facies suas et adorauerunt iuuenrem in se cu la. **Q**uerente.

49. Antifonář sedlecký, p. 279, iniciála „S“ – VB ALTARE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

R^{ex} t^{er}ra in Natali S. Agnetis ad Vigil

285

immensis montibus ornatur me. **D**uctantur. **A**del et lac ex eius ore susce
 pi et sanguis eius ornatur genas meas. **D**ñs nr rex. **A** ipsi soli seruo fide
 ipsi me tota deuotione cōmittro. **M**agn^o dñs. **S**pē tua r pulch tua. **R**
D & os festum sacratissime uirginis ce le brem^o
 qualiter passā fir be ara as nes ad memoriam
 reuocemus tercio decimo etatis sue anno morte
 perdidit et uitam in ue nit Quia solum uirē dilexit auo to rem.
 Infancia quidem cōpurabatur in annis sed erat senectus mentis immen sa.
Quia solū. **D**extram me am et collum meum cinxit lapi dibus preci
 o sis tra didit auribus me is uestimabi les manga ri tas et circumdedit
 me uernantibus atq; choruscantibus gem mis. **I**nduit me dñs

50. Antifonář sedlecký, p. 285, iniciála „D“ – IEM, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

R^{ti}a Agathae Virginis

300

& patrie liberationem. & vota. **In** Regem virginum. **V**enite.
Agatha sum et expectabilis genere ut omnis cognatio mea testat.
 & vota. **D**ne d. **S**uma ingenuitas ista est in qua seruitus xpi
 comprobatur. **C**eli eni. **A**ncilla xpi sum ideo me ostendo seruitem
 persona. **D**ni e. **S**pecie tua. **C**ruce. **A**duuabit ea. **D**s n. r.
Agatha ingressa carcerem benedicebat dominu ihu xpm. **M**agni. d.
Carta leniti. **S**pe tua & pul. tua. **I**ntend.
 me & gloriante i bar ad carcerem & quasi
 ad epulas inuita ta agonem suum domi no
 precibus commen clabat. **D**ens eius solidata est & in apusto fin
 da ta. **C**q. **I**voj ingrederetur beata agatha in carcerem

51. Antifonář sedlecký, p. 300, iniciála „A“ - GATHA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

FIGUR. viri uenerabilis gratia benedic-
 tus et nomine ab ipso puericie tempo re con-
 gerens se in leuitatem quippe moribus transi-
 ens nulli ammum uoluptati de dit. Alleluia.

Necessit igitur scienter nescius et sapien-
 ter indotus. Erant

Beatu benedictu famulu domi in magnum fecit miracu-
 lum fudit preces ad do mi nuos et resoluca uir contractu capis-
 terium. Alle luia. Benedictus puer cum nutrice suā flere
 conspiceret eius dolozi compas sus est. Et resolu. In tu conti-
 nuo ue nemini ui no mis erit e re quo oblato ex more ad benedicen-
 dum patru uir dei signum crucis edidit et uas petriferi

52. Antifonář sedlecký, p. 309, iniciála „F“ – VITUIR, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

In Nat. Sepostol. Phari & Jacobi ad vesperas

327

manet in me. do. i. a. Alleluia. do. iii. Alleluia. do. vi. alleuia.
do. ix. a. Alleluia. do vesp. sp. Alleluia. Ky omne terra exiit
sonus eorum a evia alleluia. In fines orbis terre uerba eorum. V. Huius. h.
O carus uir. In nat. aplos phylipi & Jacobi. R.
Auto tempore. Huius. h. do. g. a. S. Tabunt uisti in mag
na constancia aduersus eos qui se angustauerunt & qui abtulerunt
labores illozum alleluia. e. v. o. v. a. e. yonac. Alleluia alleluia
alleluia. Venite. Huius. h. a. Alleluia a evia. In omne ter. R.
IRTVTE oras na reddebant aposto
li Testimoni um resurrectio nisthu
xpi tti domini nostri alleluia alle luia. V.

53. Antifonář sedlecký, p. 327, iniciála „V“ - IRTVTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

54. Antifonář sedlecký, p. 336, iniciála „F“ – VIT HOMO, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Requiem in Nat. Septo. Petri & Pauli

353

revelationum extollat me datus est michi stimulus angelus sathane
qui me colaphizet propter quod te domini rogavi ut auferretur
a me & dixit michi dominus sufficit tibi paulo gratia mea. Nam
virtus in infirmitate perficitur. & v o v a e. **R**esponsum primum.

Quia operatus est petro in apostola tu
operatus est et michi inter gentes & cognove
runt gratiam de i que data est michi.
Gratia dei in me uacua non fuit sed gratia
eius semp in me ma ner. **Q**ue
Scio cui cre didi & certus sum quia
potens est depositum meum serua re in
istum diem. **R**eposita est michi corona iusticie qua reddet michi dñs in
iudex.

55. Antifonář sedlecký, p. 353, iniciála „Q“ – VI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

orabat dicens domine ihu xpi deus de deo miserere mei serui tui.
 et voca e. **Q**uia accusatus non negavi nomen sancti tui interrogare
 christum confessus sum. **D**ixit romanus ad beatum laurentium in deo ame
 re iuuenem pulcherrimum festina me baptizare. **V**ne dⁿⁱ. **A**fferens
 autem urceum cum aqua misit se ad pedes eius. **B**eatus laurentius
 dixit mea vox obscurum non habet sed omnia in luce clarescunt. et voca e.
Gratias tibi ago domine ihu xpe qui me confortare dignatus es. **G**loria.
QVO PROGREDERIS sine filio pater
 quo sacerdos sancte sine diacono prope ras
 Tu numquam sine ministro sacrificium
 offerre conseruas. **Q**uid in me ergo displicuit patrem

56. Antifonář sedlecký, p. 367, iniciála „Q“ – VO PROGREDERIS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Beatus de Sancto Berardo

384

caput iusti memoria eius in secula seculoy. & v o v a e. **C**onfir
gens diluculo quesivit bona parer sanctis quasi florens lilyum ger
minavit. & v o v a e. **I**n testamentis pacis stetit semen illius et
usq; in eternum permanet gloria ei. & v o v a e. **E**xaltavit domus
in eternum cornu a pi sui et dedit illi testamentum vite & sedem glo
rie sue. & v o v a e. **I**ustum deduxit dñs p vias rectas. **R**
Propterea vir tuus iusti sane. et habitus co
poris sui quod i ta compositis & uno
semper modo agebat ut nil appareret
in eo quod posset offendere in tuentes. **L**ocum in eo
disciplinatum totum insigne virtutis pfectionis forma. **V**r.

57. Antifonář sedlecký, p. 384, iniciála „P“ – RIMA, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Hic est martini electus de i pon ti fex
 cui domi nus post apostolos tantam gracia(m)
 confer re dig natus est ut in uirtute
 triu itatis dei fice mereretur sic tri
 tum mor tuo rum susce ra tor mag nisi eius. **V** Sancte triu itatis
 fi dem martinus confes sus est. **V** **I**u uir. **R** **I** culis ac ma
 nibus in celum semper in tentus Inuictum ab ora tio ne spiri tu
 non relax a bar. **V** Corporalem quidem molestiam gra uiter fe
 rens mente tamen et spiritu in precib' ad deum semp in sistens. Inuict'.

Deo sacramenta offerret beatus martini us Globus igne us
 apparu it sup caput eius. Ita ut in sublimis contendens lon

59. Antifonář sedlecký, p. 413, iniciála „H“ – IC EST, kolem roku 1240, Praha,
 Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

ANTANTIBVS ORGA NIS CECILIA UR GO IN COR
 DE SU O SOLI DOMINO DECANTA BAR DI CENS FIAT DO
 MINE COR ME UM ET COR PUS ME UM IMMACULATOY
 UR NON CON SIM DAT. **V**iduanis ac triduanis ieiunio o rans sua duō
 pudicitiam cōmen dabar di cens. fiat. **B**eatra cecilia Que
 duos fratres conuer titi atma chium iudicem superat et urbanum epis
 copum in uultu angelico demon strati. **B**ea ta es uirgo et gloriosa
 & benedictus sermo oris tu i. Que duos. **U**irgo gloriosa semper
 euangelium xpisti gerebat in pecto re & non die bus neq; noctibus
 cessa bat a colloquiis diuinis & orati o ne. **C**antantibus orga
 nis cecilia domino decantabat di cens fiat dñe cor meū immaculatū in

60. Antifonář sedlecký, p. 420, iniciála „C“ - ANTANTIBVS, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

1

ANTIFONA

NABIVM

Monasterij B. V. M. in Sedleci (Catholico inscripti)

SEDLICENSE

Dominica Prima Adventus Domini
Super Psalmos Annae

Custodit Dominus omnes diligentes se *Ps. Confiteamur* 2. **L**auda
 bo Deū meū in vita mea *Ps. Lauda anima* 3. **D**eo nostro iucun-
 da sit laudatio. *Ps. Laudate eum* 4. **L**auda Jerusalem Dñum *Ps. idem*

3^m **M**issa est *Ad* ue *Symn.* **P**orate caeli desuper et nu-
 periatur terra et germi-
 bes pluant iustum. *ad Mag.* **E**cce nomē Domini ue nit de lon-
 gin quo et claritas eius replet orbem terrarū. *Euouae*

61. Antifonář sedlecký, p. 1, kolem poloviny 17. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

2

Domimica Prima Adventus.

Inuitat. **E**cce ue nit. hęc oc curra mus ob
 uiam Saluato ri nostro **R.** Venite, In primo Noct. aña
Domine in virtute **R.** ipse. 2c. **Vs.** **E**x Syon species
 decoris eius **&** Deus noster manifeste ueniet
Iube Domne benedi cere

Spi ci ens à lon
 ge ecce uideo
 De i potenti am ueni en tem
 ne bu lam to iam terram te gen tem

62. Antifonář sedlecký, p. 2, iniciála „A“ – SCIPIENS, kolem poloviny 17. století,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Rēna Dominica septuagesima

IOH

lit unam de costis eius & edificavit costam quam tulerat de adam
 in mthe rem et addidit eam ad adam ut uideret quid uocaret
 eam et uocauit nomen eius uir ago quia de
 uo sumpta est. **I** Hoc nunc os proslibus meis & caro de carne
 mea & uocauit. **D** *Multa si uocantur alijs.* **I** **D**um deambulare
 dominus in parady sum ad auram post meridiem clamant et dixit
 adam ubi es audiui domine uocem tuam et abscondi me. **V.**
 uocem tuam audiui in paradyso & timui eo quod nudus essem et ab
 hisudo re uultus tu uesceris pane tu o dixit dominus ad
 adam cum operatus fueris terram non dabit fructus su os sed
 spinas et tribulos germinabit tibi. **V.** Pro e o quod obedisti

63. Antifonář sedlecký, p. 102, iniciála „I“ – N, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Beñia Dominica Passionis

147

dieris nolite obducere corda uestra. **V**enite. **V**imiserunt s
 uestimenta mea **R**esponsum. **S**icut super uestem meam miserunt sortem.
Sicut sunt dies quos obseruare debetis temporibus suis. **Q**uar
 ta decima die ad uesperum pascha domini est et in quinta decima sollemp
 nitatem celebrabitis altissimo domino. **L**ocutus est dominus ad
 moysen dicens loquere filius israel et dices ad eos. **Q**uarta. **R**
Multipliati sunt qui tribulant me et dicitur non est salus ipsi
 Ideo eius **E**xurge domine saluum me fac deus meus. **Q**ui tribu
 lant me exultabunt si motus fuerit ego autem in misericordia tua
 speraui. **E**xurge **Q**ui custodiebant animam meam consiliu
 fecerunt in inimicum dei ceteris. **D**eus dereliquit eum in persequimini et con

64. Antifonář sedlecký, p. 142, iniciála „I“ – STI SVNT DIES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Dñicis post Penitenc: anna ad Bened:

ul tra non efieri em. **V.** Erut q: anima eorum quasi ortus irigu
 us. **¶** **A** facie furoris tui de us conturbata est omnis terra
 sed tu domine miserere **¶** ne facias consumari o nem. **V.** Conuerre
 nos deus salutaris noster **¶** auerte iram tuam a nobis. **V.** ne facias.

A luctus tu i sup me transie runt et ego dix i expul sus su ab oculis
 tu is putas uide bo templu sanctum tu uoy. **V.** Abyssus uallauit me et
 pelagus cooperuit caput me uoy. **V.** putas uidebo.

Dominica yma post pentecosten ad benedictus antiphona.

A uoy uenerit paraclitus quem ego mittam uobis spiritum uerita
 tis ille testimoniu phibeat de me attelua. **¶** **V.** o uac. **A.** **V.** **A.**
 ue me clarificabit quia de meo accipiet **¶** annuntiabit uobis attelua.

65. Antifonář sedlecký, p. 256, iniciála „C“ – VM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Ad vesp. S. Marci Euangel.

375

Hierusalem uenire & uidere martyres cum coram eis quibus coenauerunt dominus in die sollemnitatis et leticie alleluia alleluia. Euae.

Ad bñ. Lux perpetua lucebit sanctis tuis domine alleluia et eternitas temporum alleluia alleluia. Euae.

Antiph. In celestibus regni sanctorum habitatio est alleluia & in eternum requies eorum aeterna. Euae.

Marci euang. Ad vesp. Alleluia. & Quatuor animal. Inimicus hominum. Ad vesp. Ecce ego iohannes. Inuit. Alleluia. Venite. Alleluia aeterna. & In initio ne dei. Quatuor facies. Similitudo uultus. In omni terra exiit. Alleluia. Euae.

Erit uis uir qui uenit dominum alleluia in mandati. Euae. Eius cupit nimis alleluia alleluia.

66. Antifonář sedlecký, p. 325, iníciała „B“ – EATVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Antifona in Nat. Aplos Petri & Pauli ad V.

342

puer iste erit et erunt manus domini eius cum illo & Zacharias pa-
tris eius repletus est spiritu sancto et prophetavit dicens benedictus deus
israhel quia instravit et fecit redemptionem plebs sue. *Ev o va e.*

Lorio si principes *In nat. aplos Petri & Pauli ad v. s. ps.*
terre quomodo in vita sua dilexerunt se ita et in

more non sunt separati. *Ev o va e.* **P**etrus apollolus & paulus doc-

tor gentium ipsi nos docuerunt legem tuam dñe. *Ev o va e.* **H**ui-

us sunt viri misericordie quousi iusticie oblivionem non acceperunt eorum
semine eo rum pmanent bona hereditas sancta nepores eorum. *Ev o va e.*

Adi sunt due oli ve & duo candelabra lucentia ante dominiū habent
potentatē claudere celos nubibus & aperire portas ei uss quia lingue

67. Antifonář sedlecký, p. 342, iniciála „G“ – LORIO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Senr in Nat. B. V. M. ad Vesp.

504

iohannis baptiste & contritatus est rex propter iurandū. & v o v a e.

Ste sanctus. & c. *Ad omni. a.* **P**erpetua is nos do
mine sancti iohannis baptiste tue re presidi is & quanto fragiliores sum⁹
In nativitate. s. oratione
tanto magis necessarius attol le suffragis. & v o v a e. *Ad vesp. sup ps aut.*
Sancta maria succurre miseris in via pusillanimes
refoue fte biles o ra pro populo interueni pro clero
intercede pro deuoto femineo sexu. & v o v a e. **M**ec est regina
uirginū que genuit regem uelud rota decoza uirgo dei genitrix
per quā reperimus deū & hominem alma uir go intercede p nobis
omnibus. & v o v a e. **S**eara dei g. a. **V**irgo pri. & **B**e a ta
proge mes. **S**peciosa scā es. & suavis. *In deli. t. f. d. ge. Ad omni. a.*

68. Antifonář sedlecký, p. 394, iniciála „S“ – ANCTA MARIA, kolem roku 1240,
Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

res ad se. **C**um iuoc. **A** Admirabile est nomen tuum domine quia gloria
 & honore coronasti sanctos tuos et constituisti eos super opera manuum tuarũ.
Dñe d. nr. **A** Domine qui operati sunt iusticiam habitabunt in tabernaculo
 tuo & requiescent in monte sancto tuo. **D**ñe q̄s hab. **A** Nec est generatio
 querentium dominũ querentũ faciem dei iacob. **D**ñi e. tr. **A** Letamini do
 mino et exultate iusti & gloriamini om̄es recti corde. **B**eaui q̄. **A** Exultent iusti d.
IN PRINCIPIO erat uerbum et uerbum erat apud de
 um et deus erat uerbum hoc erat in principio apud de
 um omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est
 in chili. **Q**uod factum est in ipso uita erat et uita erat lux
 ho mi uoy. Omnia. **B** lux namq̄ es sacra uirgo oia.

69. Antifonář sedlecký, p. 405, iniciála „I“ – N PRINCIPIO, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Sc̄n̄a in Nat. Euangelista:

437

Nat̄us domini & alios ad p̄dicandū dicebat illis messis
quidem multa operari pauci. ¶ An̄i ē t̄ia. ā Ihesu xp̄i domini
gratia credentibus populis doctores & euangeliste sunt in myn̄is
terum fidei missi. ¶ Cantate. ā Sapientia domini euangeli eru
perunt abyssi & annuntiantes fecundari rore celesti mundo into
nant. ¶ Iudicam. ā Labia eorum salutarem disseminauer̄ scientiā
opus sanctū dignū benedictione plenum fecerunt & myn̄ist̄iū sibi
traditum deuore implenerūt. ¶ Tructant. ā Elegit eos ex omni car
ne et dedit illis precepta & legem iure et discipline. ¶ Os gur̄. In oem̄
VISIONE DE DEI IN DIE ECCE uentus turbinis ueniebat ab aquilone
nubes q; magna & ignis inuol uens splendor q; in circuitū ē uis et

70. Antifonář sedlecký, p. 437, iniciála „I“ – N VISIONE, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Ritina in dedica templi.

nisi domus dei et porta celi. **E**t decem fundata est domus domini.
Quiaauerunt **S**uper uerticem montium.
 faciem templi coronis aureis et dedicate
 runt alta re domino et facta est **I**eri era
 magna in populo. **A**lleluia alleluia alleluia **I**n ym
 nis et confessionibus benedicebant do minum. **E**t fac **I**erusalem
 et confessionibus benedicebant do minum **Q**ui magna fecit in is
 rahel et uictoriam dedit illis dominus omni po tens. **S**
Alleluia **Q**uiaauerunt faciem templi coronis aureis et dedica
 uerunt alta re domi no. **Q**ui mag **S**uper muros tuos iherusalem
 constituisti custodes **T**ota die et nocte non tace bunt laudare no

71. Antifonář sedlecký, p. 490, iniciála „O“ - RNAUERUNT, kolem roku 1240,
 Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

semp hu errant corde ipi uero n̄ cognouerūt uias meas quib' uirani in
 ira mea si introibunt in requiem meam. **G**loria pat' & filio & spiritui
 sancto sicut erat in principio et nūc et semp & in seclā seculorū amen.
 ue maria grācia plena dominus tecum **V**enice

Dantica dominicus dieb.
 o om̄e miserece ur̄i re-
 cum expeclauimus: esto bra-
 elnū nostrū in manu: & salus
 ur̄i in tempore tribulationis.
 A uoce angeli figerunt
 ppli: & ab exaltatione tua di-
 ple s̄t generi: **E**t congregabunt spolia ur̄i
 sicut colligit brucis: uelud cū fosse plene fue-
 rint deo. **A**gnificat ē dñs quō habitauit
 in excelsis: impleuit syon iudicio & iusticia:
 & erit fidelis in tēporibus suis. **I**uicē sa-
 lūtis sapientia & sciencia: timor dñi ip̄e est
 thesaurus ei: **E**cce uidentes elamabunt
 fons: angeli pacis amare flebūt. **I**stipa-
 re s̄ tūe cessauit: transiens p̄ semitā: uentū fac-
 tū est padū: p̄uicē ciuitatis n̄ reputauit ho-
 mines. **L**uxit & clanguit terra: osusit est
 syban & obseiduit: **E**t factus ē saron si-
 cur desertū: & conculsa ē basan & carmelus.
Anc exurgā dñs: nunc exaltabor: & nūc
Asublimabor. **A**li uel cantem.
 vbi t̄ e q̄ longe estis que fecerit die
 dñs: & cognoscere meum fortitudinē
 intam. **O**nterret s̄ in syon peccatores: pos-
 sedit tremor ypocritas. **Q**uis poterit ha-
 bitare de uobis cū igne deuoante: aut q̄s
 habitauit ex nobis cū ardore sempiternis.
Qui ambulat in iusticia & loquitur ueri-
 tate: qui p̄uicē auaricia exalumpnia: &
 exerit manus suas ab omni munere.
Qui obturat aures suas ne audiat san-
 gumē: & claudit oculos suos ne uideat
 malū. **I**ste in excelsis habitabit: munimen-
 ta saxo. sublimitas ei: p̄ans et datus ē: aq̄
 eius fidelis s̄t. **R**egē in decore suo indebē
 oculi eius: cernit terrā de longe: cor tuū me-
 ditabit timorē. **A** **I** **I** **V** **D**
Quise rere dñe plebi tue sup quā
 inuocati ē nomen tuū: & isti quem
 coequali primogenito tuo. **I**se
 re ciuitati sanctificationis tue: hierim: eius

72. Antifonář sedlecký, p. 510, iniciála „D“ – OMINE, kolem roku 1240, Praha,

Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Prima inuentione S. Crucis

332

tibi Quia p. cruce tuā re. mundiū allā: **O** crux benedicta
quia in te pependit saluator mundi et in te triumphauit rex ange
lorum alleluia. e. v. o. r. a. e. **I**nuent **A**lleluia. .i. **A**lleluia
alleluia. **C**antent iusti. **P**recio sa. **T**ristitia uestra. **R**
Iustorum aie. **S**ilberherm. **I**ustoy aie. **A**lleluia. **R**
Ego sum. u. **L**ux perpetua. **G**audere iusti. **L**ae
runt. **D**ce. **A**lleluia. **D**ne audiui. **O**mnes terra adoret te deus
et psallat tibi. **P**salum di. no. tuo. **A**lla. **R**esponsuū.
DVLCE lignū dulces clauos dul ce pondus sus
tinuit Quod solū fuit dignum portare preci
um huius seculi hae uia. **H**oc signum

73. Antifonář sedlecký, p. 332, iniciála „D“ – VLCE, kolem roku 1240, Praha,
Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

In iugalia Satiuitatis dñi. Lectio ysaie pphe.

PROPTER
syon non
tacebo. et pp
ter ierlm non
quiescam. do
nec egrediatur
ut splendor
iustus eius? et
saluator eius ut

lampas accendatur. & uidebunt gentes iustū
tuū. et cuncti reges inchtum tuū. et uocabitur
tibi nomen nouū. quod os dñi nominauit. & erit
corona glē in manu dñi. et diadema regni in ma
nu dei tui. Non uocaberis ultra derelicta. et terra
tua non uocabitur amplius desolata. sed uocabe
ris uoluntas mea in ea. et terra tua inhabitabitur.
quia cōplacuit dño in te. Et eplē bī Pauli apli?

AVLVVS seruus ihū ad Romanos.
xp̄i. uocatus apl̄s. segregatus in euan
gelium dei quod ante p̄miserat p̄ p̄phas
suos in scripturis sc̄is de filio suo. qui
fact' ē ei ex semine dauid sc̄dm carnē.
qui predestinatus est filius dei in uirtu
te sc̄dm spiritum sc̄ificationis. et resurrex

74. Fragment lekcionáře z Brandenburgu, fol. 5r, iniciála „H“ – EC, „P“ – ROPTER a „P“ – AVLVS, kolem roku 1245, Brandenburg, Domarchiv, nesignováno.

ab eadem in qua gignit sobet
 humo aphor. acta referit eum
 chit candidis regine. nisi ee
 aphillip. dapr. zati. e. 2. aha
 ulla veretur in ton iuda nil
 le. passu distans. abeleitropoli.
 Bonu. tiffiodam. civitas trib
 gol. q. usq. hodie simit. appella
 r. Boores. stella e. q. plastru. i.
 seprenone. sequit. qui 5. aban
 tiq. areofily. di. sine. minor
 arto. hunc. expectant. p. apue
 q. nauigare. no. scunt. De. qua
 luant. uelox. u. nocte. boores.
 que. cu. oca. fuit. cito. facit. oc
 cassu. botulus. gen. facim
 me. p. p. on. rone. abolis. sic. di.
 Boua. serpens. e. aquatilis. qm
 gen. yo. a. oy. uocant. aq. ict. ob
 tungsit. curru. quos. timor
 ue. labore. collectus. boua. ap
 pellat. bouem. bident. adenti
 um. numero. dicit.

Bachiu. nos. gen. dicit
 p. a. e. n. 1. o. y. qd. dedu
 cit. a. s. a. k. i. e. i. bue.
 eo. qd. ab. humis. ad. man. uocet
 se. qm. a. opus. plant. b. m. f. i. a.
 a. p. f. c. a. n. d. e. d. i. c. t. u. r. u. r. a. m.
 diebant. qui. officia. seruilia. ma
 gistratu. p. stabant. eo. qd. hu. p.
 mu. h. m. m. b. l. t. a. d. d. a. n. t. e. r. e. i.
 eo. p. f. a. i. e. n. t. u. s. q. d. u. i. m. e. d. e. r. e. t.
 de. y. t. a. l. i. a. H. r. u. m. a. b. i. n. t. a. r. e.
 dieru. dicta. bruta. antiq. gra
 uem. diebant. Brucane. par
 me. diebant. scita. quib. bruci
 am. se. u. s. i. b. r. u. n. d. i. s. i. u. q. u. i. d. a.
 poete. brucatis. a. d. r. e. n. d. u. m. d. i.
 v. a. m. a. g. n. u. r. e. r. a. t.

rudine. scilicet. bouis. sic
 e. qd. grandes. pueros. B. u. s. e.
 s. a. s. d. i. c. a. n. t. e. r. m. a. r. s. i. c. a. m. f. i. c. i.
 m. B. u. f. i. c. o. y. h. a. b. e. n. t. g. e. n. e.
 qd. dam. uim. h. u. b. i. n. a. r. e. e. m. e.
 struo. mulieru. sanguine. in. q. n. a.
 r. i. l. i. u. s. h. i. n. q. u. i. t. i. n. b. u. b. i.
 n. a. r. a. t. o. n. t. e. m. b. u. b. i. u. r. a. t.
 In. b. u. b. i. t. a. r. e. e. p. u. e. r. i. l. i. t. o. r. e.
 i. n. q. u. i. n. a. r. e. d. i. c. t. u. r. e. x. s. i. m. o. qd.
 g. e. i. a. p. p. e. l. l. a. n. t. s. o. l. s. i. r. o. y.

Bucan. gen. e. uasis. bucephal.
 uocit. e. equis. alexandri. m. p. p. t.
 qndam. bubali. capitis. similitudi
 ne. Bucina. qm. nos. dicit. bu
 chia. a. similitudine. toni. dicit.
 bulba. aurea. in. signe. eme. puero
 ru. p. r. e. y. r. a. t. o. r. u. q. d. e. p. e. r. i. d. e. b. a. t. e. i. s.
 a. p. a. c. t. a. r. e. u. t. s. i. g. n. i. f. i. c. a. r. e. t. e. a. m. e.
 r. a. t. e. m. a. l. t. i. u. s. r. e. g. e. n. d. i. c. o. n. s. i. l. i. o.
 Dicta. e. aut. bulla. a. g. u. o. s. e. r. m. o. n. e.
 bullu. qd. consilia. d. r. l. a. t. v. l. q. a.
 e. a. m. p. r. e. m. c. o. r. p. o. r. i. s. b. u. l. l. a. c. o. n. t. i. n.
 g. a. t. i. p. a. c. t. i. n. q. u. o. n. a. t. u. r. a. l. e. m. a.
 n. e. r. c. o. n. s. i. l. i. u. m. B. u. l. l. e. n. t. a. d. e. c. o. r. o.
 t. e. n. e. t. b. u. l. l. i. s. s. e. y. B. u. l. l. i. m. a. g. n. i.
 c. i. m. a. g. n. a. f. a. m. e. d. i. c. i. t. a. s. s. i. l. l. u. e. r. i.
 m. a. g. n. i. s. y. a. m. p. l. i. s. r. e. b. p. o. s. s. i. t. b. u. l.
 l. o. n. e. s. i. p. i. s. e. c. e. t. a. r. i. q. u. i. d. u. i. l. a. g. e.
 n. a. p. i. s. c. i. u. u. e. n. d. u. n. t. B. u. r. a. c. i. u. m.
 gen. uasis. burrauca. portio. appel
 lat. late. myrru. sapa. a. r. u. s. o. c. o. l. o.
 r. e. q. u. e. b. u. r. r. u. u. o. c. a. n. t. B. u. l. e. m.
 appellat. ee. qd. bulrenses. qm
 uis. dum. o. p. o. s. i. t. o. n. e. f. i. a. r. b. e. s. t. e. r.
 r. e. n. t. e. b. u. l. l. i. s. n. o. u. e. s. t. u. n. c. i. e. e.
 e. n. t. r. e. s. b. u. l. l. i. s. p. p. e. d. r. l. o. e. i. n. q.
 m. o. r. t. u. u. s. e. c. o. m. b. u. l. t. s. e. p. u. l. e.
 d. r. g. b. u. l. l. i. q. u. i. b. e. n. e. u. s. t. r. u. m. u. b. i.
 s. c. o. m. b. u. l. t. q. u. i. s. t. a. n. t. i. m. a. l. t. i.
 s. e. p. u. l. e. i. s. l. o. c. u. s. a. b. u. r. e. n. d. o. o. s. t.
 e. n. a. d. r. i. m. o. d. o. b. u. l. l. a. s. e. p. u. l. c. h. r. a.
 d. i. c. i. t. u. r. B. u. t. h. e. o. g. e. n. a. u. s. q. e. x. e. o.
 s. e. a. l. i. c. q. d. a. c. c. i. p. i. e. r. i. t. e. r. p. u. e. r. i. t.
 u. a. l. t. a. t. i. s. q. d. e. s. i. s. h. i. s. l. o. c. i. s. a. d.
 q. u. e. m. e. t. a. n. t. u. r. u. b. u. o. a. q. 5. d. i.
 b. u. t. h. e. o. b. u. r. i. b. a. t. a. n. e. u. u. s. p.
 n. a. g. o. t. o. r. i. s. p. o. s. i. t. h. o. c. e. n. u. l. l. i.
 d. i. g. n. a. t. i. o. n. i. s. B. u. c. y. r. u. e. x. a. n. i. m. a.
 l. u. m. l. a. c. t. e. c. o. l. l. i. g. a. t. u. s.

Canum. Dolares dentes. siue
 paciencia. Caalacha. cacha uen

vt noes. Cabalam. conyugio
 eoz. Cabalaam. scriptatur.
 Cabo. caballus. conpes. equus.
 Cacala. seruus. mulier. plant.
 uideo. caculam. mulier. d. r. a. g.
 eo. calin. qd. fustib. claus. q. lig
 neis. ad. cirelam. domnoy. ar
 m. a. r. i. s. o. l. i. c. i. s. e. t. C. a. d. a. u. a. i. n. f. i. d. e.
 lu. c. o. r. p. a. C. a. d. u. e. a. s. u. s. p. i. c. i. a.
 u. o. c. a. n. t. v. l. d. i. c. i. t. e. i. a. l. i. q. d. i. n.
 t. e. m. p. l. o. e. r. e. d. i. t. u. e. l. u. c. i. u. i. u. i. g. e.
 m. a. n. u. C. a. d. u. i. a. c. o. r. p. a. m. o. r. t. u. o. r.
 v. l. p. o. d. r. qd. p. m. o. r. t. e. m. e. c. c. i. d. i. t.
 v. l. a. c. a. s. i. c. o. r. p. o. r. i. s. m. o. r. t. u. u. m. C. a.
 d. u. m. s. i. c. u. l. a. e. n. s. a. e. c. a. C. a. d. m. e. a.
 r. i. a. q. u. e. i. n. e. s. c. o. n. u. e. r. t. u. r. u. t. f. i. a. t.
 e. i. c. a. l. e. i. C. a. d. u. a. c. a. r. o. s. l. e. g. a. t. i.
 p. a. c. e. p. e. r. e. n. t. e. s. c. a. r. o. c. a. d. u. a. c. a. r. o.
 i. n. q. u. i. t. n. e. m. o. h. o. m. o. n. o. e. r. t. C. h. u.
 b. i. t. a. qd. i. n. e. p. t. a. q. u. i. l. a. k. a. o. o.
 a. o. y. i. u. r. t. a. u. i. a. m. q. u. e. d. u. e. r. t.
 i. n. e. s. t. a. r. t. h. i. i. d. e. b. e. t. h. e. l. u. b. i. c. u.
 m. e. h. e. l. b. e. n. y. a. m. i. n. p. e. p. i. s. t. e. r. o. e.
 c. u. b. i. t. s. i. q. h. o. c. u. b. o. qd. u. o. b. i. s.
 u. i. d. a. t. i. n. h. i. b. e. r. i. s. b. e. b. a. r. a. r. u. q. u. i.
 o. n. i. d. y. r. u. m. C. a. l. a. m. a. s. i. u. e. s.
 m. o. i. b. t. a. b. e. s. e. l. a. d. e. s. a. d. u. l. a. i. m. b. e.
 c. i. l. l. i. t. a. s. n. a. l. i. t. u. d. o. i. n. f. i. r. m. i. t. a. s. e. i.
 g. u. o. t. a. r. o. i. n. f. e. r. i. a. e. r. u. m. p. n. a. i. n.
 f. e. l. i. c. i. t. a. s. l. a. b. o. r. e. r. i. t. u. m. c. a. s. u. s.
 p. e. s. t. i. l. e. n. t. i. a. c. o. n. t. a. g. i. o. e. r. u. e. n. t. i. a.
 l. u. c. i. f. o. s. t. u. m. e. r. i. c. a. l. e. p. u. c. i. o. s. i. u.
 f. l. e. b. i. l. e. i. n. g. u. i. b. r. e. l. a. c. m. a. b. i. l. e.
 f. i. n. e. s. t. r. u. t. r. i. t. u. s. p. i. c. u. l. o. s. i. p. o. s.
 t. a. f. e. r. u. e. r. i. c. i. o. s. i. u. f. r. a. g. i. l. e. C. a. l.
 l. a. l. a. c. o. r. t. i. c. e. s. i. n. e. i. u. r. i. d. e. s.
 d. i. c. t. a. a. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. c. u. l. l. o. y.
 q. u. i. b. u. n. i. u. s. i. u. e. o. l. e. u. d. e. m. e. t.
 C. a. l. a. s. i. s. t. u. n. c. e. g. e. n. i. qd. g. e. i.
 k. a. l. a. s. i. y. o. y. d. i. c. i. t. u. r. a. l. i. d. i.
 c. i. t. n. u. m. b. u. m. e. t. t. u. n. c. e. m. u.
 l. i. e. b. r. i. s. q. c. o. n. e. x. a. e. a. c. i. u. e. t. u.
 n. e. a. s. u. b. m. a. t. i. t. C. a. l. b. e. o. s. a. r.
 m. u. l. l. a. s. d. i. c. e. b. a. n. t. q. u. i. b. t. u. m.
 p. h. a. n. t. e. s. u. r. e. b. a. n. t. y. q. u. i. b. o. b.
 u. r. t. u. r. e. m. u. l. t. a. s. d. o. n. a. b. a. n. t.
 C. a. l. e. r. a. m. p. u. l. l. e. p. l. u. m. b. e. e.
 C. a. l. e. o. s. a. l. e. m. i. t. a. C. a. l. e. a. r.
 a. l. e. e. m. d. u. a. t. C. a. l. e. n. o. s. y. l. a.
 p. i. l. l. o. s. y. m. a. r. i. o. y. s. e. n. t. e. n. t. i. a. y.
 m. u. n. e. t. d. i. C. a. l. e. r. o. r. e. s. d. i. c. e. b. a. n. t.

Calachy. vel.

75. Mater verborum, fol. 204r, iniciala „C“ – ABAAT VEL, kolem roku 1240, Praha, Knihovna Národního muzea, sign, X A 11

obar. clari. resalgebat. he
 nitis. uerū uisus. Kenola.
 Kenna. reuolutio gutturis. he
 us. culpabilis. v. ruita.
Rugabant. rugent. fulge
 rem. argente. durum. v. rigida.
 v. nolam. Riger. iuger. friger.
 frigore. duricit. v. constricta.
 e. Rima. crepido. scissum. hu
 mabunda. uaria. v. inuestiga
 bila. Rothem. p. q. aq. la. me
 p. a. p. o. k. e. y. e. o. h. i. u. u. m. p. u.
 symmach. umbra. culū. Radu.
 qd. bebitur. dr. rodim. in. p. r. d. u.
 cambentes. aut. parit. uis. in
 dicans. v. uisio. iudici. Ro
 dosi. Roboti. inclinatio. v. p.
 plare. Rogati. petiti. Ro
 gatu. meo. me. rogante. Ro
 ienta. humida. Ruma. que
 y. curia. u. sedir. abimelech.
 sic. in. libro. iudici. scriptū. e.
 que. nō. appellat. uenit. e. aut
 in. firm. d. i. o. s. p. o. l. e. s. y. a. p. l. e. r. i. g.
 arimachia. nūc. dr. Raditas.
 nouitas. Rubei. flauū. fulcū
 rufum. Rubelebat. clari. fie
 bar. Rudentes. fines. quib. ue
 la. tendunt. stridentes. v. sonan
 tes. Rudia. noua. Rumer. ruf.
 Rub. garte. uirginis. cap. hu
 beus. v. sic. niger. burt. v. p.
 burt. Rugebam. plorabam.
 Rugebunt. rugiens. Humi
 nat. diligēt. examinat. Rom
 pheam. gladiū. uisalem. stā
 meū. bis. acuti. Rurigne. ru
 re. nat. i. in. uilla. Ruscidum.
 lignū. folis. spinosum. humi
 dum. modicū. Rutilis. Ruf
 cū. lignū. agfolia. Rutculū.
 splendidū. clari. Raab. dupli
 cit. in. p. r. aut. lactado. aut. su
 p. b. Raab. in. p. r. aut. lactado.
 v. fames. Racha. dr. k. y. o. e. i.
 manus. aut. uacuis. que. nos
 possum. uulgata. in. uia. absq.
 cerebro. nuncupare. Hoc. ubi
 tū. p. r. hebr. e. Rachi. in.
 lectio. e. affectū. indignantis. os

tendens. S. e. in. lingua. lati
 na. qdam. in. i. e. c. h. o. n. e. s. v. cū
 delectam. diem. ai. Racha. n.
 gram. ubi. e. n. lacini. Hon
 nulli. aut. de. g. r. o. r. a. b. e. u. o. l. u.
 erit. in. p. t. a. t. i. o. n. e. hui. uocis.
 putantes. p. u. n. o. s. i. u. m. d. i. e. t. a.
 cha. qm. g. r. e. p. a. m. i. r. a. c. h. o. s. d. r.
 Aquib. tū. cū. q. r. i. t. d. i. a. r. g. r. e.
 p. u. n. o. s. i. u. m. n. i. r. e. s. p. o. n. d. e. n. t. r. a. c. h. a.
 Deū. n. p. o. s. s. e. l. a. t. i. n. u. s. u. r. e.
 p. r. e. u. p. o. s. i. t. u. r. r. a. c. h. a. p. u. n. o. s. i. u. m.
 p. o. n. e. n. e. u. t. i. b. o. q. a. m. l. a. t. i. n. a.
 l. i. n. g. u. a. n. u. l. l. i. s. s. i. t. y. i. n. g. a. m. u.
 s. i. c. i. t. i. u. p. r. a. b. i. l. i. s. g. e. q. a. a. u. d. i. u.
 a. q. d. a. m. h. e. b. r. e. o. c. u. m. i. n. t. e. r. o. g. a. l. l. e.
 d. y. e. n. i. u. o. c. e. e. n. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. n. t. e.
 a. l. i. q. d. s. i. n. d. i. g. n. a. n. t. i. s. a. n. i. m. i.
 m. o. t. u. e. x. p. r. e. s. e. n. t. e. H. a. s. i. n. t. e. c.
 h. o. n. e. s. g. r. a. m. a. t. i. c. a. u. o. c. a. r. p. a. r. t. i.
 c. u. l. a. s. o. r. d. i. n. e. s. i. g. n. i. f. i. c. a. n. t. e. c. o.
 m. o. t. i. a. n. i. m. i. a. f. f. e. c. t. u. n. e. l. u. r. cū.
 d. r. a. d. o. l. e. n. t. e. h. e. y. v. l. a. b. i. n. s. c. e. n.
 t. e. h. e. m. q. u. o. e. s. q. r. i. g. l. i. n. g. u. a.
 r. u. s. e. p. p. r. i. e. n. e. e. m. a. h. a. l. i. n. g. u. a.
 f. a. c. i. l. e. t. r. a. n. s. f. e. r. r. u. n. t. R. a. d. i. c. e.
 m. i. c. a. r. u. l. l. u. m. i. n. a. r. s. p. l. e. n. d. e. r.
 p. f. i. l. i. m. u. a. r. R. a. d. i. c. e. a. r. a. d. i. c. e.
 v. a. f. u. n. d. a. m. e. n. t. o. R. a. d. i. c. u. l. a. h. i. m. a.
 r. i. a. s. t. r. u. c. t. i. o. v. a. c. a. r. o. t. i. a. R. a. d. i.
 o. l. u. m. s. i. c. i. e. n. a. R. a. d. i. o. l. e. o. h. u. e.
 i. d. o. d. i. r. q. a. o. b. l. o. n. g. e. s. e. i. m. m. o.
 d. u. m. u. d. i. o. y. R. a. d. i. u. s. a. r. d. e. n. t. e.
 n. u. b. e. m. f. u. l. g. o. r. e. a. r. R. a. s. t. r. i. s. i. n.
 g. o. m. e. R. a. s. t. r. u. s. f. e. r. r. a. m. i. c. i. c. u. l.
 t. u. r. e. a. b. a. r. a. n. d. o. t. i. a. m. v. l. a. m.
 u. t. a. r. e. d. e. n. t. i. u. m. a. l. t. i. u. s. d. i. e. m.
 y. e. g. e. n. i. s. m. a. s. c. u. l. i. n. u. m. R. a. s. t. r. i.
 p. u. r. g. a. r. i. o. m. u. n. d. a. r. i. o. c. u. l. i. b. e. r.
 r. e. R. a. t. e. s. c. l. a. s. s. e. s. n. a. u. e. s. n. a.
 u. g. a. R. a. t. e. s. n. a. u. e. s. p. p. e. l. i. g. n. i.
 q. u. i. b. r. u. s. t. i. c. a. p. f. i. n. d. i. s. t. u. m.
 n. ū. t. r. a. s. e. n. t. e. R. a. t. e. s. p. m. ū. e.
 a. n. t. i. q. u. i. s. s. i. m. ū. n. a. u. i. g. i. g. e. n. i. c. r. a.
 t. i. s. c. u. g. i. n. i. s. a. l. l. e. r. i. b. q. d. s. e. r. r. ū.
 a. d. e. n. i. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. s. a. b. e. a. r. e.
 n. a. u. e. s. m. e. a. r. i. e. d. i. e. t. e. n. ū. u. m.
 n. a. u. e. s. v. l. i. a. t. e. s. a. b. u. s. i. u. e. n. a.
 u. e. s. H. a. m. p. p. e. s. u. n. t. c. o. m. e.
 r. e. m. i. u. e. m. t. r. a. s. e. s.

S. a. s. i. r. u. n. d. e. l. e. r. t. o. f. i. l. i. o. y. u. s. t. S. a. r. e. i. m.
 u. b. i. p. o. l. l. u. t. e. p. r. i. s. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e.
 f. l. a. y. m. o. a. b. E. t. a. u. t. u. r. t. a.
 m. o. n. i. t. p. h. o. g. o. y. u. i. n. i. s. i. b. e. e. r.
 p. l. o. r. a. t. o. r. e. s. a. d. i. n. u. e. l. i. g. a. n. d. a. y.
 n. o. s. t. e. n. d. a. m. n. i. s. t. r. i. b. e. r. i. c. h. o.
 S. a. o. l. t. i. i. n. t. e. b. u. r. u. b. e. n. s. i. p. i. o. r.
 d. a. n. e. S. a. c. h. a. r. o. m. a. i. n. t. e. b. u. i. u.
 d. a. S. a. a. l. i. n. t. e. b. u. i. u. d. a. s. i. c. e.
 s. y. m. o. n. S. a. r. a. u. e. i. n. f. i. m. b.
 e. l. e. u. t. h. e. r. o. p. o. l. o. s. o. n. t. s. e. p. t. e. n. t.
 o. u. l. e. m. p. l. a. g. a. m. p. p. e. n. t. i. b. n. e. i.
 p. o. l. i. m. q. i. i. n. e. m. i. l. i. a. r. i. o. i. n. t. e. b. u.
 d. a. i. s. i. n. e. u. d. a. S. a. r. i. i. n. t. e. b. u.
 u. d. a. S. a. b. e. i. i. p. i. s. e. a. r. a. b. i. q.
 i. n. m. o. n. t. e. a. a. b. i. e. s. e. q. u. o. c. a. r.
 h. y. b. a. r. S. y. r. i. e. t. i. m. i. z. a. b. a. l. o. n.
 S. y. s. t. i. m. a. t. i. m. i. y. a. c. h. a. r. S. a.
 l. a. b. i. m. i. n. t. e. b. u. d. a. n. u. l. s. y. h. o. d. i. e.
 u. e. g. r. a. n. d. i. s. o. l. t. e. n. d. i. t. u. r. i. n.
 f. i. m. b. s. e. b. a. l. t. e. m. i. s. n. o. m. i. n. e. l. a.
 l. i. b. i. S. a. s. t. i. m. u. l. l. a. q. d. t. i. s. i. t.
 S. a. u. l. i. n. f. i. m. b. e. l. e. u. t. h. e. r. o. p. o. l. o. s.
 o. n. t. o. c. c. i. d. e. n. t. e. s. e. p. t. e. a. b. a. m. i.
 l. i. b. d. i. s. t. a. n. s. S. a. b. i. m. u. S. a. u. l. p.
 h. a. r. e. S. a. t. a. r. i. c. u. r. i. a. s. p. g. e. n.
 t. i. b. d. o. m. S. a. b. i. c. u. r. i. a. s. r. e. g. i.
 l. i. s. e. t. h. i. o. p. i. e. q. m. y. o. s. e. p. h. a. c. a. m.
 b. i. s. e. r. e. n. e. o. g. n. o. m. i. a. t. i.
 e. r. f. o. r. o. r. i. s. u. o. c. a. b. u. l. o. r. e. f. e. r. r. S. i.
 r. e. p. t. a. o. p. p. i. d. i. s. y. d. o. m. o. y. i. n. u.
 a. p. u. b. l. i. c. a. s. i. c. i. u. h. a. b. i. t. a. u. r.
 q. u. i. d. a. m. h. e. l. i. u. s. S. a. r. o. n. c. u. l. y.
 e. l. a. y. a. s. m. e. m. i. n. i. t. e. d. i. a. c. i. n. s. i. m. p.
 l. u. d. e. s. u. s. e. S. a. r. o. n. u. l. s. y. i. n. p.
 s. e. n. t. e. d. i. e. m. a. u. t. r. e. g. i. o. i. n. t. e. m. o.
 r. e. m. t. h. a. b. o. r. y. s. y. b. i. a. d. i. s. S. a. r. o. n.
 a. p. p. e. l. l. a. t. e. s. y. c. e. l. a. r. i. p. a. l. e. s. t. i. n. e.
 u. l. s. y. o. p. p. i. d. i. a. m. i. o. p. p. e. o. m. i. s. t. a.
 q. u. e. a. e. r. n. i. t. d. r. S. a. r. o. n. a. S. a. b. i. r.

§ xxx §
 §

77. Mater verborum, fol. 236v, iniciała „S“ – AFARMONS, kolem roku 1240,

Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

cupedia aut cupiditate sunt
 dicta. ut sic uero uide qd ibi
 fuit cupidinis apertis domi q
 fuerit oblatuam dampnat.
 Cupisti mortuorum domus pone
 bant. do qd hui geritis arbores
 exera si reuoluerit. sic ex mor
 tuo meli e sperandū qm uob
 hanc em inuicta dicit pars
 e putabant. Cuprili appella
 e ager q uulgo ad capre palu
 dos dicit solet. Cura dicta e qm
 corda. ut qd curuatur. Curato
 res dicit q pupillis loco tutoru
 dant. sicut illi q rei firmitarie
 ager ne diuidendis ppositi sūt.
 Curia loc e h publicas curas
 gerunt. Curia comitia. acti
 uis e appellata. Curia trahna
 acuria dicta e. qd eo loco domū
 habuerat. Curiales eadem curie
 orribiles s iuniceps. Curiales
 flammes. curia sacros. Cur
 rales mens inquit immola
 tur. unoni q curis appellata e.
 Curie s nominant inquit u
 ni cuiqz pars ppi uiam qd
 gerit quales s hec in qd uonu
 lus ppi distribuit numo. rrr.
 quib postea addite s. v. ut in
 sua qsqz curia sac publica fa
 er. feriasqz obseruare. hisqz
 curis singula nomia curiaz
 ugnū imposita e dicit. qd s
 gnes qudam uiam de sabi
 nis impuerit. Curiam. uino
 nem appellabant qd eandem
 uiam ferre putabant. Cur
 omi es dicebat qd dabat cur
 omi. oblatuoz curionat. Cur
 rionē. agnū plauē pmacro di
 xit. qd cum nauem uisit. Curio
 na sac q incuris fiebat.
 Curriculo pcurim ponebant.
 plant. her vos in qd abire e
 riculo. Curriculus diminutiuū
 e acurru. appellat acurcio q
 meo loco u p fundissimū se ob
 salute uiam ppi puer hū
 tū. Curules. qui quid gales.
 Curules. magistrat appellat.

et qd curru uehebant. Curis
 e sabina uulsa uñ uonlus q
 rui q eam ferebat e dicit. s ro
 manu agrino q rias dicit. Cur
 dam eū dicit pnam acurru
 que fuit urbs opulentissima
 sabinoz. Cursu uen ygrano
 dicebant antiq. Custobelam di
 cebant. antiq qm nūc dicitur
 todiam. Custodito e. opa ad e
 loduendū sumpta. Curille. lac
 appellat in eo qd insula corli
 nominat. Curium. uas quo
 uisificus unū fundebat.
 Curis gem hē significacōne
 hanc em illi dicit. r. r. i. y.
 C ybele. mat qm dicebant
 magna ita appellat. qd age
 ret homines infurem qd gei
 cybilon dicit. Cibeles e eade die
 ta a loco q e in friga. Cibum
 dicitū qd e modū aque puer
 in omnes qd gen geometricis
 cibos d. un s thestale qd dicit
 cibos. hinc y cigen pueris qd pas
 cant. id gen puerū uelut a lei
 ludat. C ulem. nicar dicit qui
 omne rem sine manu confici
 ar. quib pib opus auent kul
 lor uocant. idoz qd dicit eū sin
 gunt. alii uolunt sic appellatū.
 qd in cassia. nilla sic nutrie.
 alii qd in monte archadie cille
 no. alii qd acillene nympha
 sic educat. Cumbū. perali gen
 asimilitudine nauis. q cymbis
 dr appellatū. Cunctus. apollo.
 acynthio deli monte uocat. Cy
 parille dicit ignes p dignosi. ali
 mulitudine cyphoz. Cypra
 uerit qd si p mū in cypro insula
 templū sic constructū. ut qd
 parentib pūdeat. qd gen r.
 h e i y. puerie sic. Cy parille
 appellat. ures quati igne. que
 nocta apparere solent ad simi
 litudine cyphū. Cythera ap
 pellabat. effigies qdam argu
 ta gata s loquax. ridiculi q ei
 pompa uelū solita sic. cito in
 marci oculū qd ego cū illo

dulere ampli qm ego demg
 erio impompi noctatū. ue
 ludis psycheria arg. cū specto
 rib fermocatoz. Cythera
 uen ab urbe cythera in q p mū
 deuota e. et conca cū in mari
 eēt cepta. Cypro boni meru
 dunnemī sora dno uisū dicit
 significat. id qd solet fieri in
 insula cypro in q boues huma
 no s tōre uestunt. id eū dicit
 ppr stagna ubi limgereū gen
 puerū pulsar. eē pulidem de
 monstrat. in q nascunt pueros
 similes canuiculis. quas oues
 confectate ad. r. r. e. ...

ACRIMAS

placrimas unius sepe posu
 it. nimirū qd gei appellat
 d a s s a. i. d. d. u. a. qd laueri di
 cū. v. d. d. n. e. bagatis hospici
 gū. Dagnades s. auū genā
 qd egyptis uir potandū cum
 auidis deuincē solui s. que
 uellendo mortificandoz. v
 emicurendo assidue si uiam
 e dormire potantes. Dalam
 gens. purp. Dalimū. sabimū
 ar eē. aureli. achus stult. ofai
 loz. q lingua significat insu
 lū. Cantu v. am puer ipm
 que gei dilon. i. ppr cui fari
 tate quis mēri debet. Damna
 mēbū. zabolon leuicus cur
 tas sepata. Damian. sangnū.
 Damū. sacrificū qd fiebat in
 apco uilhonat. doe. bone die
 tū a concretate. qd minime
 eēt damasion. i. publicū dea q.
 ipi dama. s. sacros et damat.

§ XXXVII §

82. Mater verborum, fol. 213r, iniciała „D“ – ACRIMAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

Pacire. pacificus. Pabulato. paltor. q. pabula preder. Pabulum. gann. puci. flos. libe. arbuta. paludes. Pacae. paci. s. iens. nris. Pace bellum. i. bello. in pace. Pacat. pace tenes. Pacem. quam. placabitur. Pacet. oculi. ueni. Pacem. di. uis. deoz. indulgentia. Pacifi. e. Pacu. pacis. fieri. v. gnam. redintegrat. Pacific. pace. p. agit. sicut. tranfit. eodit. o. nent. Pacis. uocabulu. uide. apacto. sumptu. poci. aut. p. accipit. cu. f. p. m. i. m. e. Pac. tio. instituta. p. p. s. i. s. t. i. d. i. u. r. e. c. t. i. c. u. s. t. u. d. i. o. r. e. p. m. i. s. s. i. o. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. i. a. c. o. h. i. b. e. n. t. i. a. Pactiones. p. m. i. s. s. i. o. n. e. s. P. a. c. o. n. a. n. t. e. s. p. l. a. c. i. t. a. n. t. e. s. P. a. c. o. m. i. m. i. s. t. r. i. u. m. v. l. d. e. r. e. c. t. u. m. P. a. c. t. u. a. u. t. d. i. s. t. i. n. c. t. u. s. u. e. n. i. e. n. t. i. d. e. c. e. r. t. u. s. s. t. r. u. c. t. u. s. l. e. g. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. i. P. a. c. t. o. l. u. s. f. l. u. m. i. u. s. l. i. d. i. e. u. n. c. h. a. r. e. n. a. u. r. u. m. i. n. u. e. n. t. i. P. a. c. t. i. o. p. l. a. n. t. a. t. i. o. P. o. e. m. u. s. s. a. l. u. b. r. e. m. e. d. i. c. i. n. e. n. t. i. P. a. p. h. o. s. i. n. s. a. l. a. P. a. p. h. i. e. u. e. n. i. e. n. t. i. P. a. g. a. n. t. q. s. i. n. e. a. l. i. q. u. i. u. r. e. e. P. a. g. i. p. u. n. i. c. i. e. m. e. m. o. r. i. e. s. i. u. e. y. d. o. l. i. s. v. l. e. r. t. a. o. z. e. m. P. a. g. i. n. e. d. i. r. e. e. o. q. d. s. i. n. u. e. u. i. n. g. a. n. t. P. a. g. a. n. i. a. p. a. g. i. s. d. i. c. t. i. P. a. g. u. l. i. f. r. e. n. a. P. a. g. i. d. i. c. t. i. a. f. o. n. t. i. b. q. d. e. a. d. e. a. q. u. i. t. e. r. e. n. t. P. a. g. i. n. e. d. i. c. t. e. q. d. i. l. i. b. r. i. s. s. u. a. q. u. e. o. b. t. i. n. e. a. t. r. e. g. i. o. n. e. u. t. p. a. g. i. v. l. a. p. a. n. g. e. n. d. o. q. d. i. n. l. l. i. s. u. s. p. a. n. g. u. n. t. i. P. a. g. i. n. e. p. a. g. i. s. p. u. n. i. c. i. e. c. o. l. l. e.

gu. curie. v. possessio sine al. quo iure. u. i. p. paganos d. i. s. alienos a iure. v. l. i. c. s. c. o. n. t. r. a. c. t. i. o. n. i. b. P. a. l. a. q. u. e. u. e. n. t. i. a. b. r. u. u. l. g. o. d. r. u. e. n. t. i. a. n. d. i. s. p. a. l. e. i. s. n. o. m. i. n. a. t. P. a. l. a. m. p. u. b. l. i. c. e. a. p. p. e. c. u. d. e. n. t. P. a. l. a. m. f. e. t. i. n. n. o. t. i. f. e. t. i. n. o. m. i. n. i. b. P. a. l. a. n. u. i. i. m. o. n. s. r. o. m. e. a. p. p. e. l. l. a. t. e. q. d. i. b. i. p. e. a. u. s. p. a. l. e. n. s. b. a. l. a. r. e. s. i. u. e. i. t. v. l. q. d. b. a. l. a. r. e. i. e. r. a. r. e. i. b. p. e. n. d. e. s. s. o. l. e. r. e. n. t. a. l. i. q. d. i. b. i. h. y. p. h. u. r. i. s. i. l. i. a. p. a. l. a. m. a. h. a. b. i. t. a. u. t. q. a. e. x. h. e. u. l. e. l. a. t. i. n. u. p. e. p. i. t. a. l. i. e. u. n. d. e. m. q. d. p. a. l. l. a. s. i. b. i. s. e. p. u. l. t. a. s. i. c. e. s. t. i. m. a. n. t. a. p. p. e. l. l. a. r. i. P. a. l. l. a. s. m. u. l. t. a. e. d. i. c. t. a. q. d. p. a. l. l. a. n. t. e. i. n. e. f. f. e. a. t. v. l. s. i. c. p. u. t. a. n. t. q. d. i. n. p. a. l. l. a. n. t. e. p. a. l. u. d. e. n. a. t. a. s. i. c. P. a. l. l. e. n. t. i. n. d. i. g. i. s. t. e. i. n. c. o. n. s. t. a. n. t. i. n. c. o. m. p. o. s. i. t. e. d. i. s. p. l. e. P. h. a. l. a. n. y. m. u. l. t. i. t. u. d. o. e. d. i. n. a. t. i. i. l. e. g. i. o. P. h. a. l. a. n. y. l. i. n. g. u. a. m. a. c. e. d. o. n. i. u. q. n. o. s. l. e. g. i. o. n. e. a. p. p. e. l. l. a. n. t. i. v. l. o. f. m. i. l. i. t. i. i. P. h. a. l. a. r. i. a. g. e. n. t. i. r. e. t. i. P. h. a. r. s. a. l. a. s. e. t. e. l. a. m. a. i. o. r. a. p. i. l. i. s. b. e. l. l. o. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. P. a. l. a. t. i. u. e. n. o. m. i. n. e. c. e. l. i. e. p. o. s. i. t. a. v. i. n. p. a. l. a. t. i. a. a. p. o. l. o. p. d. i. u. a. t. i. o. n. e. s. i. q. d. i. s. i. m. i. l. i. t. e. p. a. l. a. t. i. u. o. p. a. n. o. m. i. n. a. n. t. u. m. a. p. p. e. l. l. a. n. t. q. d. p. s. i. a. c. o. n. c. a. u. e. n. t. e. c. e. l. i. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. h. e. P. a. l. l. a. r. d. o. l. o. s. i. s. f. a. l. l. a. r. a. p. e. l. l. e. i. n. u. i. t. e. c. u. s. f. r. o. s. r. i. d. e. t. v. i. n. e. n. a. s. m. e. P. a. l. a. r. e. i. n. r. e. g. n. o. y. l. i. b. r. o. m. i. s. t. e. q. u. e. d. e. r. e. n. e. n. t. i. b. f. i. c. i. s. o. p. i. n. g. i. s. o. l. e. n. t. P. a. l. a. t. i. m. r. e. c. e. n. t. e. s. P. a. l. l. e. n. t. e. s. m. o. r. b. i. e. o. q. d. p. a. l. l. i. d. o. s. f. a. c. i. u. n. t. h. o. m. i. n. e. s. P. a. l. l. e. n. t. e. s. u. m. b. r. a. s. p. a. l. l. i. d. o. s. t. e. n. e. b. r. a. s. P. h. a. l. e. t. a. o. z. n. a. m. i. a. e. q. u. o. z. P. a. l. e. s. t. r. i. l. o. c. u. s. l. u. c. t. a. t. i. o. n. i. s. p. a. l. e. s. t. d. i. r. p. a. l. e. s. t. r. a. a. u. t. v. l. a. p. o. r. t. u. p. h. a. l. e. s. t. i. a. l. u. c. t. a. t. i. o. n. e. P. a. p. o. r. t. u. p. a. l. e. n. i. a. m. o. r. t. u. n. o. m. i. n. a. t. i. a. d. i. r. s. e. l. i. q. d. i. n. l. u. c. t. a. d. o. c. u. m. e. d. i. o. s. a. r. r. i. p. u. n. t. f. e. r. e. q. u. a. n. t. i. d. o. g. a. p. u. r. g. r. o. s. i. p. a. l. m. u. o. c. i. t. P. a. l. u. r. u. s. h. i. s. s. p. i. n. o. s. a. P. a. l. l. i. d. o. a. s. p. e. c. t. u. r. e. t. u. s. o. c. u. l. i. s. t. u. b. a. t. o. a. n. d. e. e. l. i. f. a. c. i. e. t. u. r. b. u. r. o. u. i. s. u. P. a. l. m. i. t. e. s. a. p. t. i. v. l. s. e. t. i.

v. sarmen. Palmices uita. sarmica appellat. q. innotu. palmar. humanar. unguis. q. digitos adunt. Palmule s. appellat. rem. similitudine. man. humane. P. almes pars uitis e. u. uua. nascit. quasi palma. Palmes. uitis e. mactis. mollis. que. p. no. uellam. brace. muros. fructus. asert. na. in. r. i. s. t. i. c. i. p. r. e. s. u. i. t. s. palmices. d. i. r. P. almon. g. r. u. o. c. u. r. t. s. a. l. t. a. u. e. n. t. r. i. s. e. x. p. r. e. p. a. l. p. a. n. t. a. b. P. almul. g. u. b. n. a. c. u. l. i. p. a. r. s. y. m. a. P. allos. s. q. u. a. l. o. r. e. s. s. o. r. d. e. s. i. n. l. u. m. e. s. t. a. b. e. s. m. a. t. i. c. e. s. d. e. f. o. r. m. i. t. a. s. s. i. b. i. t. e. r. r. o. r. t. a. m. u. l. t. t. a. m. o. e. f. e. a. r. m. d. o. P. a. l. o. s. i. t. e. s. f. u. s. r. e. s. q. u. i. b. u. i. u. u. e. n. e. s. p. e. m. i. n. u. b. f. e. r. i. u. n. t. a. p. p. e. l. l. a. t. i. q. d. p. f. i. x. i. i. n. f. o. s. s. i. s. s. t. a. n. t. q. s. p. u. l. o. s. u. t. d. i. c. t. u. e. r. u. s. t. i. c. i. u. o. c. a. n. t. P. a. l. p. a. r. b. l. a. n. d. i. t. a. l. l. e. n. t. i. c. a. d. u. l. a. t. a. s. e. r. t. e. r. m. a. n. u. e. r. e. r. e. t. a. t. f. o. u. e. r. l. e. n. t. e. t. a. c. t. a. t. P. a. l. p. a. r. b. l. a. n. d. i. t. i. P. a. l. p. e. b. r. e. d. i. l. u. c. u. l. i. e. x. t. r. e. m. e. n. o. c. t. i. s. h. o. r. e. s. e. i. n. q. u. i. b. n. e. g. o. s. o. c. u. l. o. s. a. p. i. r. d. u. i. n. e. n. t. a. r. e. l. u. c. i. s. a. m. i. n. t. a. o. s. t. e. n. d. i. t. P. a. l. p. e. b. r. e. a. p. u. l. p. u. r. i. t. u. d. o. d. i. c. t. e. q. d. d. e. u. r. r. e. n. t. e. s. i. n. u. u. e. o. c. u. l. o. z. o. b. t. r. a. t. i. r. e. f. i. c. i. a. u. t. p. i. l. u. s. i. o. r. d. i. n. e. a. s. t. a. n. t. i. b. a. d. o. o. z. m. i. n. u. t. i. o. n. e. P. a. l. p. e. b. r. e. s. u. p. e. r. i. o. r. l. o. c. a. P. a. l. p. o. m. a. n. u. t. e. p. r. o. f. o. u. e. o. P. a. l. p. o. m. a. n. u. t. e. p. r. a. c. t. o. P. a. l. p. o. o. c. a. s. q. s. e. m. p. p. a. l. p. a. r. e. s. o. l. e. t. f. u. r. q. i. n. t. e. n. e. b. r. i. s. p. a. l. p. a. r. P. a. l. u. d. a. m. i. t. a. e. i. n. s. i. g. n. e. d. u. c. i. t. v. i. p. a. r. o. z. e. x. c. o. c. o. p. u. r. p. u. r. a. z. a. u. r. o. d. i. s. t. i. n. c. t. u. s. p. a. l. l. i. u. d. e. q. u. o. l. a. t. u. s. t. u. s. e. o. g. a. m. u. q. e. p. a. l. u. d. a. m. i. t. o. m. i. t. a. u. t. P. a. l. u. d. e. s. l. o. c. a. a. q. u. o. s. a. h. i. b. a. s. s. e. m. p. h. a. b. e. r. e. n. t. e. s. p. a. l. u. d. o. s. d. i. c. u. n. t. P. a. l. u. d. i. u. s. s. i. m. i. l. i. t. a. t. i. u. s. P. a. l. u. m. b. i. o. l. a. m. b. i. s. i. n. u. e. l. t. r. i. s. P. a. l. u. m. b. e. s. q. d. e. g. u. r. u. t. i. a. r. b. o. r. u. b. S. q. u. l. L. a. u. e. p. a. l. u. m. b. e. s. p. l. a. u. d. u. t. P. a. l. u. m. b. e. s. d. i. c. t. e. e. o. q. d. s. i. n. t. f. a. r. s. e. a. p. a. b. u. l. o. q. s. u. l. g. o. s. t. r. e. t. a. s. u. o. c. a. n. t. P. a. l. a. m. b. o. s. f. e. r. e. q. i. n. l. a. y. s. v. s. i. l. i. a. h. a. b. i. t. a. t. C. o. l. u. m. b. e. v. q. a. m. a. n. s. u. e. r. e. i. n. d. o. r. m. i. b. c. o. m. o. r. a. n. t. P. a.

83. Mater verborum, fol. 230r, iniciała „P“ – APVLA KBA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

Lucei p̄nom̄ ē ei q̄ p̄m̄i fuit. q̄ s̄ouente luce n̄c̄ ē. Luome di. aduac̄ eoz. Luomodo dicit̄ q̄ postea tuores s̄ s̄ocati. Lucomones quidam homines ob uita n̄ā dicit̄ q̄s̄ loci ad que uenit̄ sent̄. in fela fce. Lucretis m̄s̄ uicibus. Luclances. etances. s̄ r̄endentes palestram. Luce s̄lu ge ago tabunt. l y p i v v e i y s i v. Luculent. aluce appellat̄. Lucuntē. gen̄ opis pistori. Lucos. diluens. usq; ad nichilum tractū ago l v n. hinc dicit̄ lucū t̄a humore soluta. s̄lus hucio q̄ qd̄ p̄soluit̄. aut libat̄. hinc s̄ lura. a portis i y e os. i. solutione. aut. Lura em̄ liba ē. Luma. gen̄ i bbe. v̄f̄ pot̄ sp̄i ne. Lumago. uicū s̄ debilita lumboz. Lura. os cullei v̄f̄ i utris. uñ luroones cap. acis gu le homies. s̄ bonoz. suoz. con sumptores. Lurdi. sup̄ modū pallidi. Lucino. uicū oeu loz. qd̄ clar̄i uespe q̄m̄ m̄d̄e cernit̄. Lurici. uicū uicū ap pellant̄ dies. puellaz. octauis. pueroz. uicū q̄ h̄is uicū uicū atq; eis uicū uicū uicū. Luce cum uicū appellabunt. qd̄ eū cām lucis ē. credebant. Lustra significat̄ lucanus. lucosa q̄ s̄t̄ m̄fatus. ap̄oz. cubila. q̄ simi litudinē h̄i q̄ m̄locis. abditis s̄ s̄ceddis. uenit̄ s̄ deside opum dant̄. d̄m̄ m̄lustris uicū age. s̄ eū eadem uocabuli p̄ma s̄isti p̄duat̄ significat̄ nūc̄ tempus quinquagesimale. uic̄ p̄f̄i lustrā cōnē. Lura membra suis locis mota. s̄ soluta. aq; lurruriosus in re similitari solutus. Lurax ē. aluru dicit̄. v̄f̄ luxuriant̄. Libicus camp̄ in agro iugro. ap pellat̄. qd̄ in eo p̄m̄i fruges ex libia allate s̄t̄. q̄m̄ ob eam s̄ ceteris ab argis libia uocata ē. Licu. appollinis oaculū. in lucia myrime claritatis fuit. obliuioz. in ffectionē. Lycos

em̄ lup̄ ē. Nympe dicit̄ s̄t̄ a nymphis. uulgo ē memore p̄ dicit̄ ē. quicūq; sp̄em̄ q̄ndam efontē. i. effigē. nympe uide rūt. furendi n̄ fuisse finē. q̄s̄ get̄ nympholeptus dicit̄. Latini Nymphetos uocant. Luricta uocant̄ ubi ludi crebant̄.

Dicit̄ a quodam macello qui ex erebat̄ in urbe latoceni. quo dampnato censores emulus s̄ fulm̄ statuerūt ut in domo ei obsona uident̄. Mactentia. macie. arremani. Mactus. ma gis auct̄. Madon. ciuitas inq̄ rer̄ fuit iohab. ad n̄sus que ihe bellū gessit. Magistru. modū. uñ magistri n̄ solum doctores artū. s̄ p̄ganoz. societati. uicū. collegioz. q̄cū d̄m̄. q̄ om̄s̄ h̄i magis ce tis possunt. uñ magistat̄ q̄ p̄m̄ia potentiores s̄t̄ q̄m̄ p̄ uari. quoz. uer̄ duab̄ signifi ca cōm̄ uocat̄. Nam aut ip̄am p̄sonā demonstrat̄ eū d̄m̄. nu gularē uisit̄. aut honore eū d̄. cico magistat̄ d̄t̄ ē. Ma gis ago uenit̄ malon. Magist re. uer̄. s̄ tempore ē. Magiste ria dicunt̄ in om̄ib̄ reb̄. q̄ ma gis cetis possunt. ut magis cetū q̄cū. Oueluius inq; hodie nūc̄ grandis ostendit̄ in simū helie. antiquū nom̄ re anens nouē. ab ea multū distā uirta uillam rama. Magmen tū alii pinguisimū ex tū. alii sc̄ā p̄fecta. uer̄ nec̄. quicūq; ma ciat̄. i. quicūq; destruit̄. Mag

mentū. magis angustū. Magna ficissima dicit̄ p̄ magnificen tissima. re eū uā magnificens dicit̄ p̄. uñ magnificenissima uidec̄ dicit̄. Magnificē uē ip̄e p̄ magnificenti dicit̄. s̄ n̄ fruct̄ nā potius ei ē magnificē. Magnificentiōr. amagū facien do d̄. eo qd̄ magna facit̄. Mag nos ludos. appellabunt. q̄ m̄ho noie. iouis que p̄ncipe d̄oz. puclum̄ faciebant̄. Magnū foerū uocit̄ uicū s̄ue. aut̄. Quaslas. amagū dicit̄. Mator magistat̄. s̄ul d̄. Ma ior patris aut̄. s̄ aut̄ patris. Mator anuncius aut̄. s̄ aut̄ amite. Quoz foer. uicū m̄e paus. Matores flamies ap elunt̄ patricij. gen̄is m̄uicis plebi. Magnū annū dicit̄ ma thenarici q̄ sepe. q̄d̄i erantia ex p̄tis p̄is curū. s̄i m̄er s̄ oad̄. Maledictos dicit̄ eū. ab. m̄t̄ q̄ nūc̄ maledicti. Ma ior s̄ul d̄. v̄f̄ h̄is penes que fates s̄t̄. v̄f̄ is q̄ p̄o fac̄ ē. s̄m̄ aut̄ urban̄ m̄uic. m̄uicis aut̄. Maledicti. m̄uicis dies s̄ctus em̄ qd̄ eo die m̄uicis edes ēc̄ d̄ d̄ d̄ d̄. Maledicti. m̄uicis sig nū. i. statū uocabunt̄. s̄o qd̄ in null̄ tabul̄ spectabur̄. Maledicti. ab. uñ. Magdalis. turris. Maledicti d̄. quo m̄i Lurant̄. pellunt̄ quib̄ pedes. Maledicti s̄o natura nulla ē. q̄ accedendo in bonū natura efficit̄ eam uici osum. qd̄ dum d̄ d̄ d̄. natura m̄m̄et̄. s̄ malū qd̄ in eū uic̄ ē. q̄ sine d̄o factū ē nichil. s̄ aut̄ malū n̄ fecit̄. ad abolo in uentū ē. n̄ exeret̄. Summū n̄ d̄ d̄ d̄ d̄. q̄ alibi aut̄. aligū em̄. malū. uñ fieret̄ d̄ d̄ d̄. ma lus. s̄ q̄ anḡs̄ bon̄ sup̄bendo malus fact̄ ē. s̄ d̄o recte ab eo d̄ in uentū malū. Maledicti uocit̄ n̄ solum p̄ru mallet̄. s̄ s̄ h̄i q̄ ad incedit̄ facientū. ap̄ant̄ uidelicet̄ ad similitudinē p̄oz

84. Mater verborum, fol. 223v, iničiála „M“ - ACELLVM, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

in gō aspidem hāt. nos paspa
 ratione. i. pomini. pēra ser. pph
 in seprē. sicut per pīlo herba ser
 pillū. Octo v̄ p̄nlatōne sic il
 hogda. nos octo. ita illi. nos. nos
 nouem. illi. deca. nos. decaem. Sic
 h̄ aut̄ dēci gēi etimologia. co
 qd̄ ligent. v̄ coniungant infra
 uentes numeros. Nam desinos
 coniunge aut ligare apud eos d̄r.
 Porro iugūta dicit qd̄ sunt. x.
 bis genita. v. p. b. lura posita.
 P̄ rignūta qd̄ idenatio ternario
 gignat. sic usq. ad nonaginta.
 Centi v̄ uocari quidē a centi
 qd̄ ē circuli. ducenti aduo v̄ cen
 tū sic p̄sequi usq. ad mille.
 Mille aut̄ amulitadine. nū v̄
 milia q̄ milia. un̄ v̄ milia
 que gēi mutata lura mirades
 uocant. Numōstias. multatudo.
 Numōstus d̄r plerū numer. v̄
 plerū annis q̄ annos. Numedia
 mauritania. Numedia. ab uico
 lris p̄stini uagantib̄ sic uocata.
 qd̄ nullam arā haberent latē.
 Nam lingua eorū uicē sedes uia
 ge numdie dicitur. rigno campus
 p̄pinguis ubi aut̄ siluris ē fe
 ras dicitur. ubi nigra arua quos
 v̄ onagos p̄ creat. eximia v̄ mar
 more p̄dicat. qd̄ mundū d̄r. h̄
 aut̄ urbes p̄cipuas. v̄ponē. re
 gū. v̄ ruscidi. ab ortu aut̄ habi
 tates immores. aspretione ma
 re. qd̄ intendit sardiniā. ab oca
 su mauritania. sic fens ē. ame
 rōdie ethiopiū genes. Numēni
 de. deo sic. Numen. frequita. ē
 ba. p̄ls. multatudo. Numer
 d̄r a nummis. q̄ in reflecte.
 sic nummū. al̄ ex ricio nummoy
 v̄ ex multitudine eus q̄ impu
 reat̄ iddebat. Nummi p̄ anu
 mō p̄ anōmine dicit. co qd̄ nu
 mianē. Nummi a numna roma
 noy. regē uocati s̄. qd̄ primū
 apud latinos eos ymaginib̄ nota
 ut. v̄ rēat̄. nomis p̄scriptis.
 Numi aut̄ idēo dicitur. folles
 alicō quo dicitur. a dōnente

idem qd̄ conuēt appellat. —
 primū nummū argū. nummū
 pat. q̄ quā plurimū ex argen
 to p̄uacelat. Nummūna. si
 gna que i nummo sic. v̄ num
 mi p̄uacelat. v̄ denariū alii soli
 dū dicit. Numide. gens affrice.
 Summa. responsa. Nummie. di
 ne. deo religione. Numma p̄hebe.
 maestas apollinis. Numular.
 collectat. mentuare. Numular.
 nūmoy. p̄p̄gato. Numq̄m. non
 semp. Numq̄d. n̄ possū. Numq̄s.
 nūquid aliq̄s. Numcupatio. ē. q̄
 in tabulis certis. recitat de
 cens. h̄ ut i his tabulis certisq. I
 tag. nos. eius romani testimon
 ū michi p̄hibere. v̄ hoc d̄ annen
 p̄no. nuncupare enī ē palam no
 minare. v̄ confirmare. Numcupat.
 nominat. noui uocat. Numcupa
 re. nominare. Numenit. in. omni
 no. quog. Numina. ioc̄ micat.
 qd̄ gēi ageris uocant. Numina
 bit. micat. Numinari. micato
 res. Numinatio. micatio. Num
 dine. omnia. statōnes. ergastera.
 micimonia. publicer. uenitōnes.
 q̄s appellat gēi micimonia. Num
 dinatio. p̄posito. micatio. negotia
 cō. uenundatio. Numdi. qui tuol
 ut̄ uestimenta in orio. p̄ lago.
 Numco. allato. de nuncio asser̄ de
 portatō. Numē ē qui nunciat.
 v̄ qd̄ nunciat. Numē v̄ nunciat̄ ita
 distinguit. nunci ē q̄ nunciat̄ af
 fert. nunciat̄ ipm̄ qd̄ nunciat.
 Num. v̄ undomus. Num. nouit.
 iam dictum. p̄die. ante tempus.
 nunc in. nouit tempus. Num
 m̄. uens. Numant. nubant. Num
 r̄. r̄re. filii. Numprale. amela
 plus solito emata. aut uelata. Hu
 prale. v̄ uigū. machinonū. conu
 bū. thoy. factus Numprale. Num
 sponsa. nūū h̄is. a nube uocata.
 co qd̄ caput uelatū h̄at. Numci
 os. qui plus neq̄e uider. Num
 q̄m. p̄ in loco nullo. Num. gē. sen
 sus d̄r. Numabund. uacillans. he
 sitans. dubitans. Numans. t̄tu

bans. cogitans. Numar. nauis
 ar. dubitar. cogitar. titubas.
 tremular. mouet. aguar. tre
 mur. uacillar. hesitar. Numib̄.
 significatōnib̄ quicqd̄ ocūlo sig
 nificat. p̄ manu. Numit. c̄hi
 ber. p̄sere. alar. educat. Numu
 potestari. Numitico. q̄ nunci
 erudico. Numit. alar. educa
 r̄r. Numib̄. gētib̄. conat̄.
 Numbul. Num. egypti idē v̄ nil
 p̄e enī fontē ū n̄sere barbari
 enī d̄m nominant. enī v̄ enī nu
 ebul uocant. Num. potestare.
 maestas. p̄ gustu. oris. ar. uic̄.
 lumine. p̄ uoluntate. porticia.
 Num. longa. umgala. uelate.
 Num. p̄stima. amigdala. co qd̄
 p̄stima floreat. Nam omniū nu
 cū p̄ma se flore d̄at. Num
 app̄ata. qd̄ umbra. p̄ stititidū
 folioy. q̄ primis arborū. nocēt.
 h̄m̄. alio nomie. latorū. uigulū
 dicit. q̄ uis glaudē. h̄m̄. enī
 h̄e arbor. d̄lecta. iom. Num. mei
 sis. Numpha. v̄ silar. Num
 plu. dei maris. Numphi. gē. d̄r.
 Numphi. ubi nos ponimus. l.
 ipi. n. p̄nt. Num. ḡm. s.

L
I
T
E
R
A

Inditum ammutans affectū
 significat. Nam sicut s̄ in lu
 ga. a latina. q̄dam uic̄hones.
 uelut cū dolentes dicit̄. h̄e
 p̄ cū d̄lectat̄ dicit̄. in. v̄ cū
 timent̄. et. sic. v̄ ad mutans di
 cū o. rem magnā. t̄m̄. enī di
 cū o. q̄n̄ nichil significat. n̄
 ammutans affectū. uic̄dum
 adubū optans ē. ut. v̄ ḡm̄.
 o in p̄ctos referit si uip̄. an

89. Mater verborum, fol. 113r, iniciála „O“ – LITERA, kolem roku 1240, Praha,
 knihovna Národního muzea, sign. X A 11

miliens sey di dicitur una
agentes. Aris que gra avia di
cunt. plures sic significaciones.
Hanc y pars celi septentrionalis
y stypis reus cu que vna dicit.
y cabula scilicet vna appellat.
A ysa. sancta. Aeyta. occulta
templi.

Bomarii simile vachioni.
Ballena. beliam marina. ip
sam dicit ee pultrice. ipsam ee
y acta. Ballariones. y blacis
ballas luti ex terris aut ex
calcanimcoy. solis crudit. appi
labant. Ballene. ex quo nomi
descendit. hanc illi phallena
dicit. antiq. osuicudine qui
pyron burru. pyron burru
dicebant. Baurium gra. appel
lant locu pcpit. un emigi
n possit. dicta ab eo qd e va
ctus. Barbarici appellat. cla
mor exercit. videlicet qd co ge
ne utunt. barbari. Barbari
dicebant. antiqui omnes gen
tes ex cepris gra. un plaut. ne
nuu poetam latinu barbaru di
xit fortasse. y obh. nr. apls gra
ac barbaris se debitor. ee. fa
re. Barios antiq. dicebant.
quos nunc dicunt oparios. un
ad hoc baulari dr. Bardus.
stult. acutitate ingenu ap
pellat. oculis nimis anda
cem nimisq. bardum. barbu
rum. trahit. aut agno qd illi
bardus dicit. Bardus. gallice
cantor dr. qui vnoy. forcau
laudes cant. agente baroz.

do quib' lucati. Plurima scru
finitis armia bardi. Baruu
urbem ytalie appellaverit con
ditores ei ex pulsi ex insula. que
n longe e. abrundisio. Barne.
urbu asser. y nunc appellat. in
cus bechlebem. octavo miluato
pcholomaidis cont. oriente. Ba
thuel. ungo dei. bathui. sine
femina. i. linc. usq. ad genu
a pmettes quib' decunda ue
labant. Baracite. similis e. tes
te. tamiose. scilicet. Barbus.
gen e. rbe. Baurim. ad que usq.
pferat. nichol filium. Saulis.
uir suus lacmans. Barachar.
V urbs antiqua iude. baroz.
despecto v. contemp. ei.

Bellaciu y bellaria res
bellis apta dr. Bellare.
dimicare. pugnare. plure. de
certare. arma moue. v. armis
disceptare. ferro decerere. pl
um facit. Bellios. belligandi
cupio. ur. assiduis in bello.
Belliger. bellu gerens. ur. for
tis. plator. duellio qui bellu
gerit. Belle. cumulo. ac mor
pugne. bellerepam saltatione
dicebant. qn cu armis saltabat.
qd avmulo instructu e. ne si
mule pteret qd fecit ipse cu
a ludis sabinoz unguis impu
it. Bellitudine sic magnitudi
ne ueri dr. bellona dicebat
dea belloz. ante cui templu
erat colomella q bellia uocaba
t. qm hastam cu iacebant. bel
lum inducitur. Bellimon. fil
iordane. qm edificauit filiu
raben. e. aut. iucas usq. nunc
gnidus iuxta dauu. Arabia. u
aquis calidas sponte humi ef
fert. agnomto beellaus. dicitur
abelbi milib' noue. un y belite
us. ppha fuit. Bellum. civile.
domesticiu bellu. v. ciues cont
ciues. v. mectru. Bellum.
mctruo. cu uicti omnes oar
dant. Bellu ytalici. bellum

romanoz. Bellu punici. bellu
africa. bellule. apud plautu
diminuti ad ubu e. abene
qd facit belle. y bellule. bellu
bestie simlis. Bellu ebelus. P
abelus dr. qa belluay. sic pni
cioli. dultensio. hemon. fili. ne
cessitatis. Benacus. lacus ma
tie. Benaha. benigna. benna.
lingua gallica gen. uehculi dr.
un dicit. obenones. i. eade. ben
na sedentes. Beneficari dice
bant. milites qui uocabant
manis beneficio. eonctio mu
nificas uocabant. q n uocabant.
si. mun. eis pulchre. faciebant.
Beneficari. coloma cu deduce
ret. appellari. ceptu e. melio
ris homis cu. Hanc. em. ur
bem. antea. gra. incolentes. Mal
D. E. R. O. Y. appellauerit. be
ne. honeste. parte. modare. p
dent. recte. ybe. ordinare. p
merite. ornare. apte. commo
de. pulchre. Benefice. beng
ne. largus. libal. munific.
phre. plene. abunde. factis. su
p. q. ude. P. mmiu. Benegeste.
uirtutes. laudis. facta. fortia.
benefic. v. factio. largus. bo
na. faciens. cinnul. Benigne.
luge. v. factio. clement. Benig
uitas. innocencia. bonitas.
Benigni. factis. boni. y. vni. facti
eris. Beniuolus. clemens. abn
y. uolo. Benonum. beniamni.
q. ex. duob' ubis. composita. e.
nom. ex. fitio. y. derya. bene. em
dr. fil. i. amni. derya. Sciam.
q. semp. etiam. beniamni. ap
pellari. gemini. h. e. ur. geme
neus. derya. beniamni. i. ge
minei. Bem. u. cu. abimelech.
iacti. fuisse. habitauer. dis
tar. aut. ur. vera. ab. eleutopo
lum. octo. milib'. ad. aq. lone. Be
erth. sub. colle. gal. uon. osten
dit. hodieq. uilla. abbeya. eim
tib'. nepolim. Berrey. malefi
ciu. siue. un. malo. n. nulli. laru

91. Mater verborum, fol. 203r, iniciála „B“ – ACAR VAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

A
M
A
C
I
V
I
T
A
S

In tribu iude: **N**abab. abscondit
 Projicit. **N**ahel. in hermoni
 culta filioz isrl. **N**aha. curru
 tes. **N**ah. ascensio. **N**ah. ipe o
 nidi. **N**ahal. lande. **N**ahalol.
 mru. **N**abalun. civitas separa
 leuitas. **N**aanath. in eon ephaym
 3 nre e. arit. nlla. iudey. in qu
 to militario iberido. **N**aanana
 dova. **N**aanun. decus. **N**aa
 mach. decor. **N**aaon. quida pu
 rane qru sompni iustit. **N**aa
 neri e. augmans l. scripsit. **N**aa
 bal. in qru stult. l. i sapiens naba
 lis. cultus dicit. **N**abara. regio
 arabeth filio ysinabel. nancu
 pura. uerit aut in iudam. 3 ara
 biam. 3 iungis ab eustachia ima
 re ruben porrigit. 3 e. pars ara
 bie. **N**abal. i sapiens. qd si lege uo
 lucris nabal. in iure nom e. **N**abal
 siue plath. **N**aban. ab scio in
 pt. **N**aban. qd hebraic dr. nebo
 mons sup iordan. aut ihericho
 in moab ubi moyses moruus e.
 usq. hodie ostendit i sero mili
 tario urbis rebus. con e. orientale
 plag. **N**abab. spontane. **N**aban
 ueneni. l. i conclusion. ex quim
 slatio. **N**ab. i. uenientes. **N**a
 beth. agr. oppelle. acceter. **N**a
 bath. opum dit. **N**abare. stren
 nus officiu. uelud equ fac. **N**ab
 del. sermens do. l. iur di. **N**abe
 orb. **N**abans. **N**abeth. requies. **N**a
 bionib. fortitudo. **N**abla. hebraic
 ce. qe. plath. lat. organu. dr.
Nablu. qd qe. appellat. plath. rui
 qd que apallendo dicit e. ad si

multitudine. **N**ab. barbarae. i
 modu. delite. **N**abuchodonosor.
 ppha. lagumile. angust. sine. pph
 rans. ut modu. signu. p sompno
 futuroy. qd iudist. narra. 3 da
 niel. in qru e. l. oclio. i. agnitione
 angustie. p. his. q. i. captiuitate. ab
 eo. ducti. s. r. duo. aut. nabuchodo
 nosor. fuer. un. q. transiungit.
 ierlm. ali. q. miserat. oloferne.
 que. occidit. iudith. **N**abo. ciuitas
 filioy. ruben. i. regione. galaad.
 cui. meminit. ysayas. i. uisione.
 con. moab. 3. iheremias. Est. v.
 ex. caula. uru. uocabulo. **N**aban.
 q. chanaan. 3. arcos. moos. q. ca. ca.
 erant. suo. uote. nuncupant. u.
 borh. s. usq. hodie. deser. loc.
 ostendit. naba. distans. acruitate.
 rebus. nullu. octo. con. meridia
 na. plag. **N**aboth. 3. spicius. seu
 fio. siue. ex clusio. l. uenens. **N**a
 balan. ex. sicca. **N**aburanda. pro
 p. hanc. palas. que. uentilabra. uul
 go. nuncupant. siue. ppha. alie
 in. iudicy. **N**aber. impiger. ater.
 idultri. foris. effray. l. obsequis
 ueritatis. uelut. q. rem. q. uerit.
 3. uer. faciendo. 3. un. nauis. die
 h. **N**acer. cancer. filio. **N**adab.
 sponte. **N**acher. ues. iumens.
 l. i. uolente. luce. l. obsecratio. no
 uissima. **N**ades. refrigeriu. l. au
 ma. **N**afedol. 3. uisio. genitio. nis.
Nageb. auster. apud. hebreos. na
 geb. dr. qd. symmach. in qru e.
 merdie. **N**acod. e. aut. qd. ead.
 plaga. apud. hebreos. trib. uocabu
 lis. appellat. **N**ageb. themath.
 mardo. ma. qd. nos. postum.
 afficit. auster. 3. merdie. siue.
 eoy. in qru. **N**ades. des. maris.
 uocauerit. pagani. **N**ad. tra. in
 stabis. in qru. l. i. pagus. in q. habi
 tant. cayn. uer. aut. i. salu. i.
 moru. l. i. fluctu. rone. **N**ad. in
 qru. stult. l. i. o. morio.

Naym oppidum in q fil
 um uidit amoretis do
 mui iherosol. 3 e usq
 hodie i ludo militario thabor mon

ris ipe endo. con. merdie. **N**a
 is. gen. l. i. e. g. l. i. e. candida. nas
 p. lillentes. uolis. **N**ahel. in qru
 er. do. **N**aber. regent. l. i. **N**aba
 uel. ds. ms. **N**ansure. qd. medici
 n. ap. uo. uocat. **N**am. qd. qd. aliar.
Na. re. ut. arbiter. re. **N**amob.
 dormit. ds. l. i. in qru. ds. **N**am
 in. par. **N**amaritidus. **N**a. in
 michi. eni. **N**a. quom. ar. in. **N**am
 cifor. 3. p. p. f. r. uo. **N**act.
 inent. **N**act. i. uent. subito. in
 uent. 3. secur. ad. ept. **N**ancifer.
 i. uent. ad. p. f. r. uo. **N**antes. nau
 tantes. aut. nauigantes. aut. ap
 p. ant. naues. i. g. u. g. u. r. u. o.
Naos. remp. i. g. r. **N**apoda. flo
 ri. **N**ap. i. g. r. u. sic. nadas. comitatus
 ee. uener. aunt. i. u. g. u. m. **N**an
 do. natando. **N**apta. p. g. u. m. **N**an
 l. i. u. h. e. r. v. **N**alut. scribit. in
 hyl. rous. qd. napa. sic. gen. f. om. r. s.
 apud. plas. quo. l. i. maxime. n. u. m.
 e. i. e. n. d. i. **N**an. o. s. t. o. l. u. m. a. z. que.
 p. i. e. u. n. e. c. i. t. a. m. u. r. a. t. a. f. a. i. n. a. p.
 tam. appellari. putant. **N**apo
 culis. er. duob. holerib. u. p. o. s. t. i. t. u.
 nom. h. r. qd. d. i. sic. l. a. p. o. i. e. n. a. p. o.
 similes. u. i. u. i. d. i. c. e. s. i. m. i. l. i. m.
 con. d. e. n. d. i. t. u. r. c. a. u. l. i. s. **N**ap. u. s.
 ad. similitudine. nape. uocat. n.
 qd. solus. l. i. u. o. r. 3. u. e. d. i. c. t. s. g. u. l. t. u.
 sub. a. c. r. o. r. e. n. o. m. i. n. u. s. a. u. t. a. f. f. i.
 n. u. s. i. u. e. l. q. i. n. p. e. n. e. c. o. m. m. u. n. i. s.
 qua. u. r. u. q. s. e. m. e. n. i. n.
 a. s. t. e. r. u. t. u. m. m. e. s. s. i. m. m. u. r.
 ta. **N**au. s. e. m. e. n. l. i. g. e. r. m. e. n.
Nar. al. b. s. i. m. u. s. **N**arar. p.
 f. i. t. e. p. i. t. e. r. u. e. f. e. r. t. c. e. l. a. e. d. i.
 u. l. g. a. r. c. o. m. e. m. o. r. a. t. i. s. i. n. u. a. r.
 n. u. n. c. i. a. t. **N**arbor. a. r. a. l. a. r. i. 3.
 p. i. c. t. a. u. s. c. i. u. i. t. a. r. e. s. o. l. o. m. p. r. y.
 c. o. n. d. i. d. e. r. u. t. **N**arbonensi. p. u. n.
 c. i. a. p. a. r. s. g. a. l. l. i. a. z. **N**arcissus. h.
 b. i. s. a. b. u. l. o. s. i. m. p. o. s. i. t. u. m. n. o. m. i. n. e.
 a. q. u. o. d. a. p. u. e. r. o. c. u. i. i. n. b. r. a. i. n. h. u. e.
 f. l. o. r. e. m. c. i. s. t. e. r. u. t. q. 3. n. o. m. i. n. e. n. a. r.
 c. i. s. t. i. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. a. n. d. i. d. i. t. 3. d. e. c.
 p. u. l. e. r. u. d. i. m. u. s. i. c. a. n. d. e. r. e. r. e. t. i. n. e. r.
 s. o. l. o. z. **N**arcissus. p. n. o. m. i. n. e. 3.
 a. r. b. o. r. a. r. m. a. r. c. i. a. s. t. u. t. u. m. g. e. n.

92. Mater Verborum, fol. 108r, iniciála „N“ – AAMA CIVITAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

foudid. cernis. P. lucus plumbe.
 Lucu. splendiū. cerni. foudidū.
 foudidū. Luculentū. lucosū. f.
 bidū. Luculentū. sic. luculentū. f.
 cerit. Luch. ualut. Lucus. color
 rubicund. qd. ē. cernis. nā. co
 cū. lutei. coloris. ē. ut. cernis. mna
 ra. uellm. luo. luti. luti. cerni.
 Lutu. uocati. qd. p. mactatu. pu
 can. qd. n. sic. mundū. nā. omē. lo
 cū. mundū. ē. Lyr. Cal. Lyr. dr. a
 lucendo. i. purgando. tenebris. P.
 claritas. P. splendor. Lyr. ipi. subā
 ē. luti. qd. aliter. manar. i. cander
 lucis. s. h. s. fundit. auctores. Lyr.
 ipi. subā. ē. q. cecidit. nō. i. fun
 dit. n. ē. enī. luci. societatis. uilaci
 tenebris. H. a. ē. Lyr. dicit. alu
 ē. Lyr. solis. u. lute. stellat. qd. qd.
 ipi. fulgore. mdu. sui. luti. diu
 no. adiungit. qd. dicit. pot. p.
 dicit. sine. ois. H. a. ante. solem
 hae. n. refugit. dies. cū. iam. appa
 rer. dicit. Lyr. Similit. p. p. qm. oc
 cidit. sol. manet. ad. huc. aliq. lu
 cis. donec. tenebre. opierit. etiam.
 Simplex. ē. enī. lucis. spēs. ut. lu
 m. p. dicit. solis. ē. Lyr. claritate. aut
 splendor. diuine. lucis. adiungit.
 Lucis. nati. cerni. ē. ut. n. mund. n.
 in. m. luti. n. in. ponde. ut. reliq. ore
 ac. ē. omis. ei. gū. i. aspectū. ē. Ipa
 enī. nob. uideudi. officii. munit.
 ipi. enī. facit. ut. oca. mundi. m.
 bra. digna. sit. ludib. Itaq. n. ex
 splendore. cerni. n. h. i. omi. uti
 litate. gū. lucis. p. bat. Vn. v. dicit
 cū. fit. m. lue. v. tenebris. ur
 separa. lucis. nati. a. tenebris. meli
 uideant. h. v. m. ē. cōmune. Na
 tū. enī. lege. h. dicit. in. p. ma. lita.
 op. atōne. v. strant. qū. enī. lue. f. ē.
 v. dicitōne. f. ē. m. lue. ac. tene
 bras. H. a. tenebre. nichil. ē. f. h.
 ubi. Lyr. n. ē. tenebre. dicit. Lyr.
 s. nati. ē. quā. creatur. d. n. n. v.
 scrip. ē. Vn. q. d. s. h. ar. Lyr. v.
 f. ē. Lyr. s. dicit. h. ar. teneb.
 que. ut. sup. dicit. ē. nichil. ē. c. a.
 m. v. ipis. ordinatur. d. q. d. ē.
 H. u. sic. d. s. m. lue. v. tenebris.

Tenebris uocatur nocte. Ita
 dicitur alio modo. v. ordinatur
 v. lue. alio modo. n. f. dicit. i. tene
 bris. s. cū. v. ipis. ordinatur. Lyr.
 ipi. subā. ē. tenebre. aut. nichil. ē.
 s. puatio. lucis. h. nom. accepit.
 s. h. aut. omis. Lyr. dicit. appella. nā.
 v. lue. Lyr. ē. v. h. dicit. v. lue. nā.
 v. dicit. ordinatur. v. q. r. a. g. v. r. r. u.
 ita. fulgenti. S. illa. Lyr. appella
 ē. dies. cui. nō. p. dicit. ex. dicit.
 q. s. u. dicit. H. a. g. v. n. omis. Lyr. di
 es. v. omis. tenebre. nō. h. a. v. i. spe
 lucis. ampt. inq. ab. dicit. Lyr.
 ur. r. m. p. e. opp. o. ita. mole. n. s. u. n. ē.
 s. c. itaq. tenebre. q. a. Lyr. n. ē. i. b. i.
 r. o. itaq. illud. spaciū. lo. ē. c. u. r. u. s.
 lue. n. cū. tales. tenebre. accepit.
 uocabulū. noctis. s. ille. q. in. eam.
 parte. t. r. u. dicit. n. n. remouet.
 dies. Lyr. ultima. nouissim. dies.
 Lyr. a. g. d. a. i. m. b. n. q. loco. mouē
 ē. Lyr. a. dicit. Lyr. n. f. dicit. P. lu
 ru. occupatos. ē. Lyr. u. r. a. c. g. e. h. u.
 l. a. c. i. u. r. e. r. u. l. a. c. e. f. f. e. r. e. d. e. f. i. u. r. e.
 Lyr. u. r. i. e. u. b. i. t. a. c. i. e. v. g. i. l. i. Lyr. u. r. i. e.
 s. g. e. r. a. t. i. c. e. n. t. i. a. m. d. e. p. u. l. c. a. t. i. b. e. r. a. l. u.
 x. u. l. y. a. n. o. p. e. d. i. s. P. a. f. f. u. e. n. c. i. a. u. r.
 u. n. d. i. b. i. l. i. s. Lyr. u. r. i. e. Lyr. u. r. i. o. s. n. e.
 p. o. s. s. u. m. p. t. i. o. s. p. f. i. g. u. r. a. l. a. c. i. u. s. v.
 s. u. m. p. t. i. o. s. I. n. e. Lyr. u. r. i. o. s. i. i. p. d. i. g. n. i.
 h. d. i. c. i. t. ē. Lyr. u. r. i. o. s. ē. s. o. l. u. t. i. u. o.
 l. y. r. a. t. i. b. i. u. n. v. m. b. r. a. l. o. c. o. m. i. n. u. t. a.
 l. u. c. a. d. i. c. i. t. P. d. i. g. n. i. s. a. n. t. s. u. m. p. t. i.
 o. s. q. o. m. i. s. s. i. m. i. l. i. a. p. o. n. o. u. r. v. p. i. e. r. t.
 Lyr. u. r. i. o. s. d. i. c. i. t. ē. n. n. e. c. e. s. s. a. r. i. i. s. i. s. i.
 p. r. i. o. s. v. o. n. e. r. s. i. a. p. p. e. t. i. s. d. e. l. i. c. i. s.
 a. f. f. u. e. n. s. i. l. i. b. i. d. i. n. e. p. i. m. p. e. q. c. a.
 m. i. e. t. i. b. d. i. u. n. a. Lyr. u. r. i. a. h. a. b. u. n.
 d. a. m. i. v. i. s. u. p. e. f. f. l. u. e. n. t. i. a. Lyr. u. r. i. o. s.
 o. m. n. i. t. a. t. i. o. p. o. t. a. t. q. o. d. s. u. p. f. l. u. i. t. ē.
 Lyr. u. r. i. o. s. u. o. c. a. t. Lyr. u. s. Lyr. u. r. i. e. s.
 u. o. h. y. p. t. i. s. d. i. s. s. o. l. u. t. i. o. p. o. m. p. u. r. a. l. i. s.
 v. s. o. l. u. t. i. o. l. i. b. i. d. i. n. i. s. L. i. b. i. c. a. a. f. r. i. L.
 i. b. i. e. o. a. a. f. f. i. r. e. f. i. n. i. s. L. i. c. i. g. e. n. a. s. y. e.
 L. i. c. h. u. m. c. a. n. d. e. l. e. l. u. c. i. e. c. a. n. d. e. l. e.
 L. i. c. i. s. t. a. e. r. l. u. p. o. v. a. n. e. L. i. c. h. u. s. ē.
 l. a. p. i. s. p. p. u. r. e. u. s. q. u. e. f. e. r. e. t. e. d. i. a. n. i.
 l. i. c. h. n. o. s. g. r. e. l. u. c. i. a. d. i. c. i. t. H. e. u. s. l. i. b. p. a.
 ē. l. i. c. h. e. t. q. d. m. a. t. e. r. s. u. a. a. n. o. u. r. e.
 l. i. b. a. u. r. L. y. m. m. a. g. e. s. s. i. t. a. g. n. i. l. i. m.

mata. solutōnes. Lymphā. aq. unda.
 liquoi. P. fura. Lymphā. ē. fura. s.
 fura. q. g. r. a. g. d. i. u. n. a. t. Lymphā. ē.
 ab. a. g. o. r. e. n. d. i. c. i. t. a. u. t. a. u. t. e. r. c. a. n. s.
 t. a. b. i. e. m. o. r. t. i. a. a. u. t. e. r. a. t. i. s. s. p. i. r. i. t. a.
 u. d. i. a. m. p. r. o. c. t. a. q. m. s. i. b. o. v. h. e. l. i. a. t. e.
 r. a. g. i. e. a. u. t. d. e. m. e. n. t. i. a. r. e. p. l. e. b. i. t. a. u. t.
 i. t. a. b. i. s. n. e. r. c. e. t. L. i. c. h. t. a. t. u. s. o. m.
 p. o. s. i. t. o. I. A. P. i. d. a. o.

L
I
T
T
E
R
A
I
N
T
E
R

Dicit uocales moxactino sube
 hie. Maabe. oggano di. Gactu.
 regis gestur. Maactu. fange
 re. huc. f. n. a. c. t. a. h. u. e. m. o. l. l. i. t. a. h.
 allabel. Luidar. di. P. l. u. d. i. n. e. d. i. n.
 Maalmoon. habuerit. habuerit. h.
 ue. de. h. a. b. u. t. i. o. n. e. O. a. m. a. l. d. e. l. i. d. e. b. i.
 l. i. s. M. a. a. r. i. a. d. o. m. i. n. e. P. a. m. a. r. i. a. s. i.
 ne. g. r. u. s. t. i. c. a. t. i. o. n. e. M. a. a. t. a. o. m. i. s. f. u. r.
 a. s. t. i. m. p. r. o. M. a. a. c. t. u. s. s. u. b. a. c. t. v.
 m. o. l. l. i. t. m. e. u. s. M. a. a. r. i. u. u. r. i. t. a. n. e.
 P. p. u. o. c. a. n. s. s. i. m. o. n. e. a. u. t. s. y. r. o. d. i. a.
 a. u. t. d. i. s. H. a. b. e. r. o. s. m. a. r. s. M. a. b. l. a. r.
 m. u. n. i. a. M. a. b. l. a. c. t. u. r. p. q. a. d. i. a. s. h. y. m.
 m. a. c. h. i. n. e. p. i. a. n. t. m. u. n. i. a. t. i. a. m. O. a.
 a. d. a. g. r. u. l. t. o. s. u. e. o. r. i. e. n. t. a. l. i. s. P. a. n. t.
 a. s. t. i. m. v. p. r. i. M. a. a. d. o. n. a. m. b. e. a. c. i.
 a. m. a. c. e. d. o. n. i. o. M. a. a. n. t. i. o. p. o. t. i. a. n. o. e.
 e. p. o. d. i. c. i. t. s. e. n. e. g. a. n. t. e. s. e. d. i. n. s. p. i. n.
 s. e. n. i. v. q. m. q. m. p. a. r. t. e. v. s. i. l. i. t. i. u. n. i.
 s. a. b. e. d. i. c. a. n. t. s. p. i. n. t. i. s. e. n. i. a. r. a. t. i. s.
 a. f. f. i. r. m. i. t. M. a. a. d. o. n. i. a. t. e. r. e. d. i. o. a. b.
 e. m. a. t. h. i. o. r. e. g. e. e. m. a. r. t. i. e. n. o. m. i. a. c. e. p. s.
 s. i. m. a. a. d. o. n. i. d. e. n. u. l. t. o. i. s. m. a. r. t. i. n. e.
 p. o. s. p. o. s. t. i. m. i. b. i. a. c. c. e. p. i. t. p. r. i. n. c. i. p. a. t. i.
 m. u. n. i. a. t. u. r. u. o. c. a. b. u. l. i. s. m. a. a. d. o. n. i. a. g. e.
 s. u. o. n. o. t. e. d. i. c. i. t. M. a. a. d. o. n. i. a. h. e. g. e.
 n. i. m. a. u. r. a. b. e. e. a. t. r. a. c. i. a. m. a. b. e. n. e. r. e.
 e. u. b. o. e. i. v. m. a. a. d. o. n. i. s. s. t. e. n. i. a. m. e.
 r. i. d. e. a. c. h. y. m. a. b. o. c. a. s. i. d. i. l. i. m. a. t. i. a.

94. Mater verborum, fol. 94v, iníciała „M“ – LITTERA INTER, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

uultus v̄ p̄ rēū ac tempū q̄l
tate uari & cōmutabilis. v̄ uic
dum affectōne animi in leuis
in cōtis. uñ & uultuosus dicit̄.
q̄ uultus sepe cōmutat̄. vult̄
facies. quo ostendit̄ animi uo
luntatis. Vultuosus. cōtis. Vultu
ost. pulchre. formose. Vultu
de nullo. inciam aspiciēte.

Ultimū. uenitū.
Ulcin. amplexica. Urores
uocant̄ q̄l uiriones. mo
ris enī erat antiquit̄ ut
nubentes puellē simul ueni
rent. ad iū mariti & postea
anteq̄m ingrederent̄ anaxer
lunus & uictis solo ungent̄
uñ & uirges ducte q̄l uirio
nes q̄ iō uocabant̄. hūmā cal
care q̄d illic ianue uenit̄ ac
sepent̄. Erub. aut̄ ob causis d̄
uix. Prima ē causa plus. de q̄
loq̄t̄ in genesi. & bidit̄ eos
ds dicens. cōcūte & multiplicā.
Seda aduentū de q̄ ubi inge
niti d̄. n̄ ē bonū ē. h. solū ē
ei. adu. f. s. l. c̄ria cā innocen
tie. uñ ut ap̄s. ut q̄
se. m̄dant̄. In eligen
do marito quatuor res expec
tari solent. uirt̄. gen̄. pulcra
do. sapia. ex his sapia poten
tior ad amōris effectū refert̄.
Itē meligenda uir̄e q̄tior
res impellunt̄ ad amōre. ho
minē. pulcra do. gen̄. diuicie
mores. meli t̄m̄ in cā mores
q̄m pulcra do. Uro. matona.
v̄ uirna. ciuitas hyspanie q̄m
pompeius bello impetata en
tit̄. Vandalus. sunt̄.
y s i d o h v s.

Lit̄. ad augusti tempū n̄ dum
aput̄. latinos erat. & digne hoc
temp̄e nom̄ xpi innotuit qd̄
peam signū crucis figurate sc̄p
tate. dudum enī pa. e. & pone
bat̄. hunc & erubescem compositi
nom̄ d̄. X. litta iō duplex d̄.
eo qd̄ duab̄ lictis constat̄. Nam
ante uir p̄ e s̄ s̄ sedebunt. simul
p̄r p̄ ḡ s̄ s̄. S. post q̄m r. litta
ingenta ē. potest̄ duplici
littarū accipit̄. Xena q̄ s̄ p̄m
a v̄ don. p̄p̄ificia muna. Xe
nodochnū gre. p̄grinoz. suscep
to. Nam cū iherim amyochnus
possidet̄. h̄ ymā p̄ncip̄s ip̄oz
referat̄. dūid sepulchro cā mila
auri talenta in abstraxit. equib̄
centa amyocho dedit̄. ut obli
dionē relinq̄ret̄. it̄ ut facti
uidiam demer̄. h̄r̄ ex reliq̄ pe
cunia instruit̄ xenodochnū.
quib̄ aduentū suscep̄t paup̄ū.
& p̄grinoz. uñ & uocabulū sup̄
sit̄. Xenofon. nom̄ cuius h̄sto
riografti h̄rbus enī sc̄p̄ h̄yl
tozas. Xeniū. Xenos. p̄gnos.
Xū. in tribu iuda. Xerxes. uir
plax. Xenophet. gre. qd̄ lat̄
disciplina d̄. Xerofagia ē abstr
nentia ciboz. humidū. in & no
m̄ h̄ dictū eo qd̄ facis quidam
utunt̄. Xew gre. facū. miron
ungentū. uñ xerophagi. sicut
comedentes. & in m̄uopol. ta
bne dicunt̄. ubi ueniunt̄ un
gentū. dom̄ ē & farina opule
taria ē ungentū cal uenidito
res atq̄ cultores m̄rocopt̄ nim

cupant̄. hunc & opulē q̄ om̄s
sibi ex labore d̄nt. sic enī d̄lio
pole d̄r loē ubi libri ueniunt̄.
quoz uenidit̄es similes uocan
t̄. Xantus cretentū uir cui ap
illos aliud nom̄ inuenit̄. Xan
na ē obsec̄r font̄ uariū. uñ &
p̄r uisione ponit̄. Xantus.
lacedemomoz. uir. Xenobala
rniū. signū ip̄i arboris. Xeno
dochnū. p̄grinoz. suscep̄to. Xe
nodochnoz. collectonū. Xenat̄.
loē p̄ambulatonis. Xep̄non h̄
ba q̄d capitis cōtractione apr̄
sima ē. eadem & cont̄ uenera
efficax ē. Xuloq̄stidos. h̄ba salu.
Xristū. d̄scussione. d̄scussione.
& alq̄m d̄cinnationē. q̄t̄ d̄
nis. Xristū. iudiciū gre. uñ &
gre dicunt̄ dies iudiciales. v̄
cinnatam. Xp̄e act̄nare. ē ap
pellat̄ h̄ ē unctus. p̄ceptū q̄
fuerat iudeis. ut sacri d̄c̄nt̄
ungentū. quo p̄ngi possent̄
h̄i qui uocabant̄ ad regnū. v̄
ad factonū. & sic nūc regū in
dūm̄tū purpur uisq̄m ē re
gre dignitatis. sic illic unctio
fac̄ ungentū nom̄ ac potest̄
regū conferrebat̄. & in xpi d̄c̄
act̄nare. qd̄ ē unctio. Nam
ct̄ma gre. lat̄ unctio unctū
ē. q̄ d̄ d̄no nom̄ acōmodatur.
facta spiritalis q̄ spū unct̄
ē abo patre. sic in act̄b̄ ap̄oz
d̄r. Collecta s̄t enī unctio qui
tare. ad illis salū trū sc̄tū que
unxisti n̄ utiq̄ oleo unct̄ h̄
gre dono q̄ in unct̄ h̄le signifi
cat̄ ungentū. Non ē q̄ saluato
ris p̄e nom̄ xpe. s̄. cōmunis
nuncupatio potestatis. Dum
enī d̄r xpe cōmune dignitatis
nom̄ ē dum ihe xpe p̄p̄riū uo
cabulum saluatoris. Xp̄i aut̄
nom̄ alibi omnino neq̄ in ali
qua gente fuit̄ n̄ t̄m in illo
regno ū xpe p̄p̄ebat̄. & uñ
uenturus erat̄. Xp̄iam aut̄
olim a iudeis q̄ ob p̄p̄riū na
zaret̄ uocabant̄. p̄ eo qd̄ d̄s

*p̄ scribitur. Xena q̄ s̄
p̄ma v̄ dona.*

95. Mater verborum, fol. 190v, iniciála iniciály „X“ - LITTERA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

97. Žaltář z Marienthalu, fol. 11r, iniciála „B“ – EATVR VIR, druhá čtvrtina
13. století, Marienthal, cisterciácké opatství, sign. Ms. F. 5: 31

In Epiphania Domini.

68: **A**n te luciferum genitus et ante secula dominus saluator noster
 hodie mundo apparuit. *evovae.* **R**eges tharsis & insule munera of-
 ferent. **R**eges arabum & saba dona adducent. **Om**nes de saba veniet.
 aurum & th' deferentes & lau. d. annuntiantes. **Ad** vns. **H**odie celesti
 sponso iuncta est ecclesia quonia in iordane lauit xpc eius crimina currit
 cum muneribus magi ad regales nupcias et ex aqua facto uino letan-
 tia comuue alleluia. *evovae.* **Ad** pmam. **V**enit lumen tuum ihe-
 rusa lem & gloria domui super te or ta est & ambulabunt gentes in lu-
 mine tuo alle luia. *evovae.* **Ad** iii. **A**perit thesauris suis obru-
 lerunt magi domino aurum thus & myrram alleluia. *evovae.*
Omnif'ia. **Ad** vi. **M**aria & flumina benedicite domnu ymu

99. Antifonář sedlecký, p. 68, iniciála „A“ – NTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

Per Octau: Epiphania Domini

70

sepulture eius alleluia. e v o a e. **I**nuatis dieb' p oct' Inuitatorum.

Xp̄ apparuit nobis venire adoremus. **V**enite. In. i. h. a. **T**ria sunt munera. **A**ux de luce. **A**. **N**po dat' e. **S**. Omnis terra adoret. In. ii. h. **A**lleluia. **R**eges tharsis. **I**n laud'. **A**n te lucif'. **R**. **R**eges tharsis. **S**. **O**mnes de saba. **A**d. b. **M**agi uiderunt stellā. **A**d horas p diem antyphē. **U**sus. et ad vesp. omnia sic in die theophanie. **A**d osagm'. **A**. **A**b oriente. ue. **U**nica inf' octauas Inuit'. **X**p̄ apparuit. **V**enite. In pmo. n. ant'. **T**ria sūt munera. **A**. **D**ne in uirtute. **C**eli. **A**. **A**ux de luce. **A**. **N**po datus est. In. ii. h. a. **S**ideres stellā. **S**. **D**ns illum. **C**. **A**. **A**sterte dno. **A**. **V**idimus stellā. In. l. a. **A**ntā. **S**. **H**icere. **R**esp. **U**. ut i die epiphie. **A**d ben. an

Magi uiderunt stellā. **C**omm. de dno. ant'. **R**emansit puer iherus in iherusalem et non cognouerunt parentes eius existimantes

illum esse in comitatu & requirebant eum inter cognatos & notos. e v o a e. **A**d horas diei dicatur. **A**lleluia. **A**d v'p. sup ps. ant'. **C**eli apri sūt. ps. **V**ixit dñs. **C**onfitebor. **B**eat' uir. **L**audare. **D**ies scificatus. **O**mnes de saba. **A**d osagm'. ant'. **A**b oriente. ue. **C**omemoratio de dnica.

Illi quid fecisti nobis sic ego et pater tuus dolentes querebam' te

100. Antifonář sedlecký, p. 70, iniciála „F“ – ILI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

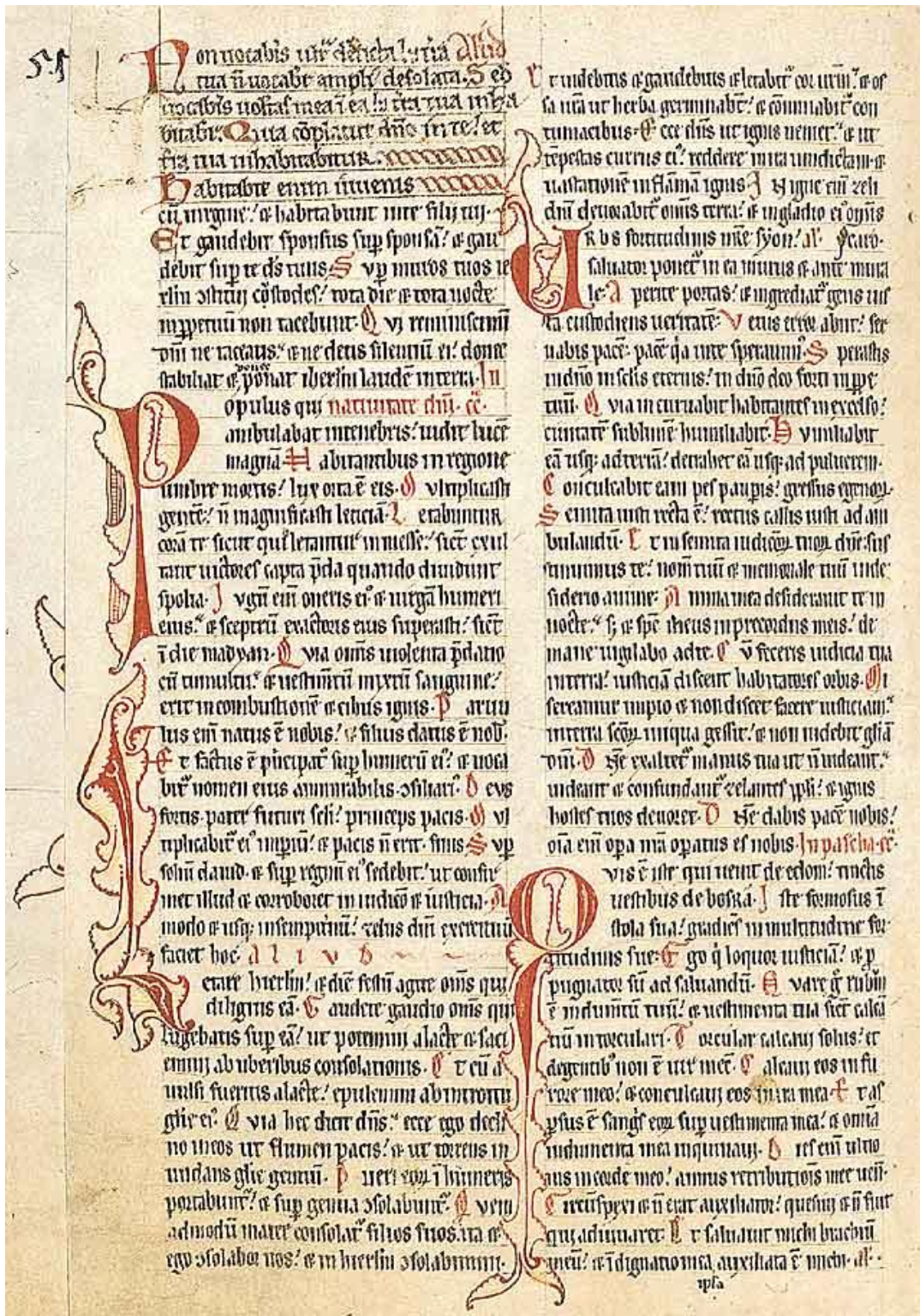

tu regni tue: **A** eple syon in enarrabilib' uir-
 tibus tuis: & glia tua ipsim tuu. **D**a testimo-
 niu quia ab initio creatur tue s: & suscita pre-
 cationes q's locuti s't in nomine tuo ipse prio-
 res: **D**a mercede d'ne sustinentibus te ut pro-
 phie tui fideles inueniant: & exaudi orone ser-
 uoy tuoy. **S**ed in benedictione aaron da po-
 ipio tuo: & dirige nos in uia iusticie: **V**t sci-
 ant om's qui habitant terra: q'a tu es conspec-
 tus scloy. **De aplis 7 de uirib' c'e**
Vos s'c'i d'ni uocabimur: ministri dei
 nostri. **D**icetur uobis fortitudine
 gentiu comedetis: & in glia eoy sup'betis. **P**ro
 confusione nra duplici & rubore: laudabunt
 parte eoy. **P**ropterea in terra sua duplicia
 possidebit: herencia sempiterna erit eis. **V**ia e-
 go d'ns diligens iudicium: & odio h'us rapina
 in holocaustu. **E**t dabo opus eoy in uerita-
 te: & fidus ppetuu ferat eis. **E**t sciet in gen-
 tib' semen eoy: & germen eoy in medio p'p'oy.
Ones enim qui uiderunt eos cognoscent il-
 los: quia isti s't sem' eoy b'ndix' d'ns. **Alid.**
Au'gebunt iusti: & tamqua scintille
 in ariditate discurrent. **I**udicia
 bunt nationes & dominabunt po-
 pulis: & regnabit d'ns illos in ppetuum.
Vi s'c'i d'ni intelligent ueritate: &
 fideles in dilectione acquisierit illi. **O**ro
 domi & pax: e' electis dei. **Alid canticu**
Render d's mercede laboru sc'oy suoy:
 & deducet illos in uia mirabil' & t'
 fuit illis in uelamento diei: & in luce
 stellay nocte. **R**anstruit illos mare rubru:
 & transfudit illos p aqua in uia. **I**nter
 au' illoy d'nerit in mare: & ab altitudine
 inferoy edux' eos. **I** d'ns iusti tulerit spolia
 in p'p'oy: & decantauerunt d'ne nomen sem-
 tuu. **E**t in d'ice manu tua laudauerit pa-
 trer: d'ne d's n'r. **De vno s'fessore cantica**
Beatu uir qui in sapientia morabit:
 & qui in iusticia meditabit: & i sensu
 cogitabit circūsp'ctione dei. **I**ba-
 unt illi pane uite & intellectus: & aqua sa-
 pientie salutaris potauit illi. **E**t firmabi-
 tur in illo & non flectet: & cunctis illi & no-
 s'fundet: & exaltabit illi ap'd p'rimos suos.
Et in nomine eterno hereditabit illi: d'ns d's
Benedictus uir qui confidit in d'no.
 in d'no: & erit d'ns fiducia ei. **E**t erit
 tamqua lignu q'd plantatu e' secus de-
 curfus aquaru: q'd ad humore mittit radices
 suas: & n' timebit cu uenerit estus. **E**t erit
 foliu ei uiride: & in t'p'e siccitatis n' erit solli-
 titu: nec aliquo destinet facere fructu. **Alid.**
Beatus uir qui inuentus e' sine ma-
 cle: & qui post aurū non abiit: nec spe-
 rauerit in pecunie thesauris. **Q**uis e-
 hic & laudabimus eu: fecit enim mirabilia
 in uia sua. **U**bi p'batu e' in illo & p'fectus
 inuentus e': & erit illi glia eterna. **U**bi potuit
 transgredi: & non e' transgressus: facere mala
 & n' fecit. **I** d'ns stabilita s' bona illius i d'no:
 & elemosinas illius enarrabit ois ecclia sc'oy.
Videte me diuini fructus. **U**bi
 & quasi rosa plantata super uos aqua
 riu fructificat: **U**bi uasi hyban: odorem
 suauitatis habet: **F**lorete flores quasi lyli:
 date odore & frondete in g'ram: & collaudate
 canticu: & benedicite d'ni in opib' suis. **D**ixit
 nomini eius magnificentia: & confirmauit illi
 in uoce labroy uroy. **I** s' canticis labroy
 & cytharis: & sic dicens in confessione: opa
 d'ni uniuersa bona ualde. **A L I V S**
Gaudens gaudebo in d'no: & exulta-
 bit aia mea in d'no meo. **U**bi uia indu-
 it me uestimento salutis: & induit
 me iusticie circūdedit me. **U**bi uasi sponsi de
 coratu corona: & quasi sponsa ornata moni-
 libus suis. **S**icut enim terra p'fert ger-
 men suu: & sicut uetus semin suum germinat:
 sic d'ns d's germinabit iusticia & laude corā
 uniuersis gentib'. **P**ropterea syon non ta-
 cebo: & p' iherlm non quiesca: donec egerit
 atur ut splendor iustus eius: & saluatoe ei
 ut lampas accendat. **E**t ridebit gentes
 iustu tuu: & cuncti reges in metu tuu. **E**t
 uocabit tibi nomen nouu: q'd os d'ni noia-
 uit. **E**t eris corona glie i manu d'ni: & dy-
 sadoma regu in manu dei tui.

101. Antifonář sedlecký, p. 511, kolem poloviny 13. století, Praha, Národní knihovna

České republiky, sign. XIII A 6

102. Antifonář sedlecký, p. 512, kolem poloviny 13. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

in uirtute tua et in refectio[n]e sancta tua domine. e v o v a e. *ad i[er]u[s]a[lem]*
 Oblatus est quia ipse uoluit & peccata n[ost]ra ipse portauit. e v o v a e.
Ad uesp[er] sup[er] psalmos. **A**ccipit pane iudas tradidit domini
 sicut p[ro]miserat principibus sacerdotum. e v o v a e. *Si male locut[us]*
 sum p[ro]hibe testimoniu[m] si autem bene quid me cedis. e v o v a e. *antiph.*
 Filie iherusalem nolite flere super me sed super uos ipsas flere & super filios
 u[ost]ros. e v o v a e. *Antiph.* **E**nanantib[us] autem accepit ihs pane[m] bene
 dixit ac fregit dedit discipulis suis. e v o v a e. *ad orandum.* **In cena d[omi]ni antiph.**
Omnis ihs postq[ue] cenauit cum discipulis suis lauit
 pedes eorum et ait illis sci[ti]tis quid fecerim no bis ego dominus & magis
 ter exemplū dedi uobis ut et uos ita faciatis. e v o v a e. *Deus in se*

103. Antifonář sedlecký, p. 164, iniciála „D“ – OMINVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

254

Ry ma Dnica in Kalend Nouem

Hon est. **S**uper muros tuos iherusalem constitui custo des
 Tota die ⁊ nocte non tace bunt laudare nomen domini. Qui re
 missemus domini ne tacea tis ꝑ ne detis silentium e i. Tota die
Mpro tuo in expugnabili circumcinge nos domi ne ⁊ armis
 tue potenci e protege nos sem per libera domine deus israhel
 clamantes ad te. Erue nos in mirabilibus tuis ⁊ da gloriam no
 mmi tu o. libera **S**ustinui mus pacem et non uenit ques
 iumus bo na ꝑ ecce tur bacio cognoui mus domine peccata nos
 tra Non in perpetuum obtulit caris nos. Leccauimus cū patribus
 nostris iniuste egim⁹ iniqua tem feci mus. Non in ipse **Q**uis do
 minus angelū su um ꝑ conclusit o ra le o nim ⁊ non me contami

104. Antifonář sedlecký, p. 254, iniciála „M“ – VRO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

R. nā in Nat. Sēptō Petri & Pauli.

355

maiestatis sue. et vota est. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis
me centuplum accipietis et vitam eternam possidebitis. Dixit ih̄c disci
pulis suis. et vota est. **V**es uas electionis sc̄e pauli apostole p̄dicare
veritatis in uniuerso mundo. **V**tra quem
omnes gentes cognouerunt gratiam dei. et vota est. **S**ancte pauli. v̄ sup̄.
ut digni efficiamur gratia dei. et vota est. Vos qui secuti estis me
sedebitis sup̄ sedes iudicantes duodecim tribus israel dicit dominus.
Cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. et vota est.
Vdistis enim conuersationem meam aliquando in iudaismo
quoniam proficiebam sup̄ multos contra nos meos in genere meo.
Abundanti us enim emulatores existi tradicionum patrum meorum.

105. Antifonář sedlecký, p. 355, iniciála „A“ – VDISTIS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

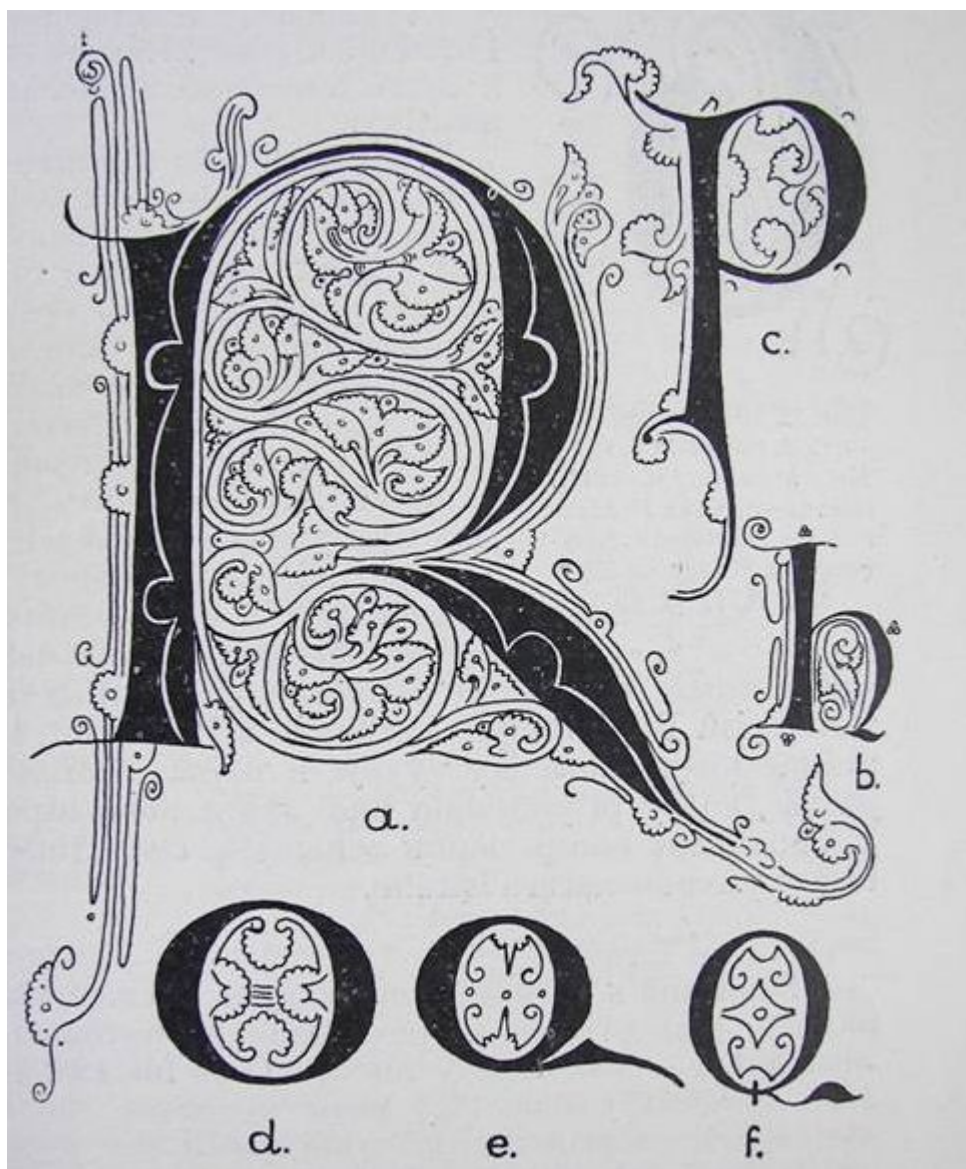

na tur in tota ter ra e gypri quo audi to reuixit spiritus eius
 et dixit Sufficit mi chi uadam et uidebo e um ante quam mori
 ar. V. Cumq; audisset iacob quod filius eius uiueret quasi de grau
 fomno eui glans a it. Sufficit. Ky. S alus nostra in manu tu a
 est domi ne respici at super nos misericor dia tua ut secu ri serua
 mus regi. V. Venerunt quoq; egyptu ad ioseph dicentes da nobis
 alimena ut uiuere possi mus. Or securi. In laudib Antifona.
 ac benigne in bona uoluntate tua ut edificentur domine muri
 iherusalem. e uo uae. Ky. D eclara super nos de us mi am mise
 ricordi am. X. Declaratio sermonum tuorum dat intellectū domine. Tuā.
 X. Securo ecclāabit te. v. In evō. ā. S i in digito dei erio demo

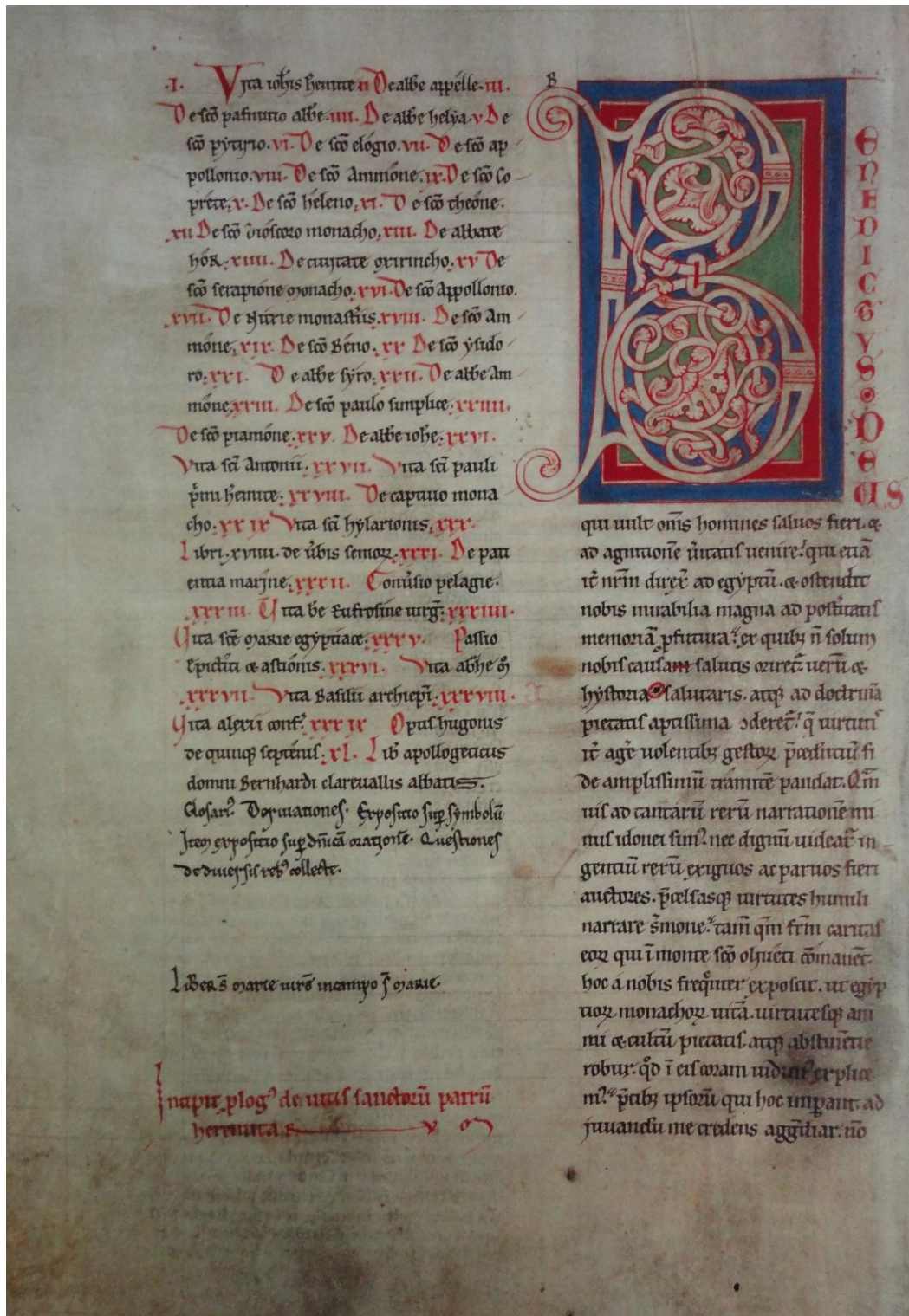
107. Antifonář sedlecký, p. 131, iniciála „S“ – ALUS, „F“ – AC BENIGNE, „D“ – ECLARA a „S“ – I IN DIGITO DEI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

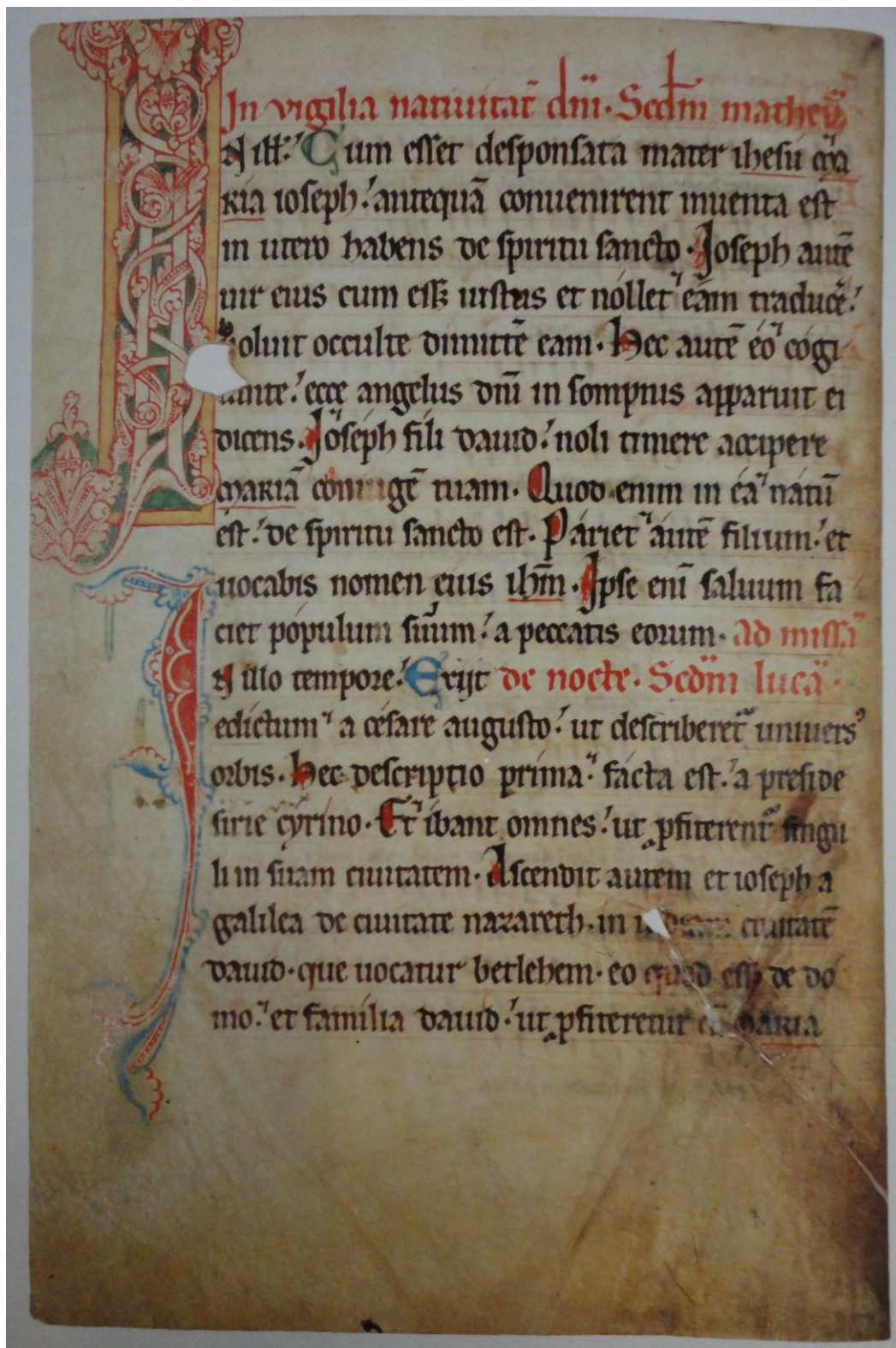
108. a., b. Misál opatství Cuissy, konec 12. století, Laon, Bibliotheque Municipale de Laon, sign. cod. 225.
- c. Bible, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. Cod. lat. 11.534–11.535.
- e. Comentarius Petri Lombardi in Psalmos, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. cod. lat. 11.565.
- f. Si Hilarii opera, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. cod. lat. 1699.

109. Teologický sborník, první list, iniciála „B“ – ENEDICTVS DEVS, první třetina
13. století, Berlin, Staatsbibliothek, sign. Ms lat. fol. 735

110. Evangelistář, fol. 1v, iniciála „I“ – N ILLO, 12. století, Opatství Kamp, Řádové muzeum Opatství Kamp, sign. Ms 1

Porro beati qui persecutionem patiuntur iustitiam: quoniam ipse est regnum. c.
 Itaque de his tribus uicibus petrus interrogatur: quia prius in uentibus maris habebat. Iudi-
 cas enim primo de passione terre non potuit: tamquam dulciter diligens: sed aut ab-
 sit aut: nepote insipienter amans. *Vnde: et audire meruit: uade retro satha-
 nas. quoniam tu lapis que dei sunt. Simile aliquid in apostolo erat: quibus dicebatur:*
Si diligeres me gauderens utique quia uado ad patrem. Immo quia dili-
 gunt dolent: et diligunt et non diligunt. Diligunt dulciter: sed non sapienter.
 Hec uero qua tradendus erat dominus: et dulciter et prudenter diligebat petrus.
 cum dicit: *Tecum parui sumus et in carcerem et in mortem ire: sed non dilige-
 bar fecerit: quoniam qui occidit stabili non erat ille gradus. Nouit uenerat
 uirtus gualis: qua accepta non negant: sed libera uoce usus: nos inquit
 iudicare utrum deo magis obedire oportet quam hominibus. An non
 in congrue de dilatione requiritur: quod pascendo gregi preponitur.
 Ille enim preesse alius debet: qui uino carnis debriatus est: tunc
 mor sui: ut non querat que sua sunt: sed magis que ihesu christi. Et nota quia
 requisitus petrus: an diligat plus hunc: tantum respondet se dilige-
 re non audeat affirmare: quod prius se remeere dixisse confundebat: et
 propterea fortasse contristatus est.* *De quatuor modis quibus electi*
Qui secuntur agnum quocumque uerit: *secuntur agnum*
 qui secuntur ad redemptionem sicut omnes quos per omnes mor-
 tuus est ipse: et ad mandatum sicut non omnes: neque enim omnes
 mandata seruant: et ad consilium de quo dictum est quod potest
 capere capiat. *De uirginitate cum loquebatur quo non omnes electi se-
 cuntur: et ad exemplum passionis de quo petrus loquitur dicens: Ipse passus
 est pro nobis: uobis relinquens exemplum: ut sequamini uestigia eius.*
 Qui ad hec quatuor secuntur: ipsi secuntur agnum quocumque uerit: qui qua-
 tuor ista uobis exhibuit. *De tribus locis. Celum et celo deterra
 ria sunt: celum terra: infernus. et de inferno*
Celum et infernus singula habitatores suos. *Celum solus bonos: tra-
 infernus solus malos: infernus solus malos.*

111. Bernard z Clairvaux: Sermones z kláštera Blesen / Semmritz v Polsku, fol. 85v,
 iniciály „H“ a „T“, počátek 13. století, Berlín, Staatsbibliothek,
 sign. Ms theol. lat. fol. 414

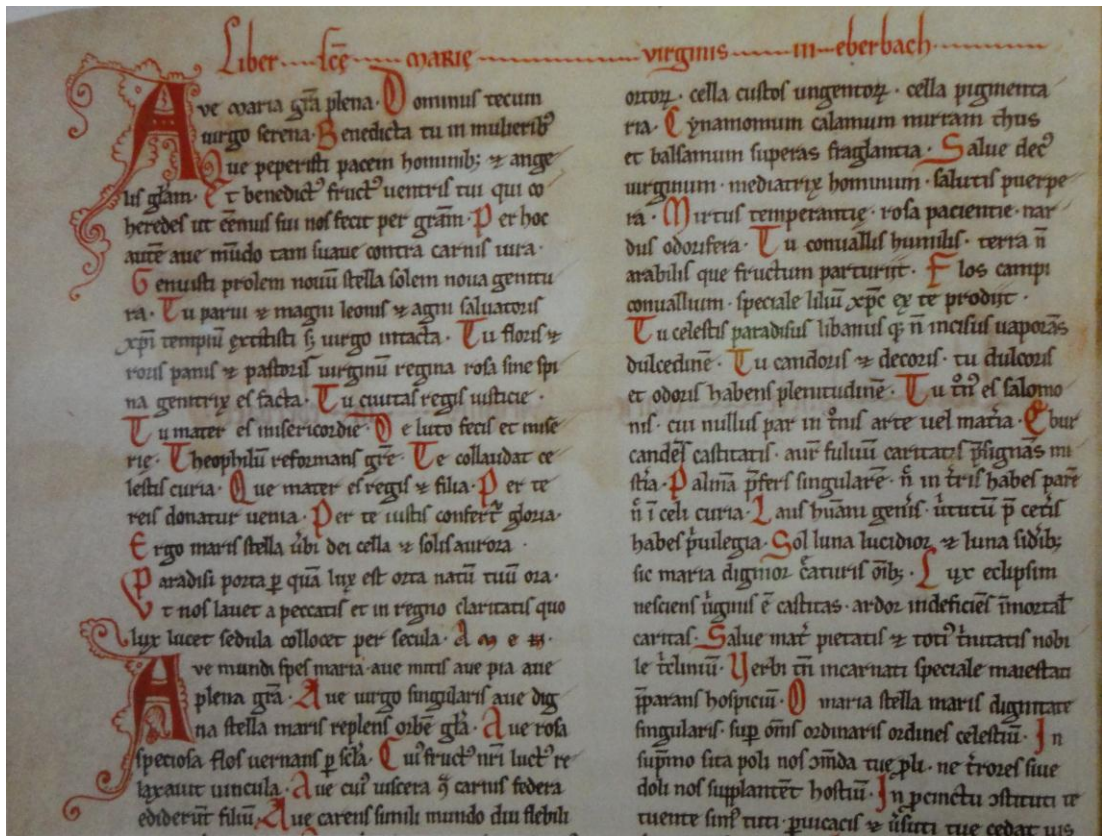

Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater et filius et spiritus sanctus. Tres in terra: spiritus aqua et sanguis. Similiter tres in inferno. In ysaia legitur uermis corpus non morietur et ignis corpus non extinguetur. Duo mala sunt uermis et ignis. Alio uolunt conscientia: altero coarctantur corpora. Tertium additur desperatio quam in eo utique intelligit quod dicitur non morietur non extinguetur. Nusquam in celo datur testimonium beatitudinis huius qui in terra iustificatio in inferno sunt damnationis. Primum testimonium est gratia secundum gratiam tertium uerbum. *De magnanimitate et longanimitate*

Triplicem nobis in ecclesia primitiua. *re et unanimitate* uirtutem. sanctus lucas breui sermone commendat ubi post dominice ascensionem unanimiter eos in oratione perseverasse describit expectantes celestem consolationem cuius acceperant remissionem. Laudabili siquidem humilitate pusillus grex pastoris solatio destitutus minime tam dubitans quam illi cura esset de eo si paternam pro eo gereret sollicitudinem denotat pullabat supplicationibus actum certus quod penetrarent illud omnem uisum nec pauperum spernerentur actio aut sine copiosa benedictione redirent. Sed nec sine longanimitate persistebant inde facientes iuxta illud propheta cum si mora fuerit expecta cum quia ueniet et non tardabit. Porro unanimitas legitur euidenter expressa quod hec sola diuinum spiritum confirmat mereatur. Neque enim est deus dissensionis sed pacis neque habitare facit nisi unus moris in domo. hinc igitur preparationem cordis eorum audiuit auris diuina nec ab expectandis sua confudit eos qui et magnanimes et longanimes et unanimes essent. Verissima namque hec testimonia sunt fidei spei caritatis. Et quidem euidenter spes longa uinitatem unanimitatem caritas operatur. Numquid fides quoque magnanimum facit. Et sola. Quicquid enim sine fide presumit non est illa animi solida magnitudo sed uentosa quodam inflatio et tumor inanis. Ut audire magnanimum utrum. Omnia inquit possum in eo qui me confortat. In uerbum triplicem hac preparationem.

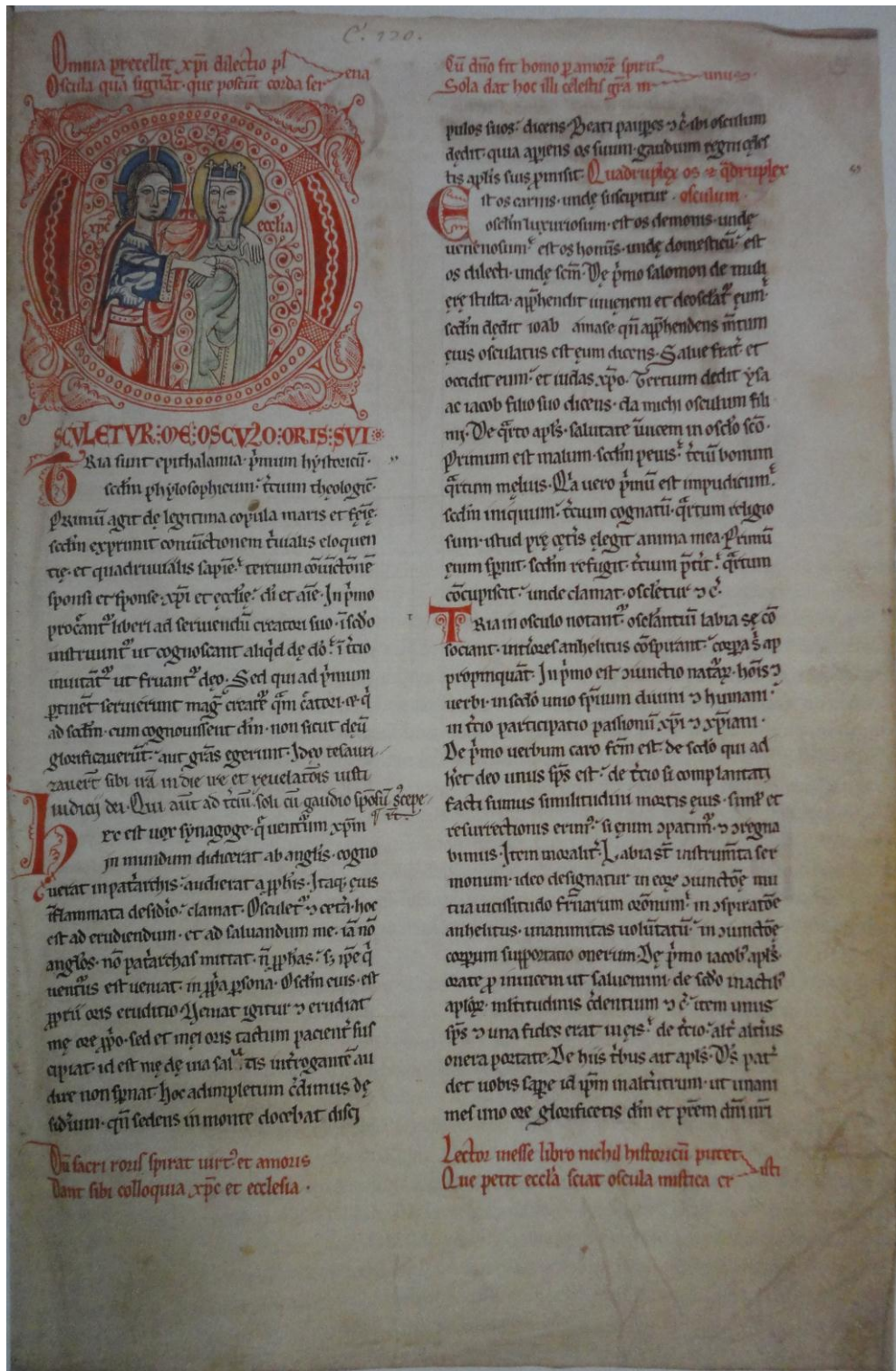
112. Bernard z Clairvaux: Sermones z kláštera Blesen / Semmriz v Polsku, fol. 86v, iniciála „T“, počátek 13. století, Berlín, Staatsbiblitohek, sign. Ms theol. lat. fol. 414

113. Thomas der Zisterzienser, Komentář k Písni písni, fol. 2v, konec 12. století,
Oxford, British Library, sign. MS. Laud. Misc. 150

Omnia precellit xpi dilectio pl
 Oscula qua signat que possunt corda serena

cu dno fit homo p amore spru
 Sola dat hoc illi celestis gra m

CVLETVR: ORE: OSCVZO: ORIS: SVI:

Oscula sunt epithalamia pimum hystericu
 scdm philofophicum: scdm theologice
 pimum agit de legitima copula maris et fric
 scdm exprimit conuictionem tuatus eloquen
 te: et quadrivialis sapie: tertium conuictone
 sponsi et sponse xpi et eccle: di et aie. In pmo
 precant liberi ad seruendu creatori suo: i scdo
 intrant ut cognoscant aliqd de do: i tno
 mutar ut fruant deo. Sed qui ad pimum
 puenit seruierunt magis carat qm caroi: q
 ad scdm cum cognouissent din non sicut deū
 glorificauerūt: aut grās egerunt: Ideo relaur
 rauert sibi uā in die ue et reuelatōis iusti

Hierai dei Qui aut ad tēu. soti ai gaudio spōū scēpe
 re est uer synagoge q uenitū xpm
 in mundum dixerat ab anglis. cogno
 uerat in patarchis audierat a pphis. Itaq: eius
 itammata desidio: clamat. Osculet: et cetā: hoc
 est ad erudicendum: et ad saluandum me. iā nō
 anglis: nō patarchas mittat. n̄ pphas: s̄ ipē q
 uentus est ueniat: in ipa psona. Oscdm eius: est
 ppiū ois eruditio. Veniat igitur: et erudiat
 me oē ppo: sed et mei ois tactum pacent̄ sus
 cipiat: id est me de una sal: tis interrogant̄ au
 dare non sponat. Hoc adimpletum edimus de
 scdm: qm sedens in monte docbat discip

Qu sacri rous sprat uirt et amoris
 Dant sibi colloquia xpe et ecclesia

pulos suos: dicens Beati paupes: et dicit osculum
 dedit: quia appetens os suum: gaudium regni qst
 tis aplis suis pmissit. **Quadruplex os: et quadruplex**
Oscit os carnis: unde suscipitur: **osculum**
 oscin luxuriosum: est os demons: unde
 ueniosum: est os homis: unde domesticū: est
 os dilecti: unde scdm. De pmo salomon de multa
 erit stulta: apprehendit unguem et desolat: cum:
 scdm dedit ioab amase qm apprehendens intum
 eius osculatus est eum dicens. Salue frat: et
 occidit eum: et iudas xpo. Tertium dedit ysa
 ac iacob filio suo dicens: da michi osculum filii
 mi. De qtro apls: salutare uncem in osculo scō.
 Primum est malum: scdm preus: tciū bonum
 qrtum melius. Quā uero pūū est impudicū.
 scdm iniquū: tciū cognatū: qrtum religio
 sum: utud pte qrtis elegit anima mea. Prīmū
 enim sponit: scdm refugit: tciū p̄it: qrtum
 cōcupiscit: unde clamat: osculetur: et c.

Oscula in osculo notant: osculantū labia se cō
 sociant: in fozel anhelitus cōspuant: cōp̄a s̄ ap
 p̄p̄mquat. In pmo est unctio natāp: hois: et
 uerbi: in scdo unio spūū diuini: et humani:
 in tno participatio passionū xpi: et xpiani.
 De pmo uerbum caro scdm est: de scdo qui ad
 hēt deo unus sps est: de tno si complantati
 facti sumus similitudini mortis eius: siml et
 resurrectionis erunt: si enim opacim: et p̄p̄na
 binus. Item moralit: Labia s̄ instrumta ser
 monum: ideo designatur in eoz unctōe mu
 tua uicilitudo fruarum cōmum: in cōspiratōe
 anhelitus: unanimitas uolūtati: in unctōe
 cōp̄um supposito onerum. De pmo iacob: apls
 orare p unicem ut saluemin: de scdo machi
 apls: mstrudinis cōsentum: et tcm unus
 sps: et una fides erat in eis: de tno: ait altius
 onera portare. De hīs tbus ait apls: Ds pat
 det uobis sape iā ipm malitiam: ut unam
 mef uno oē glaurificetis dñm et p̄rem dñi n̄ri

Lectur melle libro nichd historici p̄ter
 Que petre eccle sciat oscula mistica et

114. Thomas der Zisterzienser, Komentář k Písni písni, fol. 3r, konec
 12. století, Oxford, British Library, sign. MS. Laud. Misc. 150

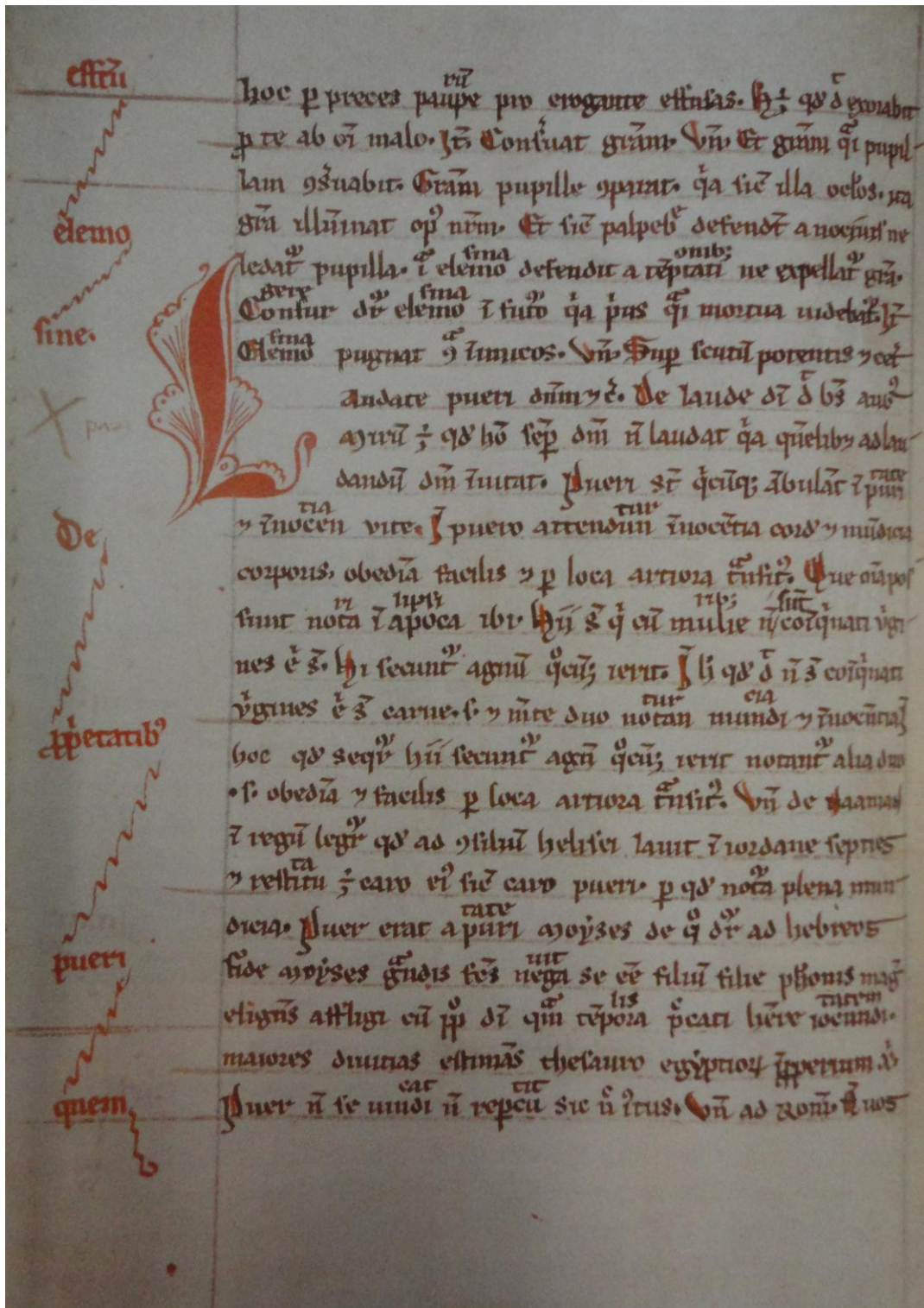

caplis suis dñs. gaudete .v. ex. .v. c. | testimonio ope
rum. Vñ. opa que ego fatio ip̄a testimoniuū. p. de me.
Audi in xp̄o confirmatū testamēt p̄ sigillū. Videt ioh̄s
in apocalypsi anḡlū descēdentē de. cē. .v. corona au
rea in capite eius. .v. alibi ī eode. iris in capite ei. et
itūm. in fiḡā m̄br̄oy. .v. uidit alios h̄ntes signum
di uiui in frontib⁹ eoy in signū qđ testamētū confir
matū ē sup̄ capita eoy. **Sermo quartus.**

Oleum effusū. no. tu. Dicit. xp̄c oleum p̄ iūc
tōem sp̄s. s. qm̄ non ad īstām. s. plenarie
accēp̄. Inde dicit. effusum ū stillatū. un̄ .v. x̄
d̄. .v. unct⁹ un̄ d̄d̄ unxit te d̄s. d̄s. t. o. i. p̄. .v. t. Oleū
ḡ effusū d̄. q̄a plenus sp̄u. s. qm̄ habūdant̄ effu
dit. p̄ ascensionē nō solū in iudōs s. s. in alios sic
p̄d̄rāt p̄ p̄ham. effundam de sp̄u meo s̄r̄ oēm. car.

Est oleum sc̄i sp̄s. un̄ pet̄ fūde. **De oleo.**
bat in riuos olei. Et p̄ha. cōpūt̄scet uigūa fa
tie olei. Est .v. oleū nūc. un̄ caro mea īmutata ē p̄
oleum. Est .v. oleum hilaritatis. un̄ ut exhilaret fa
ciem eius in oleo. Est .v. oleum caritatis un̄ om̄i tēpe

116. Philipp der Kanzler, Sermones, fol. 21v, iniciała „L“, první polovina 13. století, Oxford, British Library, sign. Arundel MS. 245

cem suā. Eleuauerūt flumina fluctus suos. auocib: aquarū multarū.

Mirabiles elationes maris. mirabilis in altis dñs. Testimonia tua credibilia facta sūt nimis. domū tuam decet scītudo dnē. in longitudine di-

Et vs ultio **P** Serum.

Dnum dñs: dñs ultionum libere Regit. Exaltare qui iudicas

terram: redde retributionē superbis.

sq: quo peccatores dnē: usq: quo peccatores glābuntur. Effabuntur et

loquentur iniquitatē: loquent̃ om̃s qui opantur in iusticiā. Populum

tuum dnē humiliauerūt. et hereditatē tuam uexauerūt. Viduam

et aduenam interfecerūt: et pupillos occiderunt. Et dixerunt n̄ ui-

debit dñs: nec intelliget dñs iacob:

117. Žaltář z Marienthalu, fol. 105v, iniciála „D“ – EVS, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

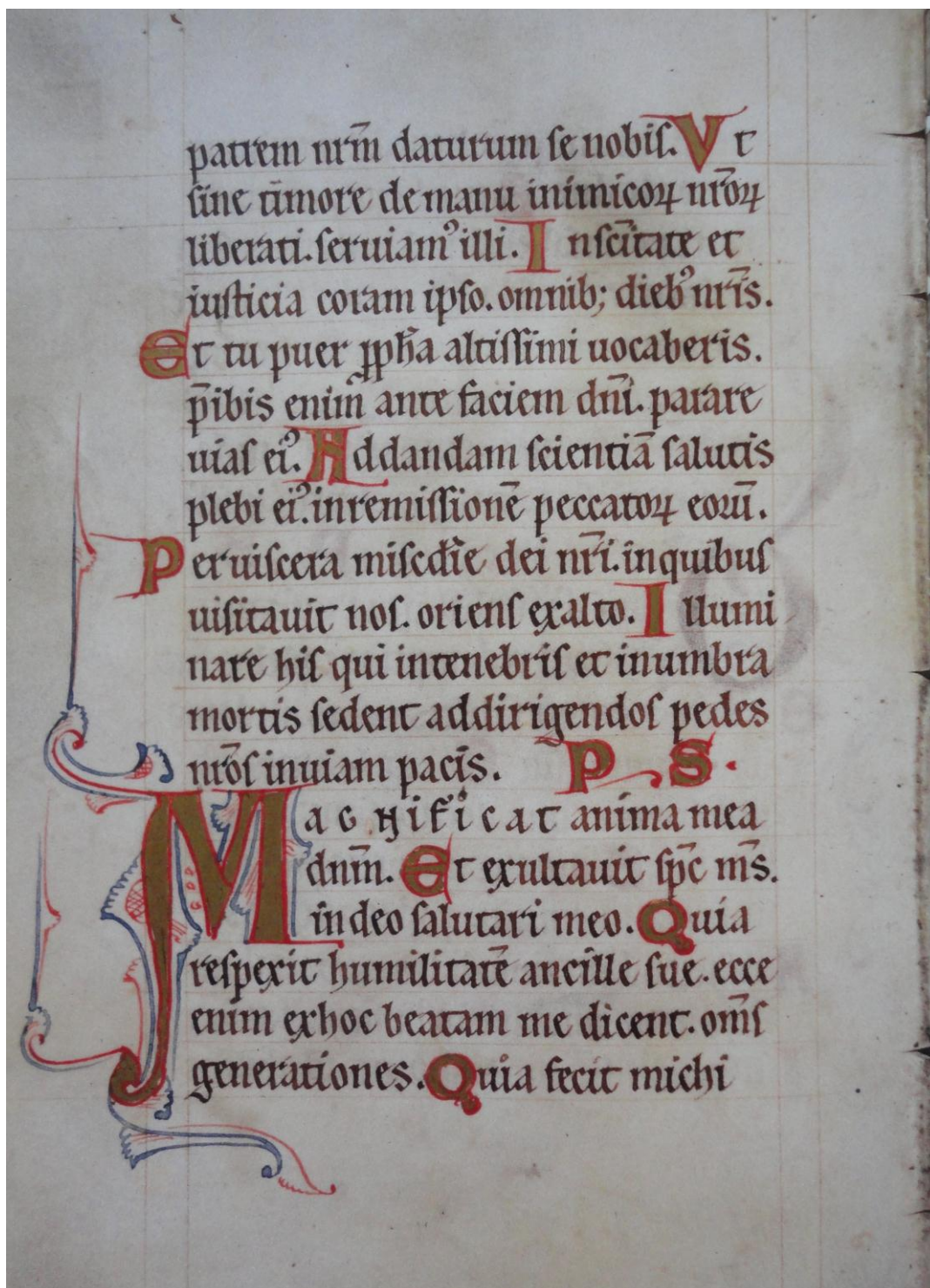

et in opera tua: et dirige filios eorum.
Et sit splendor dñi dñi nr̄i sup nos: et
 opera manuum nr̄arum dirige sup
 nos: et opus manuum nr̄arū dirige.

Qui habitat in ad P. S.
 iutorio altissimi. in p̄tectione
 ne dei celi cōmorabitur. **D**
 cet dñs susceptor m̄s estu. et refu
 gium meū deus m̄s. **S**perabo in e
 um. quō ipse liberabit me de laque
 o et auerbo aspero. **S**capulis suis
 obumbrabit tibi. et sub pennis ei
 sperabis. **S**cuto circumdabit te
 ueritas eius. n̄ timebis a timore
 nocturno. **A**sagitta uolante indi
 e a negotio p̄ambulante in tene
 bris. ab incursu et demonio meri
 diano. **C**adent a latere tuo mille
 et decem milia ad extris tuis. ad

118. Žaltář z Marienthalu, fol. 69v, iniciála „Q“ – VI, druhá čtvrtina 13. století,
 Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

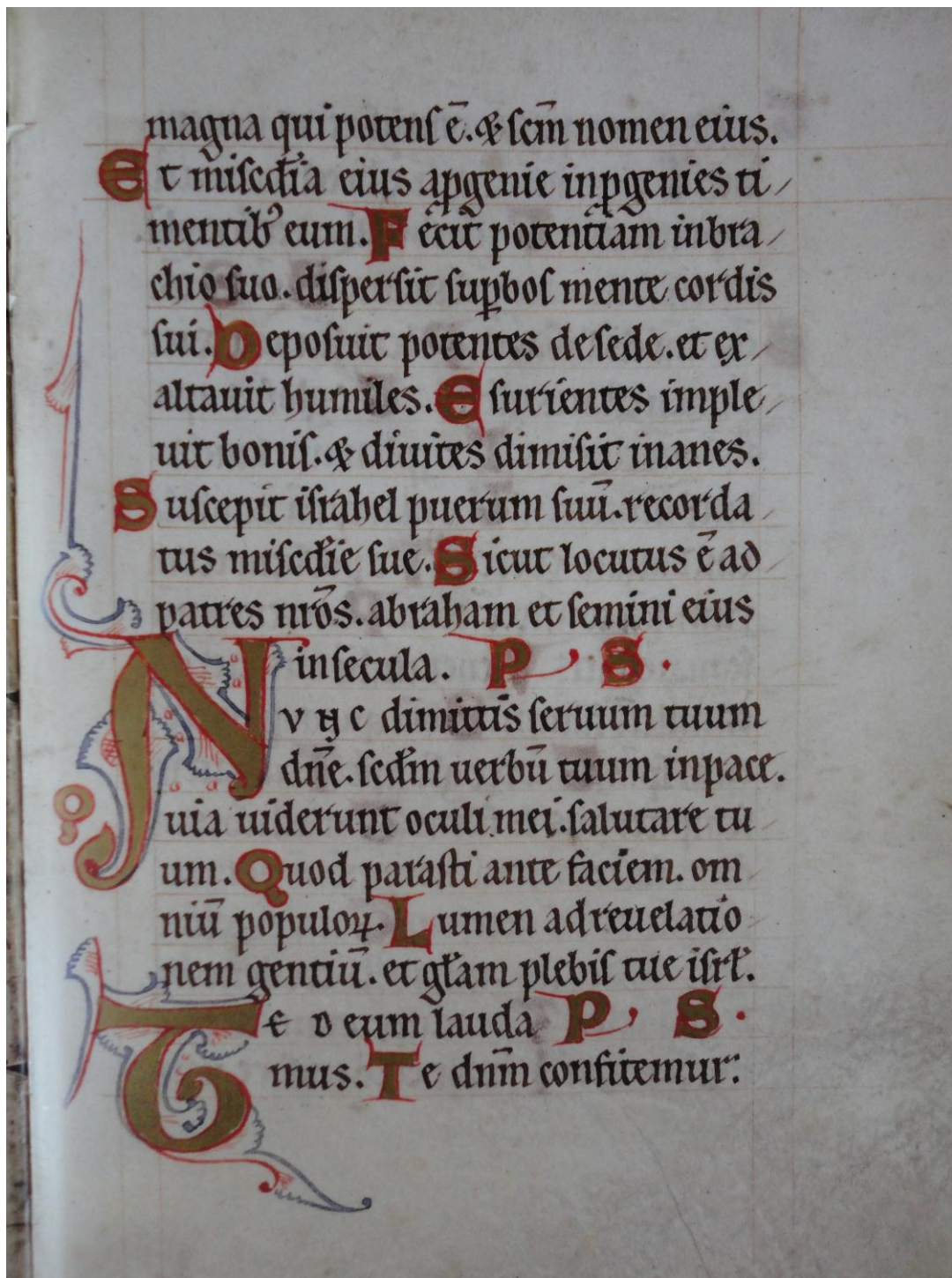
119. Žaltář z Marienthalu, fol. 170v, iniciála „M“ – AGNIFICAT, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

me iustorum dno. bened. sc̄i et humi-
les corde dno. **B**enedicite anania
azaria misahel dno. laudate et sup
exaltate eū in sc̄la. **B**enedicam̄ patrē
et filium cum sc̄o spū. laudem̄ et sup
exaltemus eū in secula. **B**enedictus
es dñe infirmamento celi et lauda-
bilis et glōsus. et sup exaltatus in sc̄la.
Benedictus **P. S.**
Ben̄ dñs israhel. quia uisitauit
et fecit redemptionē plebis sue.
Et erexit cornu salutis nobis. in domo
dauid pueri sui. **S**icut locutus est
pos sc̄orum. qui a seculo sunt ppheta-
rum ei. **S**alutē ex inimicis nostris.
& de manu omniū q̄ oderunt nos.
Ad faciendam misericordiam cū patribus
iur̄s. et memorari testamenti sui sc̄i.
Ius iurandū quod iurauit ad abraha

120. Žaltář z Marienthalu, fol. 170r, iniciála „B“ – ENEDICTVS, druhá čtvrtina
13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31

121. Žaltář z Marienthalu, fol. 171r, iniciála „N“ – VNC a „T“ – E DEUM, druhá
čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal,
sign. Ms. F. 5: 31

fulgura & fulmina si dicitur e. fulg
 splendor: micantes nubes. Fulm. au
 tuento e. ferus uentus uolentia e
 nubis. ad rias emittit. Fulca aut
 e. q. martino delectat. p. fando. que
 fugas postea qm. p. fenderit. omo
 rione. mans. i. uado. luctu. Fulca
 uolante. sacis. intelligibile. p. fenderi
 simu. sup. omnia. uolante. n. cadatu
 b. uerit. n. alibi. uolant. n. ob. erant.
 si. i. uno. loco. mouat. p. p. maner. us
 q. i. fine. ubi. e. s. i. s. i. h. i. b. i. q. i. q. i. r. o. q.
 e. r. e. t. S. ad. ar. fulce. doni. dux. e.
 ay. Fulca. gen. e. au. ce. ingre. qm.
 ge. heredu. i. uocit. Fulca. au. die
 ta. e. q. d. cur. et. lepoum. sapore. sa
 p. i. r. h. a. g. o. s. d. r. e. p. u. s. u. n. i. u. p. u. r.
 g. o. s. l. a. g. o. u. s. u. o. c. i. t. E. t. u. i. a. u. s.
 s. l. a. g. u. e. n. s. i. s. h. o. i. s. u. d. i. i. i. n. d. i. o. a. q.
 u. i. p. e. r. e. s. q. s. a. q. e. r. u. i. d. a. r. Fulca. e. y.
 o. m. n. a. h. e. r. e. d. i. t. Fulguro. s. i. m. u. s. i.
 Fulg. i. n. g. r. e. d. o. Fulgure. Fulca.
 Lu. e. r. e. l. a. r. Fulmina. fulga. Ful
 mina. e. r. u. e. n. t. o. u. i. g. n. i. u. b. i. s. h. e. r. i.
 u. i. m. p. u. l. s. u. u. e. n. t. u. s. Fulgure. e. u. i.
 h. e. r. e. e. Fulg. e. m. i. t. t. e. n. t. u. r. e. m. i. t. t. e.
 s. p. l. e. n. d. i. t. e. Fulm. i. c. i. u. s. u. o. l. i. g. e. r.
 Fulca. Ful. i. r. u. b. e. n. s. Ful. e. s. t. r. u.
 m. i. t. a. Ful. i. u. a. d. i. p. l. a. n. t. a. s. h. i. n. a.
 l. i. a. a. n. d. e. l. e. i. m. o. d. u. s. f. u. m. i. i. u. o. r. e.
 Fulm. i. t. a. s. t. q. u. i. t. e. n. i. s. e. s. i. m. u. s. q. s.
 a. n. t. e. u. s. i. p. a. p. i. d. e. i. d. a. t. o. s. m. a. i. o. r. e.
 u. i. s. i. f. u. m. e. t. a. f. u. n. d. a. t. a. g. e. i. s. o. l. a. c. e. s. d. i.
 c. i. t. q. d. h. i. c. s. e. r. u. b. e. h. e. m. o. r. t. u. s. S. o. s.
 r. o. m. a. n. f. u. n. e. s. s. i. m. u. s. d. i. c. i. t. u. r. E. u.
 n. a. l. i. a. l. u. c. i. a. s. F. u. n. a. r. i. o. s. p. m. e. r. u. l.
 t. e. n. e. s. h. y. e. o. r. y. i. c. a. r. e. s. t. u. i. m. e. d. i. o. s.
 u. i. g. n. a. u. t. o. p. s. u. s. q. u. i. s. i. n. g. l. i. s. e. r. u. c. t. y.
 p. a. r. t. e. s. i. m. p. l. i. c. i. a. n. e. l. o. s. a. p. p. l. i. c. a. u. t.
 q. s. g. e. n. s. i. p. r. o. p. h. e. t. a. s. l. u. t. f. u. n. d. a. r. i. o. s. u. o.
 c. i. t. a. g. e. n. e. u. n. c. l. i. q. p. r. i. a. l. l. y. a. b. a. u.
 e. f. u. n. d. o. s. o. f. f. i. c. i. a. q. o. f. f. i. c. i. a. d. e. b. i. t. a.
 s. p. l. e. n. e. r. u. t. a. p. p. e. l. l. a. m. u. n. h. o. n. o. r. i. b.
 f. u. n. d. o. s. d. i. c. i. m. i. u. n. i. y. d. e. f. u. n. d. o. s.
 m. o. r. t. u. o. s. d. i. c. i. m. i. q. s. p. l. e. n. e. r. u. t. a. n. t. e.
 o. f. f. i. c. i. a. m. e. d. i. e. n. i. i. n. f. i. c. i. u. r. F. u. n. e.
 h. o. e. r. s. o. l. u. t. o. r. e. b. u. t. o. r. u. p. o. s. s. e. s. s. i. o.
 F. u. n. c. i. o. n. e. m. i. n. i. s. t. e. r. i. o. d. e. b. i. t. o. m. i.
 n. i. s. t. e. r. i. s. F. u. n. e. t. u. s. u. s. t. r. u. t. u. r. u. s. q.
 d. i. c. i. t. u. r. F. u. n. d. a. m. i. n. i. s. t. e. r. i. o. s. F. u. n.
 d. a. m. i. n. a. f. u. n. d. a. m. i. n. i. F. u. n. d. o. u. n. a.

pars maris. Funda dicta e. eo qd
 eret fundant lapides. e. emittit.
 laru us pnu i mltas q baleares
 uocant. i. uenit e. q. g. l. e. b. a. l. a. r. i. s. y.
 b. i. f. u. n. d. e. f. u. n. d. a. g. e. n. i. e. p. i. s. c. a. t. o. n. i.
 r. e. t. u. s. e. o. q. d. i. f. u. n. d. a. m. i. t. t. e. a. d. e. n. a.
 u. e. t. a. n. d. o. u. e. a. l. l. i. d. i. f. u. n. d. a. m. i. n. i.
 d. i. c. t. u. e. e. o. q. d. f. u. n. d. s. i. t. d. o. u. i. d. e. s. y.
 e. i. n. i. t. i. a. a. c. t. i. d. o. d. i. c. t. u. e. e. q. d. e. r. a. l. l. o.
 l. i. p. i. d. e. s. u. n. g. a. r. f. u. n. d. a. m. i. n. a. s. t. r. u. c. t.
 o. n. e. s. l. o. c. a. t. i. o. e. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. f. u. n. d. i. t.
 h. u. m. o. p. s. t. e. r. u. t. o. c. i. d. i. t. d. e. o. c. i. t. e.
 r. e. f. u. n. d. a. t. u. f. i. r. m. a. t. u. s. t. a. b. i. l. i. t. a. t. u.
 s. t. r. u. c. t. u. f. u. n. d. a. b. a. r. f. u. n. d. i. t. t. e. n. e.
 l. u. t. s. t. a. b. i. l. i. t. a. t. f. u. n. d. a. r. m. u. n. t. e. o.
 d. i. f. i. c. i. t. s. t. a. b. i. l. i. t. e. r. s. t. r. u. c. t. u. r.

Fundare. fundamta ponit. i. m.
 ad rei. fundabat. i. g. n. i. t. e. l. i. b. a.
 e. p. f. e. r. e. b. a. r. l. o. q. u. a. t. f. u. n. d. e. e. m. i. t.
 t. e. f. u. n. d. a. u. s. i. l. a. r. a. i. f. u. n. d. i. b. u. l. a.
 r. i. q. i. f. u. n. d. a. e. m. i. t. t. e. s. f. u. n. d. i. p. o. s. s. e. s.
 s. i. o. n. e. u. e. i. p. a. r. a. a. g. r. e. u. i. f. u. n. d. i. t.
 p. f. u. n. d. i. t. u. e. r. e. t. e. p. s. t. e. r. u. t. e. m. i. t.
 t. e. i. n. t. i. m. e. f. u. n. d. i. t. r. o. l. l. i. c. d. i. c. i. t.
 d. e. l. e. t. p. s. t. e. r. u. t. e. r. t. e. s. o. l. o. q. u. i. t.
 f. u. n. d. i. t. f. u. n. d. a. m. i. n. o. u. l. e. r. t. o. r. u. l.
 p. e. n. e. t. o. e. t. f. u. n. d. i. b. i. l. i. t. a. t. u. s. f. i. c. i. o. n. i.
 f. u. n. d. o. a. f. u. n. d. o. u. a. d. u. m. f. u. n. d. i. c. t.
 q. d. s. t. a. b. i. l. i. t. a. t. u. s. u. l. f. u. n. d. a. t. p. a. t. i. o. n. i. u.
 f. u. n. d. a. t. u. e. u. r. b. a. n. i. a. d. i. f. i. c. i. u. s. u. r. i. s.
 t. i. c. i. i. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. u. e. f. u. n. d. i. t. e. o. q. d.
 o. m. n. i. a. u. r. e. r. i. f. u. n. d. a. m. i. n. i. e. f. u. n. d.
 p. o. s. s. e. s. s. i. o. u. e. p. h. u. i. f. u. n. d. i. t. f. u.
 n. e. r. u. i. u. f. u. n. e. l. i. u. u. a. d. u. l. t. i. g. i. f. u.
 n. e. b. r. e. l. u. c. t. u. o. s. i. f. u. n. e. r. u. i. q. d. f. u.
 n. e. r. e. s. t. a. r. f. u. n. e. s. t. u. i. i. q. d. f. u. n. e. u. i.
 q. u. a. t. u. e. i. s. t. a. g. f. u. n. e. l. i. f. a. m. u. l. d. i.
 q. a. l. i. q. f. u. n. e. p. o. l. l. u. t. e. q. u. i. m. i. f. a. c. i. a.
 p. a. g. e. p. o. r. e. l. l. f. u. n. e. l. i. s. f. u. n. e. r. i. d. e.
 p. u. r. e. f. u. n. e. b. r. e. f. u. n. i. s. i. s. t. r. u. m. e. n. t. u.
 i. m. o. r. t. u. o. n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. i. l. u. c. t. u. o. s. i. t.
 f. u. n. e. l. i. t. h. u. m. a. r. a. n. d. i. t. e. r. m. a. r.
 s. u. p. i. m. o. h. o. n. o. r. a. s. t. i. f. i. c. i. t. f. u. n. e. l. i. t. f. u. n.
 i. p. e. t. u. f. u. n. e. l. i. t. a. n. d. i. t. f. u. n. i. l. u. c. t. u.
 o. l. a. m. o. r. t. e. s. e. p. u. l. t. a. i. t. e. n. i. f. u. n. e. l. i. s. m. o. r.
 t. u. o. s. f. u. n. e. l. i. t. a. s. f. e. l. e. n. t. a. s. f. u. n. e. s.
 f. u. n. e. l. i. t. a. r. e. e. n. e. n. t. a. r. e. f. u. n. e. l. i. a. f. u.
 n. e. p. o. l. l. u. t. a. i. m. o. r. t. u. o. p. o. l. l. u. t. a. f. u.
 n. e. l. i. t. e. r. u. d. e. l. i. s. l. u. g. u. b. i. s. f. u. n. e. d. e. t.

f. u. n. e. l. i. u. s. f. l. e. b. i. t. l. u. c. t. u. o. s. i. t. c. a. l. i. p. u. o.
 s. i. e. r. a. l. e. p. m. a. o. s. i. t. l. u. g. u. b. r. e. l. a. c. t.
 m. a. b. i. l. e. s. t. r. e. p. e. l. l. i. c. i. p. e. s. t. e. r. i. e. r. i.
 c. o. s. i. t. f. u. n. e. l. i. s. p. m. o. s. i. t. h. o. n. o. r. i. b. e. l. i.
 q. f. u. n. e. g. a. u. d. e. r. e. y. d. e. l. i. s. f. u. n. e. p. o. l.
 l. u. t. e. f. u. n. e. l. i. c. o. s. f. u. n. e. l. i. t. e. r. m. o. n. i.
 f. u. n. g. i. t. a. m. m. u. n. i. t. a. t. e. o. b. l. i. q. e. a. g. r.
 a. s. t. r. u. c. t. u. r. f. u. n. g. i. t. e. r. e. m. p. t. u. o. p. i. s.
 f. a. c. i. e. m. o. n. t. r. a. u. e. r. e. q. g. l. i. S. u. m. o. g.
 a. c. t. u. g. r. o. e. u. t. i. u. e. n. t. u. s. f. u. n. g. i. t. o. s. i.
 e. i. s. f. u. n. g. i. f. u. m. f. u. n. g. i. d. i. c. t. u. q. d. i. g.
 n. e. a. c. c. e. p. t. u. s. e. o. s. a. n. i. g. n. i. s.
 d. i. u. i. u. e. s. t. a. u. l. i. g. o. d. i. q. d. s. o. m. e. s. f. i. c.
 i. g. n. e. s. u. n. d. i. c. i. t. a. l. i. d. i. c. i. t. f. u. n. g. i.
 u. o. c. a. t. o. s. q. d. s. i. t. e. r. a. s. g. e. n. i. e. q. d. i. t. u. r.
 e. m. p. r. o. u. i. u. n. i. d. e. f. i. n. i. c. i. f. u. n. g. i. n. i.
 u. e. r. i. t. i. s. o. l. u. m. f. u. n. g. i. t. a. g. r. e. g. e. r. e.
 f. u. n. g. u. o. h. y. m. m. m. o. f. u. n. g. i. t. p. a.
 r. e. r. p. s. t. e. r. e. o. b. l. i. q. u. i. m. f. a. c. i. e. d. e. f. e. r. e. r.
 f. u. n. e. l. i. s. o. c. e. m. u. l. t. o. s. q. s. e. c. u. n. g. u. r.
 a. r. e. m. u. l. t. u. s. a. d. p. a. t. e. f. u. n. e. s. f. u. n. i. s. i. e.
 d. i. c. i. t. u. r. f. u. n. i. m. o. r. t. u. o. s. c. o. r. p. u. s. h. u. m. a. n.
 o. m. i. s. m. o. r. t. u. o. s. f. u. n. i. e. u. r. e. a. d. a. t.
 f. u. n. i. s. e. p. e. t. a. r. e. d. i. c. t. u. s. f. u. n. i. s. f. u. n. d.
 a. r. e. n. t. i. s. e. a. n. t. e. f. e. r. e. r. u. i. p. a. p. i. r. e.
 e. n. i. d. i. d. a. r. i. s. f. e. r. e. b. a. r. e. d. i. d. a. u. r. e. e.
 a. u. t. h. i. i. s. e. p. u. l. t. u. i. l. u. e. r. e. f. u. n. i. a. n. d. e.
 l. e. c. a. n. d. e. l. e. s. e. f. u. n. e. s. e. n. i. o. b. l. i. t. e.
 f. u. n. i. e. e. n. i. u. i. a. r. t. e. n. e. s. a. d. a. u. e. r. e. q. d.
 a. u. p. o. r. e. t. e. r. e. q. u. a. s. d. i. c. i. m. i. e. r. m. a. n.
 r. e. l. i. q. u. a. s. o. d. i. c. i. t. u. r. s. e. p. u. l. t. u. i. f. u. n. i. m. o. r.
 t. u. i. s. e. r. m. a. n. e. t. a. d. a. u. e. r. e. d. e. f. u. n. c. t. i.
 h. o. i. s. u. l. y. m. a. g. i. n. a. r. i. u. m. e. n. u. l. t. u. i.
 s. e. p. u. l. t. u. i. e. r. o. q. u. e. f. u. n. i. a. n. t. e. d. e.
 f. u. n. c. t. u. i. s. e. p. e. l. e. r. e. p. l. a. n. d. u. i. c. e. l. e. b. r. e.
 f. u. r. e. q. d. a. l. i. e. n. i. a. a. l. i. q. d. s. u. b. s. t. i. t. u. t. d. i. c. t.
 e. f. u. r. a. f. u. r. u. o. i. n. i. g. r. o. n. i. n. i. t. e. n. o. e.
 l. e. s. t. e. p. e. p. h. u. l. d. i. r. a. u. t. p. l. a. u. t. e. u.
 a. t. i. q. f. u. n. d. a. t. a. r. e. f. u. n. i. e. u. m. l. u. c. t. u.
 h. o. m. o. i. f. u. n. f. u. n. e. l. i. t. e. f. u. r. r. p. u. i. t.
 s. u. b. s. t. i. t. u. t. c. o. s. t. a. n. t. e. r. p. o. l. l. u. a. u. t. a. d.
 s. t. i. l. u. r. u. e. r. a. p. e. r. e. r. u. e. r. e. r. e. i. n. o. l. a. r.
 f. u. n. g. i. e. q. d. a. d. f. u. n. d. u. i. s. h. a. b. i. l. i. s. e.
 f. u. n. e. l. i. a. g. a. r. r. a. p. o. l. f. u. n. i. s. u. p. p. l. i. c. i.
 g. e. n. i. e. i. n. q. h. o. i. s. a. s. s. i. r. i. e. r. o. e. x. a. m. i. n. i.
 e. f. u. r. i. d. i. c. t. a. q. i. f. e. r. e. n. s. c. a. p. u. r. e. S.
 p. e. n. s. a. u. t. f. r. a. n. g. i. t. e. r. o. e. x. a. m. i. n. a. r.
 s. e. p. a. r. t. i. b. i. a. u. t. m. i. n. o. i. e. p. e. n. i. q. m.
 e. r. u. a. s. S. i. i. p. u. r. b. u. l. o. a. s. s. i. r. i. c. i. t. o. e. r.
 a. m. i. n. a. e. r. u. a. a. u. t. a. s. s. i. r. i. s. d. i. u. e. r.
 e. r. u. a. t. f. u. n. e. r. e. r. e. d. i. c. t. u. s. o. l. u. m. q.

122. Mater verborum, fol. 63v, iniciála „F“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11

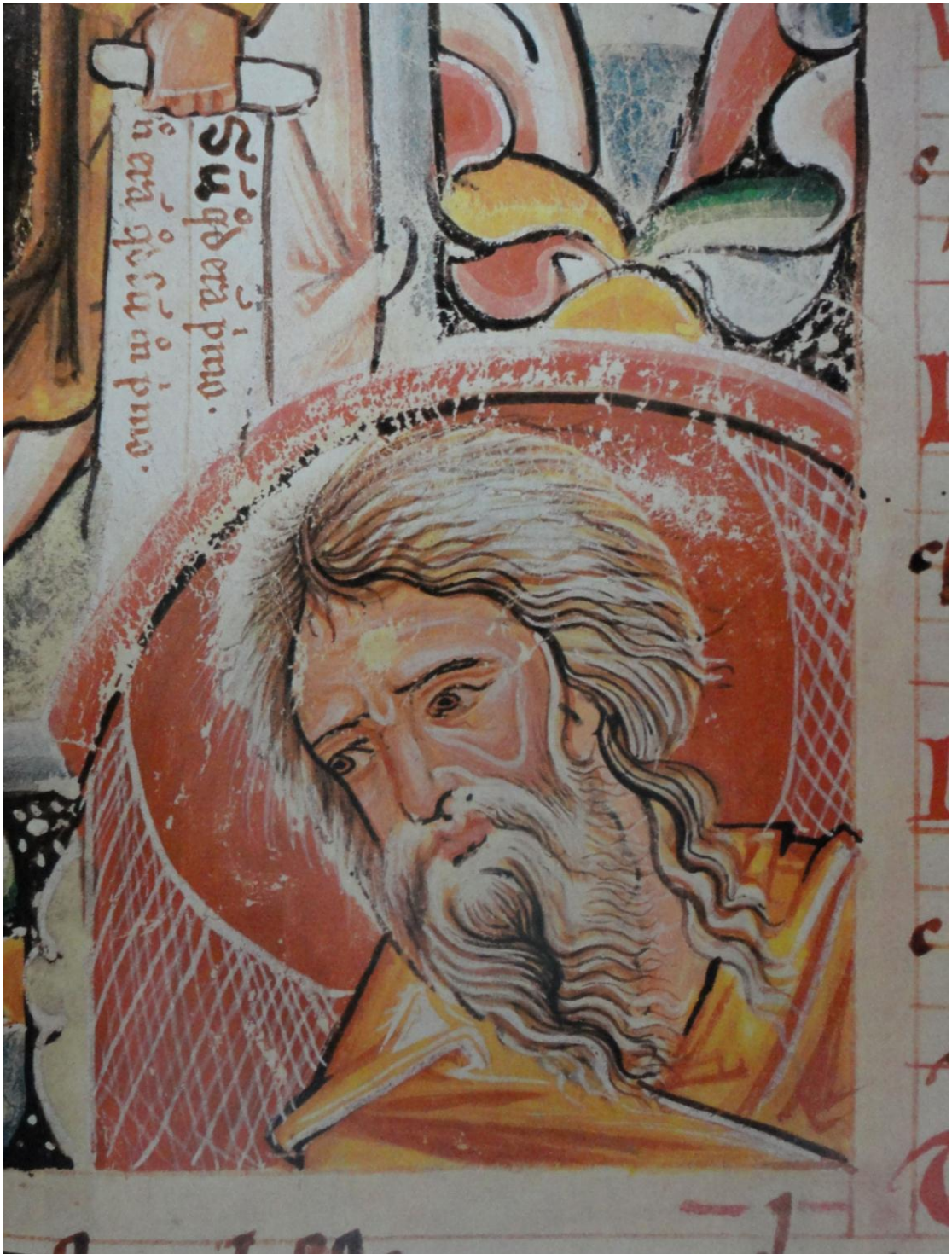

126. Antifonář sedlecký, p. 44, prorok z pravého dolního rohu rámu obrazu Panny Marie s Ježíšem, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6

126a. Brandenburský evangeliář, fol. 97v, Panna Marie královna nebes, kolem roku 1210, Brandenburg, dómský archiv

126b. Kodex 565, fol. 13v, sv. Matouš, kolem roku 1200, New York, Pierpont Morgan Library, sign. Cod. 565

126c. Kodex 565, fol. 38, sv. Marek, kolem roku 1200, New York, Pierpont Morgan Library, sign. Cod. 565.

128. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 89r, Evangelisté, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°.

128a. Evangeliář z Goslaru, fol. 105v, sv. Jan Evangelista, Kristus a Samaritánka,
Ukřižování, kolem 1230–1240, Goslar, radnice

129. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 91v, hlavní postavy z výjevu Proměnění, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°.

129a. Evangeliář z Goslaru, fol. 70r, Zvěstování Zachariášovi, Narození sv. Jana Křtitele, kolem 1230–1240, Goslar, radnice.

130a. Detail se scénou o neznámém světcí, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Třebíč, klášterní kostel sv. Prokopa, opatská kaple

130b. Sv. Jan před Aristodemem, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Třebíč, klášterní kostel sv. Prokopa, opatská kaple

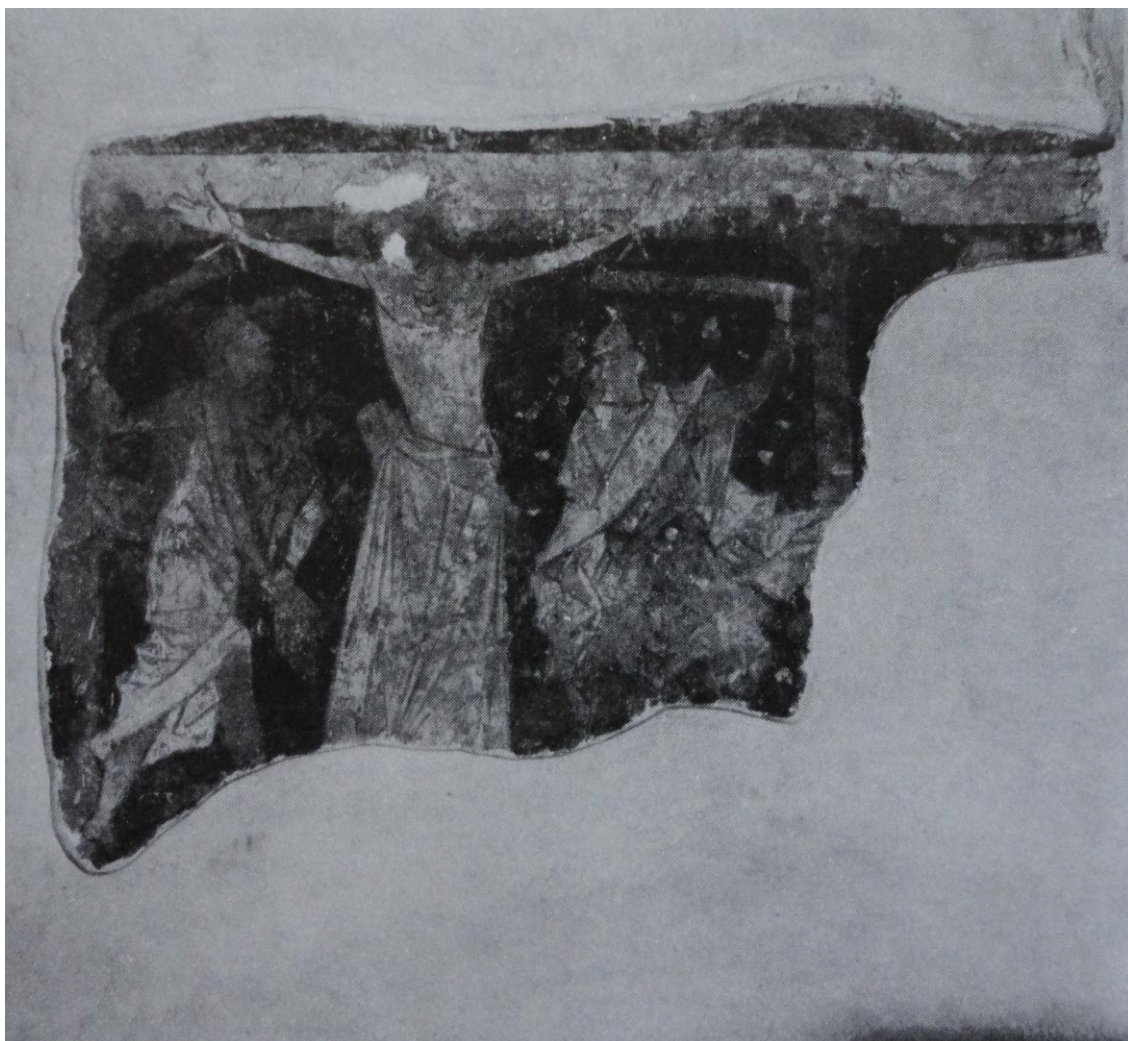
131. Trůnící Kristus se svěci, kolem poloviny 13. století, nástěnná malba, Vídeň, chrám sv. Štěpána, severní stěna západní empory

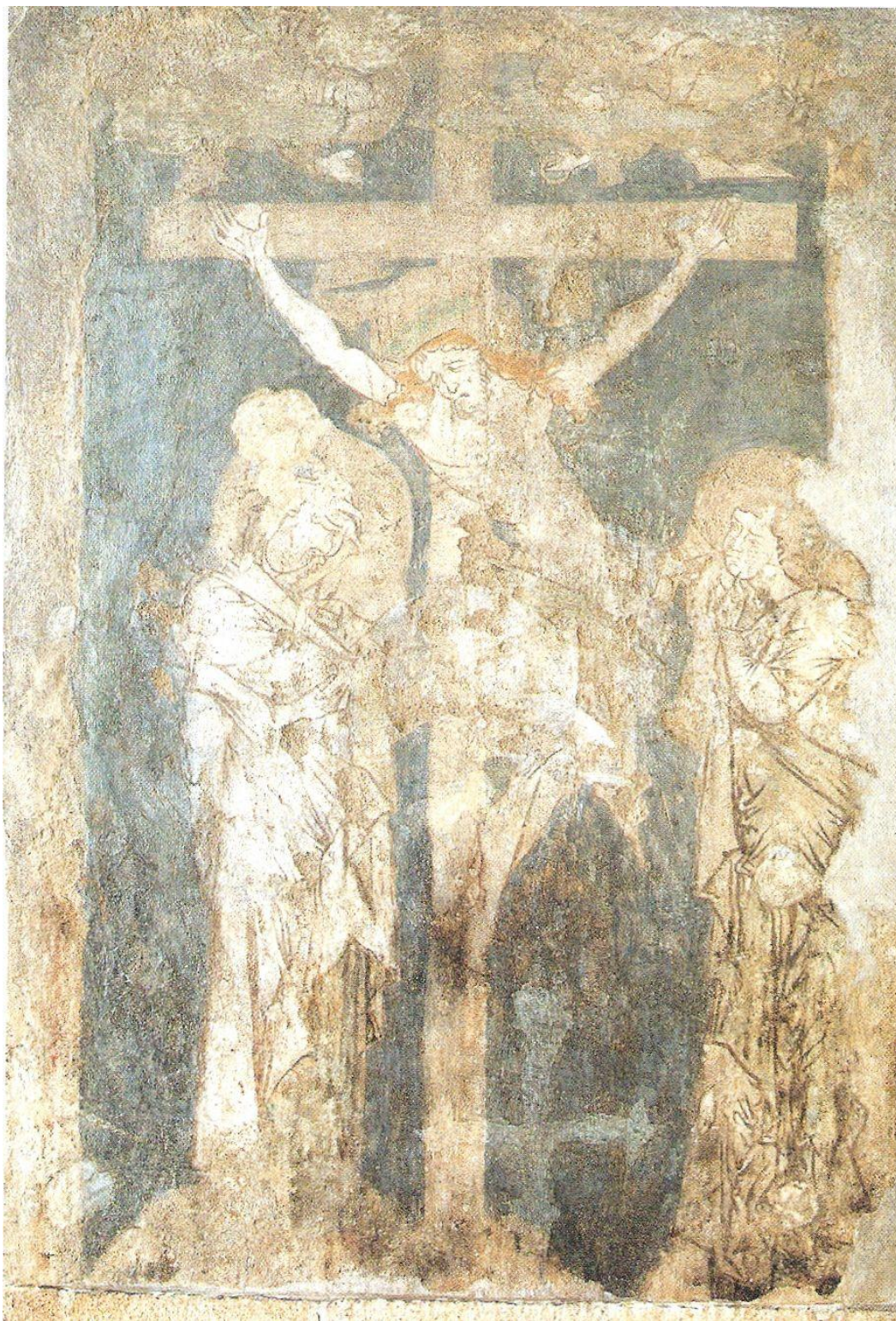
132. Majestas Domini, počátek 13. století, nástěnná malba, Praha, bazilika sv. Jiří, apsida kaple Panny Marie

133. Mučení světice, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Praha, kostel Panny Marie pod Řetězem, sakristie

134. Ukřižování s Pannou Marií a sv. Janem Evangelistou, kolem roku 1270, nástěnná malba, Písek, děkanský kostel Narození Panny Marie, jižní pilíř při triumfálním oblouku

II. Seznam vyobrazení

- 1.** Antifonář sedlecký, p. 445, iniciála „E“ – CCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 2.** Antifonář sedlecký, p. 273, iniciála „Q“ – VI VICERIT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. století. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 2a.** Žaltář z Marienthalu, fol. 126v, iniciála „D“ – IXIT, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 28.
- 2b.** Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 92r, Apoštol, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, obr. 13.
- 3.** Antifonář sedlecký, p. 205, iniciála „D“ – VM COMPLERENT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009
- 4.** Antifonář sedlecký, p. 44, Panna Marie s Ježíškem, iniciála „H“ – ODIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 4a.** Madona trůnu Šalamounova, 1260–1270, nástěnná malba, Gurk, Dóm, západní empora. Reprodukce z knihy: BRUCHER Günter (ed.): Geschichte der bildenden Kunst in Österreich, Wien 2000, 118.
- 4b.** Vazba Evangeliáře, Madona, 10. století, Lipsko, Stadtbibliothek, sign. Mscr. CXC. Reprodukce z knihy: BRUCK Robert: Die Malereien in den Handschriften des Königsreichs Sachsen, Dresden 1906, obr. 11.

- 4c.** Madona del bacchio, 13. století, Benátky, bazilika sv. Marka, jihozápadní pilíř křížení. Reprodukce z knihy: LANGE Reinhold: Die byzantinische Reliefikone, Verlag Aurel Bongers Reclinghausen, 1964, 112.
- 4d.** Madona, 12. století, mozaika, Hosios Lukas u Delphi, hlavní apsida. Reprodukce z knihy: LASUS Jean: Raně křesťanské a byzantské umění, Praha 1971, 123.
- 4e.** Madona, kolem roku 1190, mozaika, Torcello, apsida baziliky. Reprodukce z knihy: LASUS Jean: Raně křesťanské a byzantské umění, Praha 1971, 143.
- 4f.** Ikona ze Zageri, Madona, kolem roku 1000, zlacené stříbro, Státní muzeum Tbilisi, inv. č. L-19. Reprodukce z knihy: VOLBACH Wolfgang Fritz / LAFONTAINE-DOSOGNE Jacqueline: Byzanz und der christliche Osten, Berlin 1968, obr. 359.
- 4g.** Madona, kolem roku 609, enkaustika, Řím, Pantheon. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 4/2, Gütersloh 1980, obr. 422.
- 4h.** Madona, vazba Lorschského kodexu, kolem roku 810, slonovina, Londýn, Victory and Albert Museum. Reprodukce z knihy: KIRSCHBAUM Engelbert (ed.): Lexikon der christlichen Ikonographie III, Freiburg im Breisgau 1971, obr. 12.
- 4i.** Madona, první polovina 11. století, slonovina, Londýn, Victory and Albert Museum. Reprodukce z knihy: BECKWITH John: Early christian and byzantine art, Suffolk 1970, obr. 212.
- 4j.** Madona s mariánským cyklem, počátek 12. století, vápenec, Berlín, křídlo diptychu. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 4/2, Gütersloh 1980, obr. 455.
- 4k.** Madona z Chilandari, kolem roku 1200, Athos. Reprodukce z knihy: KIRSCHBAUM Engelbert (ed.): Lexikon der christlichen Ikonographie III, Freiburg im Breisgau 1971, obr. 7.
- 4l.** Madona, 70. léta 12. století, mozaika, Monreale, apsida katedrály. Reprodukce z knihy: SCHRADE Hubert: Die romanische Malerei, Köln 1963, obr. 133.
- 4m.** Rabulův kodex, fol. 1v, Madona, 586, Florencie, Biblioteca Laurenziana, sign. Plut. I. 56. Reprodukce z knihy: SCHRADE Hubert: Die romanische Malerei, Köln 1963, obr. 2.

- 4n.** Madona, datovaná rozdílně do 7. nebo 9. či 10. století, mozaika, Kiti na Kypru. Reprodukce z knihy: SCHRADE Hubert: Die romanische Malerei, Köln 1963, obr. 1.
- 4o.** Madona, 10. století, slonovina, Berlín, Staatliche Museum Preußischer Kulturbesitz. SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 4/2, Gütersloh 1980, obr. 423.
- 4p.** Madona, polovina 12. století, mozaika, Palermo, kaple Palatina, východní stěna severní příčné lodi. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 4/2, Gütersloh 1980, obr. 425.
- 5.** Antifonář sedlecký, p. 173, Tři Marie u hrobu, iniciála „A“ – NGELVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 5a.** Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 93r, Anděl sedící na hrobě Krista, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, 334.
- 5b.** Tři Marie u hrobu, 70. léta 12. století, mozaika, Monreale, apsida katedrály. Reprodukce z knihy: DEMUS Otto: The mosaics of Norman Sicily, London 1949, 288–289.
- 5c.** Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 91r, Evangelisté, Pilát a ženská postava, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, 349.
- 5d.** Lektionář Iwiron 5, fol. 130v, Dvě Marie u hrobu, 11. století, Athos, klášter, sign. cod. I. Reprodukce z: WEITZMANN Kurt: Zur byzantinischen Quelle des Wolfenbütteler Musterbuches, Basel – Stuttgart 1961, Abb. 16.
- 5e.** Tři Marie u hrobu, 1235, nástěnná malba, klášter Mileševa. Reprodukce z knihy: RADOJČIĆ Svetozar: Mileševa, Slikarstvo i istoria Mileševe, Beograd 1967, obr. IX.
- 5f.** Tři Marie u hrobu, pozdní 12. až první polovina 13. století, nástěnná malba, katedrála Notre Dame du Puy, tribuna severní příčné lodi. Reprodukce z knihy: DEMUS Otto: Romanische Wandmalerei, London, 1970, obr. 146.

- 5g.** Žaltář královny Melisendy, fol. 10r, Tři Marie u hrobu, 1131–1143, Londýn, British Museum, sign. Egerton 1139. Reprodukce z knihy: BUCHTAL Hugo: Miniature painting in the Latin Kingdom of Jerusalem, Oxford 1957, obr. 10a.
- 5h.** Misál od Božího Hrobu, fol. 121v, Dvě Marie u hrobu Kristova, 1140–1149, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. Latin 12056. Reprodukce z knihy: BUCHTAL Hugo: Miniature painting in the Latin Kingdom of Jerusalem, Oxford 1957, 24f.
- 5i.** Tři Marie u hrobu, kolem roku 1200, mozaika, Benátky, bazilika sv. Marka, hlavní meziklenební oblouk. Reprodukce z knihy: GRANDESE Andrea (ed.): Lo splendore di San Marco a Venezia, Rimini 2001, 59.
- 5j.** Vestfálská deska, kolem roku 1250, desková malba, Berlín, Staatliche Museum Preußischer Kulturbesitz, Gemäldegalerie, inv. č. 1216A. Reprodukce knihy: KEMPERDICK Stephan: Deutsche und Böhmische Gemälde 1230–1240, Berlin 2010, Abb. 4.
- 5k.** Kolínský reliéf, druhá čtvrtina 12. století, Tři Marie u hrobu, druhá čtvrtina 12. století, Kolín, Schnütgen-Museum. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 3, Gütersloh 1971, obr. 29.
- 5l.** Lekcionář z Trapezuntu, fol. 15, Dvě Marie u hrobu, polovina 10. století, Petrohrad, Veřejná knihovna, sign. Ms. 21. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 3, Gütersloh 1971, obr. 33.
- 5m.** Tetra-Evangeliář, fol. 90r, Dvě Marie u hrobu, konec 11. století, Parma, Biblioteca Palatina, sign. Ms. Pal. 5. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 3, Gütersloh 1971, obr. 35.
- 5n.** Víko relikviáře, Dvě Marie u hrobu, konec 11. nebo počátek 12. století, zlacená stříbrná deska s tepaným reliéfem, Paříž, Louvre. Reprodukce z knihy: SCHILLER Gertrud: Ikonografie der christlichen Kunst, Band 3, Gütersloh 1971, obr. 37.
- 5o.** Tři Marie u hrobu, druhá čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Braunschweig, Dóm, klenba křížení lodí. Reprodukce z knihy: SOFFNER Monika: Der Braunschweiger Dom, Passau 1999, 69.

5p. Breviář kroměřížský, fol. 290v, Tři Marie u hrobu, první polovina 13. století, Olomouc, Státní archiv: kapitulní knihovna, sign. MS 258. Reprodukce z: KRÁSA Josef: Zu den Voraussetzungen der Synthese in der Malerei der Zeit Karls IV., in: Umění XXVI, 1978, 499.

6. Antifonář sedlecký, p. 62, iniciála „H“ – ODIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

6a. Svatojiřský žaltář, fol. 7r, Křest Krista, poslední čtvrtina 12. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII E 14b. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 18. 3. 2011.

7. Antifonář sedlecký, p. 134, postava Mojžíše, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

7a. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 90r, pravá skupina výjevu Sestup Krista do předpekli, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, obr. 5.

7b. Prorok Izajáš, 1193 – počátek 13. století, desková malba, Hildesheim, kostel sv. Michaela, strop. Reprodukce z knihy: WOLTER – von dem KNESEBECK Harald: Kunsthistorische Beobachtungen zur Holzdecke von St. Michael. Ihr Verhältnis zur sächsischen Buchmalerei in der älteren Forschung und nach heutigem Wissensstand, in: GROTE Rolf-Jürgen / KELLNER Vera (edd.): Bilderdecke der Hildesheimer Michaelskirche, München / Berlin 2002, obr. 14.

8. Antifonář sedlecký, p. 150, postava Šalamouna, iniciála „I“ – N DIE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

8a. Postava mladého krále, před polovinou 13. století, Praha, Muzeum hlavního města Prahy, špaleta zbořeného románského domu čp. 102/I v Praze. Reprodukce z knihy: MAŠÍN Jiří: Románské malířství, in: CHADRABA Rudolf / KRÁSA Josef (eds.): Dějiny českého výtvarného umění I/1, Praha 1984, 125.

9. Antifonář sedlecký, p. 105, iniciála „Q“ – VADRAGINTA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno, vyhledáno 8. 1. 2009.

9a. Žaltář z Marienthalu, fol. 112r, iniciála „D“ – OMINE EXAVDI, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 27.

10. Antifonář sedlecký, p. 471, iniciála „E“ – VGE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

10a. Breviář, fol. 1r, iniciála „E“ – CCE, kolem poloviny 13. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIV E 15. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 20. 2. 2011.

10b. Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 90v, levá skupina výjevu Sestup Krista do předpekli a Adam kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, obr. 4.

11. Antifonář sedlecký, p. 345, iniciála „Q“ – VEM DICVNT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

12. Antifonář kláštera františkánů v Zaře, fol. 151v, iniciála „P“ – ETO DOMINE, 13. století, klášter v Zaře, sign. Cod. 2. Reprodukce z knihy: FOLNESICS Hans: Die Illuminierten Handschriften in Dalmatien, Leipzig 1917, fig. 25.

- 13.** Antifonář sedlecký, p. 240, iniciála „P“ – ETO DOMINE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 14.** Antifonář sedlecký, p. 231, postava sv. Jana Evangelisty, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. století. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 14a.** Žaltář Heřmana Durynského, fol. 2v, sv. Jan Evangelista, 1210–1217, Stuttgart, Würthtembergische Landesbibliothek, sign. Ms. H B. II 24. Reprodukce z knihy: HASELHOFF Artur: Eine thüringisch-sächsische Malerschule des 13. Jahrhunderts, Strassburg 1897, 9–10.
- 14b.** Misál, fol. 81r, iniciála „I“ – N ILLO, 12. století, Perugia, Biblioteca Capitolare, sign. Ms. 4. Reprodukce z knihy: CALECA Antonio: Miniatura in Umbria, Firenze 1969, 159–162.
- 14c.** Žaltář královny Isabely, fol.39r, iniciála „I“ – N, kolem roku 1235, Florencie, Biblioteca Riccardiana, sign. 323. Reprodukce z knihy: BUCHTAL Hugo: Miniature painting in the Latin Kingdom of Jerusalem, Oxford 1957, 39–46.
- 14d.** Lekcionář, fol. 2v, činiciála „I“ – N DIEBUS, čtvrtina 13. století, Trau, knihovna Dómské kapituly, sign. Hs. 32. Reprodukce z knihy: FOLNESICS Hans: Die illuminierten Handschriften in Dalmatien, Leipzig 1917, fig. 96.
- 15.** Antifonář sedlecký, p. 360, iniciála „M“ – ARIA MAGDALENE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 16.** Antifonář sedlecký, p. 38, iniciála „O“ – SAPIENTIA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 17.** Antifonář sedlecký, p. 88, iniciála „E“ – X AUDI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 18.** Antifonář sedlecký, p. 91, iniciála „G“ – AVDEBVNT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 19.** Antifonář sedlecký, p. 391, iniciála „M“ – ISIT HERODES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 19a.** Mater verborum, fol.1v, iniciála „A“ – BLASIRVM, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 19b.** Mater verborum, fol.20r, iniciála „C“ – ABALLUS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 20.** Antifonář sedlecký, p. 405, iniciála „F“ – ACTVM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 21.** Antifonář sedlecký, p. 482, iniciála „D“ – IFFVSA EST, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 21a.** Mater verborum, fol.141r, iniciála „Q“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 22.** Antifonář sedlecký, vazba, kolem roku 1671, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 23.** Antifonář sedlecký, p. 12, iniciála „H“ – IERVSALEM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 24.** Antifonář sedlecký, p. 19, iniciála „E“ – CCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 25.** Antifonář sedlecký, p. 26, iniciála „C“ – LAORA IN FORTITUDINE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 26.** Antifonář sedlecký, p. 29, iniciála „P“ – RECVRSOR, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 27.** Antifonář sedlecký, p. 30, iniciála „E“ – MITTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 28.** Antifonář sedlecký, p. 32, iniciála „C“ – ANITE TVBA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. století. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 29.** Antifonář sedlecký, p. 40, iniciála „S“ – ANTIFICAMINI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 30.** Antifonář sedlecký, p. 76, iniciála „D“ – OMINE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 31.** Antifonář sedlecký, p. 82, iniciála „B“ – ENEDICAM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 32.** Antifonář sedlecký, p. 94, iniciála „C“ – ONFITEBOR, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 33.** Antifonář sedlecký, p. 97, iniciála „M“ – ISERICORDIAM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 34.** Antifonář sedlecký, p. 111, iniciála „E“ – CCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 35.** Antifonář sedlecký, p. 126, iniciála „V“ – IDENTES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 36.** Antifonář sedlecký, p. 156, iniciála „D“ – IXERVNT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 37.** Antifonář sedlecký, p. 160, iniciála „S“ – YNAGOGE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 38.** Antifonář sedlecký, p. 162, iniciála „S“ – ENIORES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 39.** Antifonář sedlecký, p. 168, iniciála „O“ – MNES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 40.** Antifonář sedlecký, p. 170, iniciála „S“ – EPVLTO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 41.** Antifonář sedlecký, p. 172, iniciála „V“ – ESPERE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 42.** Antifonář sedlecký, p. 185, iniciála „D“ – IGNVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 43.** Antifonář sedlecký, p. 191, iniciála „S“ – I OBLITVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 44.** Antifonář sedlecký, p. 195, iniciála „P“ – OST, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 45.** Antifonář sedlecký, p. 216, iniciála „B“ – ENEDICAT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 46.** Antifonář sedlecký, p. 224, iniciála „D“ – EVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 47.** Antifonář sedlecký, p. 235, iniciála „S“ – I BONA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 48.** Antifonář sedlecký, p. 253, iniciála „V“ – IDI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 49.** Antifonář sedlecký, p. 279, iniciála „S“ – VB ALTARE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 50.** Antifonář sedlecký, p. 285, iniciála „D“ – IEM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 51.** Antifonář sedlecký, p. 300, iniciála „A“ – GATHA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 52.** Antifonář sedlecký, p. 309, iniciála „F“ – VITUIR, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 53.** Antifonář sedlecký, p. 327, iniciála „V“ – IRTVTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 54.** Antifonář sedlecký, p. 336, iniciála „F“ – VIT HOMO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 55.** Antifonář sedlecký, p. 353, iniciála „Q“ – VI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 56.** Antifonář sedlecký, p. 367, iniciála „Q“ – VO PROGREDERIS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 57.** Antifonář sedlecký, p. 384, iniciála „P“ – RIMA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 58.** Antifonář sedlecký, p. 395, iniciála „N“ – ATIVITAS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 59.** Antifonář sedlecký, p. 413, iniciála „H“ – IC EST, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 60.** Antifonář sedlecký, p. 420, iniciála „C“ – ANTANTIBVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 61.** Antifonář sedlecký, p. 1, kolem poloviny 17. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 62.** Antifonář sedlecký, p. 2, kolem poloviny 17. století, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 63.** Antifonář sedlecký, p. 102, iniciála „I“ – N, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 64.** Antifonář sedlecký, p. 142, iniciála „I“ – STI SVNT DIES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 65.** Antifonář sedlecký, p. 256, iniciála „C“ – VM, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 66.** Antifonář sedlecký, p. 325, iniciála „B“ – EATVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 67.** Antifonář sedlecký, p. 342, iniciála „G“ – LORIO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 68.** Antifonář sedlecký, p. 394, iniciála „S“ – ANCTA, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 69.** Antifonář sedlecký, p. 405, iniciála „I“ – N PRINCIPIO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 70.** Antifonář sedlecký, p. 437, iniciála „I“ – N VISIONE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 71.** Antifonář sedlecký, p. 490, iniciála „O“ – RNAUERUNT, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 72.** Antifonář sedlecký, p. 510, iniciála „D“ – OMINE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 73.** Antifonář sedlecký, p. 332, iniciála „D“ – VLCE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 74.** Fragment Lekcionáře z Brandeburgu, fol. 5r, iniciála „H“ – EC, „P“ – ROPTER a „P“ – AVLVS, kolem roku 1245 Brandenburg, Domarchiv, nesignováno. Reprodukce z: ROTHE Edith: Buchmalerei aus zwölf Jahrhunderten, Berlin 1966, 194, 245–246, obr. 34.
- 75.** Mater verborum, fol. 204r, iniciála „C“ – ABAAT VEL, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 76.** Mater verborum, fol. 227v, iniciála „O“ – AMUE, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 77.** Mater verborum, fol. 236v, iniciála „S“ – AFARMONS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 78.** Mater verborum, fol. 55v, iniciála „F“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 79.** Mater verborum, fol. 64r, iniciála „G“ – ABRIEL HEBRAICE, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 80.** Mater verborum, fol. 214r, iniciála „E“ – AMVS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 81.** Mater verborum, fol. 193v, iniciála „A“ – BACV, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 82.** Mater verborum, fol. 213r, iniciála „D“ – ACRIMAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 83.** Mater verborum, fol. 230r, iniciála „P“ – APVLA KBA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 84.** Mater verborum, fol. 223v, iniciála „M“ – ACELLVM, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_teigidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 85.** Mater verborum, fol. 235r, iniciála „Q“ – VA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 86.** Mater verborum, fol. 35r, iniciála „D“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 5. 4. 2010.
- 87.** Mater verborum, fol. 70r, iniciála „H“ – ALIQVANDO, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 88.** Mater verborum, fol. 85r, iniciála „L“ – ABADAR VBI ERAT, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 89.** Mater verborum, fol. 113r, iniciála „O“ – LITERA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 90.** Mater verborum, fol. 235v, iniciála „R“ – AMASEURB, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 91.** Mater verborum, fol. 203r, iniciála „B“ – ACARVAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 92.** Mater verborum, fol. 108r, iniciála „N“ – AAMA CIVITAS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 93.** Mater verborum, fol. 215v, iniciála „F“ – ABAM, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 94.** Mater verborum, fol. 94v, iniciála „M“ – LITTERA INTER, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 95.** Mater verborum, fol. 190v, iniciála „X“ - LITTERA, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 96.** Mater verborum, fol. 84r, iniciála iniciály „K“ – LITTERAM, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 97.** Žaltář z Marienthalu, fol. 11r, iniciála „B“ – EATVR VIR, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 17.
- 98.** Antifonář sedlecký, p. 58, iniciála „X“ – PISTUS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 99.** Antifonář sedlecký, p. 68, iniciála „A“ – NTE, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 100.** Antifonář sedlecký, p. 70, iniciála „F“ – ILI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 101.** Antifonář sedlecký, p. 511, kolem poloviny 13. století, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 103.** Antifonář sedlecký, p. 512, kolem poloviny 13. století, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 103.** Antifonář sedlecký, p. 164, iniciála „D“ – OMINVS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, X III A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 104.** Antifonář sedlecký, p. 254, iniciála „M“ – VRO, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 105.** Antifonář sedlecký, p. 355, iniciála „A“ – VDISTIS, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 106.** Antifonář sedlecký, p. 72, iniciála „F“ – ONTES, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.
- 107.** Antifonář sedlecký, p. 131, iniciála „S“ – ALUS, „F“ – AC BENIGNE, „D“ – ECLARA a „S“ – I IN DIGITO DEI, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 8. 1. 2009.

- 108 a., b.** Misál opatství Cuissy, konec 12. století, Laon, Bibliotheque Municipale de Laon, sign. cod. 225.
- c.** Bible, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. Cod. lat. 11.534–11.535.
- e.** Comentarius Petri Lombardi in Psalmos, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. cod. lat. 11.565
- f.** Si Hilarii opera, 12. století, Paříž, Bibliotheque Nationale, sign. cod. lat. 1699
- Reprodukce z: KVĚT Jan: Kreslený filigrán v rukopisech 12. – 14. století, in: Památky archeologické 34, 1925, 97.
- 109.** Teologický sborník, první list, iniciála „B“ – ENEDICTVS DEUS, první třetina 13. století, Berlin, Staatsbibliothek, sign. Ms lat. fol. 735. Reprodukce z knihy: VÄTH Paula: Theologische Sammelhandschrift, in: REINECKE Hiltrud (ed.): Buchmalerei der Zisterzienser, Stuttgart 1998, 152–153.
- 110.** Evangelistář, fol. 1v, iniciála „I“ – N ILLO, 12. století, Opatství Kamp, Řádové muzeum Opatství Kamp, sign. Ms 1. Reprodukce z knihy: VÄTH Paula: Evangelistar, in: REINECKE Hiltrud (ed.): Buchmalerei der Zisterzienser, Stuttgart 1998, 48–51.
- 111.** Bernard z Clairvaux: Sermones z kláštera Blesen / Semmriz v Polsku, fol. 85v, iniciály „H“ a „T“, počátek 13. století, Berlin, Staatsbibliothek, sign. Ms theol. lat. fol. 414. Reprodukce z knihy: VÄTH Paula: Bernardus Claraevallensis: Sermones, in: REINECKE Hiltrud (ed.): Buchmalerei der Zisterzienser, Stuttgart 1998, 172–173.
- 112.** Bernard z Clairvaux: Sermones z kláštera Blesen / Semmriz v Polsku, fol. 86v, iniciála „T“, počátek 13. století, Berlin, Staatsbibliothek, sign. Ms theol. lat. fol. 414. Reprodukce z knihy: VÄTH Paula: Bernardus Claraevallensis: Sermones, in: REINECKE Hiltrud (ed.): Buchmalerei der Zisterzienser, Stuttgart 1998, 172–173.
- 113.** Thomas der Zisterzienser, Komentář k Písni písní, fol. 2v, konec 12. století, Oxford, British Library, sign. MS. Laud. Misc. 150. Reprodukce z knihy: PALMER Nigel F.: Zisterzienser und ihre Bücher, Regensburg 1998, obr. 46.
- 114.** Thomas der Zisterzienser, Komentář k Písni písní, fol. 3r, konec 12. století, Oxford, British Library, sign. MS. Laud. Misc. 150. Reprodukce z knihy: PALMER Nigel F.: Zisterzienser und ihre Bücher, Regensburg 1998, obr. 45.

- 115.** Thomas der Zisterzienser, Komentář k Písni písní, fol. 6r, konec 12. století, Oxford, British Library, sign. MS. Laud. Misc. 150. Reprodukce z knihy: PALMER Nigel F.: Zisterzienser und ihre Bücher, Regensburg 1998, obr. 179.
- 116.** Philipp der Kanzler, Sermones, fol. 21v, iniciála „L“, první polovina 13. století, Oxford, British Library, sign., Arundel MS. 245. Reprodukce z knihy: PALMER Nigel F.: Zisterzienser und ihre Bücher, Regensburg 1998, obr. 95.
- 117.** Žaltář z Marienthalu, fol. 105v, iniciála „D“ – EVS, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 55, Abb. 10.
- 118.** Žaltář z Marienthalu, fol. 69v, iniciála „Q“ – VI, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, 55, Abb. 12.
- 119.** Žaltář z Marienthalu, fol. 170v, iniciála „M“ – AGNIFICAT, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 30.
- 120.** Žaltář z Marienthalu, fol. 170r, iniciála „B“ – ENEDICTVS, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 29.
- 121.** Žaltář z Marienthalu, fol. 171r, iniciála „N“ – VNC a „T“ – E DEUM, druhá čtvrtina 13. století, Marienthal, cisterciácké opatství St. Marienthal, sign. Ms. F. 5: 31. Reprodukce z knihy: ENGEHLART Helmut (ed.): Der St. Marienthaler Psalter, Regensburg 2006, Taf. 31.
- 122.** Mater verborum, fol. 63v, iniciála „F“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 123.** Mater verborum, fol. 74r, iniciála „I“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 124.** Mater verborum, fol. 154r, iniciála „S“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 125.** Mater verborum, fol. 182r, iniciála „U“, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 126.** Antifonář sedlecký, p. 44, prorok z pravého dolního rohu rámu obrazu Panny Marie s Ježíšem, kolem roku 1240, Praha, Národní knihovna České republiky, sign. XIII A 6. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.
- 126a.** Brandenburský evangeliář, fol. 97v, Panna Marie královna nebes, kolem roku 1210, Brandenburg, dómský archiv. Reprodukce z knihy: GÜLDEN Josef / ROTHE Edith / OPFERMANN Bernhard: Brandenburger Evangelistar, Leipzig 1961, 54.
- 126b.** Kodex 565, fol. 13v, sv. Matouš, kolem roku 1200, New York, Pierpont Morgan Library, sign. Cod. 565. Reprodukce z: BELTING Hans: Zwischen Gotik und Byzanz. Gedanken zur Geschichte der sächsischen Buchmalerei im 13. Jahrhundert, in: Zeitschrift für Kunstgeschichte 41, 1978, 226, obr. 5.
- 126c.** Kodex 565, fol. 38, sv. Marek, kolem roku 1200, New York, Pierpont Morgan Library, Cod. 565. Reprodukce z: BELTING Hans: Zwischen Gotik und Byzanz. Gedanken zur Geschichte der sächsischen Buchmalerei im 13. Jahrhundert, in: Zeitschrift für Kunstgeschichte 41, 1978, 227, obr. 6.
- 127.** Mater verborum, fol. 73v, iniciála „I“ - SIDORVS, kolem roku 1240, Praha, knihovna Národního muzea, sign. X A 11. Reprodukce z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&virtnum=1&client=, vyhledáno 15. 4. 2010.

- 128.** Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 89r, Evangelisté, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, sign. cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, obr. 19.
- 128a.** Evangeliář z Goslaru, fol. 105v, sv. Jan Evangelista, Kristus a Samaritánka, Ukřižování, kolem 1230–1240, Goslar, radnice. Reprodukce z knihy: GOLDSCHMIDT Adolph: Das Evangeliar im Rathaus zu Goslar, Berlin 1910, obr. 10.
- 129.** Wolfenbüttelský náčrtník, fol. 91v, hlavní postavy z výjevu Proměnění, kolem 1240, Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, cod. Guelf. 61. 2. Aug 8°. Reprodukce z: BUCHTAL Hugo: The „Musterbuch“ of Wolfenbüttel and its Position in the Art of the 13. Century, Wien 1979, obr. 16.
- 129a.** Evangeliář z Goslaru, fol. 70r, Zvěstování Zachariášovi, Narození sv. Jana Křtitele, kolem 1230–1240, Goslar, radnice. Reprodukce z: GOLDSCHMIDT Adolph: Das Evangeliar im Rathaus zu Goslar, Berlin 1910, obr. 7.
- 130a.** Detail se scénou o neznámém světcí, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Třebíč, klášterní kostel sv. Prokopa, opatská kaple. Reprodukce z knihy: MERHAUTOVÁ Anežka / TŘEŠTÍK Dušan: Románské umění v Čechách a na Moravě, Praha 1984, 302.
- 130b.** Sv. Jan před Aristodemem, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Třebíč, klášterní kostel sv. Prokopa, opatská kaple. Reprodukce z knihy: MERHAUTOVÁ Anežka / TŘEŠTÍK Dušan: Románské umění v Čechách a na Moravě, Praha 1984, 301.
- 131.** Trůnící Kristus se světcí, kolem poloviny 13. století, nástěnná malba, Vídeň, chrám sv. Štěpána, severní stěna západní empory. Reprodukce z knihy: LANC Elga: Die Mittelalterlichen Wandmalereien in Wien und Niederösterreich, in: Corpus der Mittelalterlichen Wandmalereien Österreichs, Band I, Wien und Niederösterreich, Wien 1983, obr. 7.
- 132.** Majestas Domini, počátek 13. století, nástěnná malba, Praha, bazilika sv. Jiří, apsida kaple Panny Marie. Reprodukce z knihy: MAŠÍN Jiří: Románské malířství, in: CHADRABA Rudolf / KRÁSA Josef (eds.): Dějiny českého výtvarného umění I/1, Praha 1984, 124, obr. 86.

133. Mučení světice, třetí čtvrtina 13. století, nástěnná malba, Praha, kostel Panny Marie pod Řetězem, sakristie. Reprodukce z knihy: MAŠÍN Jiří: Románské malířství, in: CHADRABA Rudolf / KRÁSA Josef (eds.): Dějiny českého výtvarného umění I/1, Praha 1984, 126, obr. 88.

134. Ukřižování s Pannou Marií a sv. Janem Evangelistou, kolem roku 1270, nástěnná malba, Písek, děkanský kostel Narození Panny Marie, jižní pilíř při triumfálním oblouku. Foto: archiv autorky.